

JAARREKENING 2020

INHOUDSOPGAVE JAARREKENING 2020

	Bladzijde
Inleiding/Leeswijzer	1
Jaarverslag	
Hoofdstuk 1 a. Programmaverantwoording	3
b. Voortgang coalitieakkoord	30
Hoofdstuk 2 Verslag ter verantwoording van het financieel beheer	35
a. rekeningresultaat	35
b. analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage	40
Hoofdstuk 3 Paragrafen	53
a. ontwikkelingen in 2020	53
b. overzicht incidentele baten en lasten	57
c. onttrekkingen bestemmingsreserves en voorzieningen	58
d. lopende en afgesloten investeringen in 2020	59
e. waterschapsbelastingen	81
f. weerstandsvermogen	83
g. financiering (treasuryparagraaf)	84
h. risicoparagraaf	86
i. verbonden partijen	91
j. bedrijfsvoering	97
k. EMU-saldo	103
Jaarrekening	
Hoofdstuk 4 Balans met toelichting	104
Hoofdstuk 5 Exploitatierekening naar kostendragers	119
Hoofdstuk 6 Exploitatierekening naar programma's	121
Hoofdstuk 7 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	124
Hoofdstuk 8 Topinkomens	127
Hoofdstuk 9 Controleverklaring	129
Hoofdstuk 10 Vaststelling jaarrekening 2020	135
BIJLAGEN	137
1. Kredietoverzicht per 31 december 2020	139
2. Overzicht afgesloten projecten 2020	143

Inleiding

De jaarrekening 2020 is samengesteld conform de regelgeving volgens de Waterschapswet. Het jaarverslag (de programmaverantwoording) is onderverdeeld in een aantal thema's, programma's genaamd. Dit zijn de programma's Veiligheid, Watersystemen en Organisatie.

Op grond van de Waterschapswet kent het waterschap twee taken; watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

De financiële gevolgen voor het boekjaar 2020 van de uitbraak van het COVID-19 virus voor zowel de belastingopbrengsten en de bedrijfsvoering zijn reeds bij de najaarsrapportage aangegeven en verwerkt in deze jaarrekening. Voor 2020 zijn de gevolgen beperkt.

Voor 2021 zijn de gevolgen ook beperkt en meegenomen in de begroting 2021. In deze begroting is, uitgegaan van een extra stijging van het bedrag aan kwijtscheldingen en een daling van het aantal ve's voor de bedrijven. Daarnaast is de raming van oninbaarheid van de belastingdebiteuren met verhoogd.

De directie heeft passende maatregelen genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. De liquiditeitspositie is goed bewaakt. Onze organisatie loopt derhalve geen risico inzake de continuïteit. De jaarrekening 2020 is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van onze organisatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1a, programmaverantwoording, wordt per programma ingegaan op onze visie en de realisatie van de beleidsdoelen. In hoofdstuk 1b, voortgang coalitieakkoord, wordt ingegaan op de invulling van het coalitieakkoord 2019 – 2023 "Door Water Verbonden".

Hoofdstuk 2 bevat grotendeels financiële beschouwingen. Hier wordt onder andere ingegaan op de uitkomst van de jaarrekening. Het exploitatieresultaat wordt hier uitgebreid geanalyseerd.

In hoofdstuk 3 zijn de voorgeschreven paragrafen opgenomen. Hier wordt onder meer ingegaan op de vermogenspositie en de financiering.

In hoofdstuk 4 is de balans met toelichting opgenomen. De balans geeft de vermogenspositie weer.

In de hoofdstukken 5, 6 en 7 is de exploitatierekening naar respectievelijk kostendrager, programma's en kosten- en opbrengstsoorten opgenomen. In de rekening naar kostendrager en programma's is volstaan met een korte toelichting op de uitkomsten. Dit om te voorkomen dat dezelfde toelichtingen meerdere malen worden gegeven. De uitgebreide analyse is namelijk opgenomen in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 8 "Topinkomens" zijn de gegevens volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) opgenomen.

De controleverklaring is opgenomen in hoofdstuk 9. De vaststelling van de rekening vindt u onder hoofdstuk 10. De (verplichte) bijlagen bij de jaarrekening zijn afzonderlijk opgenomen.

Hoofdstuk 1a. Programmaverantwoording 2020

Inleiding

De Waterschapswet geeft het algemeen bestuur een grote rol in de beleidsbepalende functie. Dit wordt onder meer bereikt door in de begroting en meerjarenraming het beleid van het waterschap voor de komende jaren weer te geven. De begroting is daarom ingedeeld naar programma's. Per programma dient expliciet te worden weergegeven welke doelstellingen het waterschap nastreeft. Wij gebruiken het beheerprogramma 2016-2021 om aan dit onderdeel invulling te geven. Wij zijn ons ervan bewust dat we hiermee de "reguliere taakuitoefening" wat meer op de achtergrond plaatsen.

Om onze doelstellingen weer te geven worden de vier w's als richtlijnen gebruikt.

- Wat willen we bereiken. Zie hiervoor ons beleidsdoel en ambitie per thema van het beheerprogramma.
- Wat gaan we daarvoor doen. Zie de acties per programma.
- Wanneer is het uitgevoerd.
- Wat gaat het kosten. De acties leiden over het algemeen tot investeringskosten. Per programma worden de investeringskosten getotaliseerd.

Opzet

Dit hoofdstuk met daarin de programmaverantwoording geeft aan wat we van onze voorgenomen beleidsopgaven (acties) hebben uitgevoerd. De indeling van het beheerprogramma volgen we hierbij. De nummering is gelijk aan het beheerprogramma.

In tabelvorm:

Programma begroting	Hoofdstuk beheerprogramma 2016 - 2021
Veiligheid	Veiligheid
Voldoende water	Voldoende water
	Schoon en ecologisch gezond water
	Water en ruimtelijke ordening
Organisatie	-

Per programma geven wij per actiepunten aan:

- wat de voorgenomen actie was;
- wat we hebben uitgevoerd en;
- of we nog op schema liggen ten aanzien van de genoemde einddatum ("datum gereed").

In het beheerprogramma is geen thema gewijd aan de organisatie. Daarom ontbreekt dat programma in het programmaplan. Jaarlijks wordt via de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening wel ingegaan op de organisatiedoelen. Zie hiervoor hoofdstuk 3, onderdeel j "bedrijfsvoering".

Omgaan met beheerprogramma-acties

Niet alle beheerprogramma-acties zijn in het programmaplan terug te vinden. Alle beheerprogramma-acties die pas na het begrotingsjaar starten zijn nog niet opgenomen.

De einddatum per actie ligt in principe vast. Deze datum is uit het beheerprogramma overgenomen. Door omstandigheden kan het voorkomen dat een datum vervroegd kan worden. Ook kan het

voorkomen dat een vertraging in de voortgang optreedt. Via de voor- en najaarsrapportage wordt hierover gerapporteerd. Een eventuele aanpassing van een einddatum wordt in de begroting of de meerjarenraming opgenomen.

Dergelijke aanpassingen zullen dan via een voetnoot bij de betreffende actie kenbaar worden gemaakt.

Zodra een actiepunt is afgerond zal dit actiepunt zowel in de jaarrekening als in de begroting worden vermeld. Dit overzicht zal uiteindelijk alle acties van het beheerprogramma bevatten.

Afgeronde beheerprogramma acties

	Omschrijving actiepunt	Afgerond	Opmerking
4.1.1.	Actualiseren van overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten	2017	
4.2.1.	Afronding preventieve maatregelen vanwege aardbevingsrisico's	2017	
4.2.2.	Binnen de Projectoverstijgende Verkenning (POV) onderzoek naar kansrijke oplossingen	2019	
4.3.1.	Afronding eerste toetsingsronde (inclusief stabiliteit met aardbevingsrisico)	2016	
4.3.4.	Vaststellen norm voor de overige regionale keringen	2018	Er komt geen norm. Borging goed onderhoudsniveau ligt bij waterschap.
4.4.1.	Samen met provincies vaststellen eisenpakket voor de lokale keringen	2018	Huidige onderhoudssituatie wordt eisenpakket.
4.5.4.	Oldambt-Fiemel 5 km boezemkaden aangepast	2020	
4.5.5.	EKD boezem 10 km boezemkaden aangepast	2020	
4.6.1.	Inrichting bergingsgebied Tusschenwater 1	2018	
4.8.	Vaststellen strategie voor gravers	2018	
4.9.1.	Samen met de veiligheidsregio verhogen bewustwording bij burgers over overstromingskans en evacuatie routes	2017	Actie bij onze partners loopt door.
4.9.2.	Ons calamiteitenplan verbeteren op basis van de inundatiefilms	2016	Idem
4.9.3.	Samen met de veiligheidsregio met inundatiefilms gemeenten helpen hun evacuatieplannen te verbeteren	2017	Idem
5.1.1.	Onder leiding van de provincie uitvoeren van pilot beekdalvisie Achterste Diep	2016	
5.1.2.	Opstellen waterschapsbeleid over beekdalen Drenthe	2018	
5.1.3.	Uitvoeren resterende peilbesluiten	2016	Uitgezonderd peilbesluiten in veenoxidatie gebieden.
5.1.4.	Nieuwe toetsing van ons watersysteem aan de inundatienormen	2017	Er komt geen nieuwe toetsing. De stresstest wordt de nieuwe toetsing.
5.2.2.	Rapportage waterkwaliteitsonderzoek	2016	
5.2.2.	Rapportage effect regelbare drainage	2016	
5.3.2.	Uitvoeren maatregelen zoutwinning	2017	

5.5.1.	Flexibel peilbeheer invoeren voor de Duurswoldboezem met het Schildmeer	2016	
5.5.3.	Bepalen van waterconserveringsmaatregelen op onder andere het Drents Plateau	2018	
5.5.4.	Stimuleren waterconserveringsmaatregelen	2019	
5.5.6.	Stimuleren van efficiënt watergebruik en verminderen watervraag	2019	
5.6.2.	Uitvoering van de restantopgave NNN (Natuurnetwerk Nederland) voor Groningen	2020	
5.6.4.	Opstellen inrichtingsplan voor verdrogingsopgave Oosterbos Emmen	2018	Actiepunt vervalt. Initiatief moet van derden komen.
5.8.1.	Samen met provincies een nota grondwaterbeheer opstellen met daarin: - beschrijving van de visie (doelen/ambities) op het beheer van het grondwater-systeem - afspraken met provincies over samenwerking - inventarisatie van problemen die op korte termijn moeten worden aangepakt - concrete acties om die problemen op te lossen	2019	
5.10.1.	Toetsing/herziening status van watergangen en schouwsloten	2019	
6.1.1.	Onderzoek naar afwenteling tussen waterlichamen	2018	
6.1.2.	Tussentijdse evaluatie toestand en doelbereik	2019	
6.1.3.	Status van het nieuwe Woldmeer (al dan niet KRW-lichaam beoordelen)	2019	(nog) geen KRW lichaam.
6.3.2.	NVO Kanalen Fiemel	2019	
6.3.3.	NVO kanalen Oldambt	2017	
6.4.1.	Instellen van natuurlijk peilbeheer Schildmeer	2016	
6.4.2.	Opstellen inrichtingsplan Hondshalstermeer	2018	
6.4.3.	Opstellen inrichtingsplan Zuidlaardermeer	2019	
6.5.1.	Is geen actie volgens het beheerprogramma	-	
6.5.2.	Westerwolde aanleg 8 vispassages	2020	
6.6.1.	Bepalen maatregelen reductie fosfaat-nalevering uit de bodem in Drentsche Aa en Hunze	2019	Via project TopSoil bepaald.
6.6.2.	Bepalen van noodzaak eventuele verdere fosfaatreductie in kanaal Fiemel	2018	
6.8.1.	Monitoring gewasbeschermingsmiddelen (GBM) op KRW-meetpunten	2019	
6.10.1.	Bepalen eventuele aanpassing meetlocatie of norm bij overschrijdingen	2019	
6.13.1.	Bepalen of handhaven van de IBA's in de huidige vorm doelmatig is	2017	
6.15.1.	Rapportage van verspreiding en effecten op KRW-doelstellingen van de Gevlekte Amerikaanse Rivierkreeft en Chinese Wolhandkrab	2020	
6.17.1.	Bepalen maatregelen ter verbetering van bacteriologische waterkwaliteit	2019	
6.17.2.	Uitbreiden monitoring zwemwateren met blauwalgen	2019	
6.17.3.	Ondersteunen onderzoek zwemwater / blauwalgenproblematiek	2019	
6.18.2.	Samen met provincies vaststellen aanpak specifieke wateren met hoge ecologische waarde	2018	

Programma veiligheid

Beleidsdoel

Levensbedreigende situaties voor mensen mogen niet plaatsvinden; voor dieren proberen we die zoveel mogelijk te voorkomen.

Het leven in een deltagebied als Nederland vraagt om bescherming tegen het water en de hieraan verbonden gevaren voor mens, dier en goed. Veiligheid voor de mens staat dan ook voorop; altijd en overal. Om een veilige situatie te bereiken, kijken we naar verschillende maatregelen (meerlaags veiligheid). Voorop staat de preventie van overstroming door het op sterkte houden van de zeedijk en boezemkaden (laag één). Maar door ook te kijken naar maatregelen in de ruimtelijke inrichting zijn beperkingen van gevolgschade mogelijk als het een keer mis gaat (laag twee). Hierbij denken we bijvoorbeeld aan het voorkomen van nieuwe bebouwing in overstromingsgevoelig gebied, het beschermen van kwetsbare gebouwen en het op hoogte brengen van vluchtroutes. Tot slot zijn er de maatregelen in de rampenbeheersing, zoals goede calamiteiten- en evacuatieplannen (laag drie).

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn we begonnen aan de uitvoeringsmaatregelen voor de verbetering van de zeedijk. Het Masterplan Kaden is afgerond en vrijwel alle bergingsgebieden zijn ingericht. We zijn voor 80% klaar met de verbetering van de stabiliteit van onze boezemkaden. In samenwerking met de Veiligheidsregio is ons calamiteitenplan op elk moment actueel en is er een goede afstemming met gemeenten en provincies over de invulling van de tweede laag. We houden met bovenstreams vasthouden gelijke tred met de verwachte extra neerslag als gevolg van de klimaatverandering.

Het programma veiligheid is in negen onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van veiligheid te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) (4.1)

Acties		Gereed
4.1.2.	Actualiseren overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP) voor de ROR	2020

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

4.1.2. We zitten in de 2e implementatieronde van de EU-Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) (2016 – 2021). In 2019 zijn de overstromingsgevaarkaarten opgeleverd. Hierna zullen, als afgeleide hiervan, de overstromingsrisicokaarten gemaakt worden. Ook zal het (ORBP) in deze implementatieronde geactualiseerd gaan worden. De verwachting is dat dit in 2020 gaat spelen. In het ORBP, dat in 2015 is opgesteld, zit een maatregelentabel die de basis vormt voor de monitoring van de maatregelen en de rapportage daarover in de 2e generatie ORBP-en naar de EU. Als waterschap zullen we hier input voor aanleveren en wonen wij de werkgroepbijeenkomsten bij.

Wat hebben we gedaan in 2020?

4.1.2. De Europese Overstromingsrichtlijn verplicht overheden de voortgang van maatregelen tegen overstromingsrisico's te verantwoorden. Dit hebben we begin 2020 ingevuld via het ROR-portaal. Bijeenkomsten zijn in 2020 niet aan de orde geweest door Covid-19. Dit zal in 2021 weer worden opgestart. Het actualiseren van het ORBP is hierdoor in 2020 niet gelukt.

Liggen we nog op schema?

4.1.2. Nee. Naar verwachting kunnen we het ORBP in 2021 actualiseren.

Zeedijk (4.2)

Acties		Gereed
4.2.3.	Toetsing van primaire keringen met het nieuwe wettelijke toetsings-instrumentarium	2023
4.2.4.	Vorbereiding uitvoering dijkversterkingsprojecten	> 2023
4.2.5.	Start uitvoering dijkversterkingsprojecten	> 2023
4.2.6.	Pilot aanleg groene dijk	2020 ¹

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

4.2.3. De Nadere Analyse Veiligheid voor het traject Kerkhovenpolder-Duitsland is afgerond.

We zijn gestart met de beoordeling van het gedeelte oude zeesluis Farmsum tot Kerkhovenpolder.

4.2.4. Geen acties in 2020. De trajecten, behalve de POV Brede Groene Dijk (BGD), wachten op de uitkomsten van de beoordelingen (zie 4.2.3).

4.2.5. Geen acties in 2020.

4.2.6. In het Plan van Aanpak staat de realisatie van de 1 km BGD gepland in 2021. In 2020 bereiden we deze aanleg voor: dat betekent projectplan Waterwet, vergunningen etc. Het demonstratieproject BGD is gereed in 2024.

Wat hebben we gedaan in 2020?

4.2.3. De beoordeling van het gedeelte oude zeesluis Farmsum tot Kerkhovenpolder is afgerond.

Hiermee is de gehele zeedijk in beheer van Hunze en Aa's beoordeeld. In 2021 gaan we de kunstwerken in de zeedijk beoordelen op veiligheid. Het gaat dan om de gemalen, sluizen en duikers in de zeedijk.

4.2.4. Het gedeelte van het traject Kerkhovenpolder-Duitsland dat in 2010 is afgekeurd staat op de programmering van het HWBP voor dijkversterking. Na acceptatie van het resultaat van de beoordeling door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) kunnen ook de overige trajecten van onze zeedijk worden opgenomen in de programmering van het HWBP.

4.2.5. Geen actie in 2020.

4.2.6. Op basis van een variantenonderzoek en de meest recente kennis vanuit de Kleirijperij is in afstemming met partners en belanghebbenden een voorkeursvariant vastgesteld. Deze variant is uitgewerkt naar een voorlopig ontwerp. Hiervoor is een ontwerp projectplan Waterwet opgesteld, dat door het DB is vastgesteld. Dit ontwerp projectplan is in december ter inzage gelegd. Om kennis op te doen van de verwerkbaarheid van de gerijpte klei is op de kwelder een proefdijk aangelegd.

Liggen we nog op schema?

4.2.3. Ja.

4.2.4. Ja.

4.2.5. Ja.

4.2.6. Nee. De aanleg van de demonstratiedijk vindt plaats in 2022. Dit is 1 jaar later dan gepland vanwege vertraging in de Kleirijperij en de aanvoer van baggerslib uit polder Breebaart. Na 3 jaar monitoring en onderzoek van de demonstratiedijk wordt het project in 2025 afgerond. Dit is reeds afgestemd met het HWBP.

¹ Was oorspronkelijk 2017. Vertraging in start Brede Groene Dijk.

Boezemkaden (4.3)

Acties		Gereed
4.3.2.	Uitvoeren verbeterwerken stabiliteit boezemkaden direct na afkeuring	2023 ²
4.3.3.	Tweede toetsingsronde alle regionale keringen, inclusief kosten-batenanalyse en voorstel stabiliteitsnorm (1:300 en 1:1000 veiligheidsklassen)	2023

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

4.3.2. Afronden van het onderzoek in het gebied Tusschenklappenpolder, de dijk langs het A.G. Wildervankkanaal, om in 2021 de waterkering te kunnen verbeteren.

4.3.3. In 2019 is een plan van aanpak opgesteld voor de toetsing. Op basis van dit plan voeren we in 2020 de toetsing uit van alle boezemkaden. Daarna volgt de analyse van de toetsing. Een nieuw aspect in deze aanpak is dat er naast het beheerdersoordeel ook gerekend wordt aan de stabiliteit van de keringen.

Wat hebben we gedaan in 2020?

4.3.2. Het ontwerp van de dijk langs het A.G. Wildervankkanaal in de Tusschenklappenpolder is afgerond. De regionale waterkeringen langs de Pekel Aa en Drents diep zijn verbeterd en opgeleverd. Verder zijn een aantal regionale keringen met groot onderhoudswerk weer op hoogte gebracht en in goede waterkerende toestand gebracht.

4.3.3. Er is een start gemaakt met de toetsing volgens het plan van aanpak. Alle dijken zijn getoetst op hoogte. Van een aantal trajecten (o.a. Eemskanaal en deeltrajecten van het Winschoterdiep) is ook de stabiliteit getoetst. In 2021 worden de overige trajecten getoetst op stabiliteit. Daarnaast wordt gestart met de toetsing van de kunstwerken in de regionale keringen.

Liggen we nog op schema?

4.3.2. Ja. Het ontwerp van de Tusschenklappenpolder dijk is op tijd afgerond. Vooral nog liggen we op schema, echter de planning om april 2022 een versterkte dijk op te leveren is erg krap. Begin 2021 gaat het projectplan waterwet in procedure. Volgens de planning wordt het plan in juli 2021 vastgesteld. Bij bezwaren zal dit later zijn. Aansluitend start de uitvoering augustus 2021. Bij slecht weer of andere omstandigheden kan ook de uitvoering vertraging oplopen. Enige vertraging in de procedure of uitvoering heeft al snel effect op de opleverdatum.

4.3.3. Ja.

Op hoogte brengen van de boezemkaden (4.5)

Acties		Gereed
	Afronding Masterplan Kaden (47 km)	2022 ³
4.5.1.	Duurswold	15 km
4.5.2.	Drentsche Aa	7 km
4.5.3.	Hunze	10 km
4.5.4.	Oldambt-Fiemel	5 km
4.5.5.	EKD boezem	10 km

² Datum gereed was 2021.

³ Datum gereed was 2020.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

- 4.5.1. Langs de zuidzijde van het Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem is de kadeversterking in voorbereiding en zal eind 2020 gestart worden met de uitvoering.
- 4.5.2. Ongeveer 9 km kadeverbetering langs de Drentsche Aa zal in 2020 worden voltooid. Ongeveer 3 km hiervan, langs het Drentse deel van het Noord-Willemskanaal, raakt aan diverse andere opgaven (NNN, ecologische verbindingen, aanleg nieuwe fietsroute, KRW) die in 2020 in onderlinge samenhang zullen worden uitgewerkt.
- 4.5.3. Aan de zuidoostkant van het Zuidlaardermeer wordt de kade in combinatie met project Noordma-Zuidoevers aangepast. Langs het Drentsche Diep wordt, nabij de uitmonding in het Winschoterdiep, de kade aangepast.
- 4.5.4. Door rekening te houden met daadwerkelijk optredende waterstanden is voor Oldambt-Fiemel de opgave bijgesteld naar 0 km. Er is geen opgave voor het op hoogte brengen van boezemkaden.
- 4.5.5. Van de kaden in Delfzijl is 4,25 km eind 2019 gereed. De resterende opgave is afgekocht dan wel wordt door derden opgehoogd.

Wat hebben we gedaan in 2020?

- 4.5.1. Langs de zuidzijde van het Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem is de kadeversterking in voorbereiding, het projectplan Waterwet is afgerond en vastgesteld door het AB. Er is nog niet gestart met de uitvoering omdat de gemeente Midden- Groningen het benodigde bestemmingsplan voor dit traject nog moet vaststellen en het benodigde krediet van de gemeente nog moet vrijgeven.
- 4.5.2. De planuitwerking voor de kaden langs de Drentsche Aa is in 2020 afgerond. Het planproces heeft meer tijd gevraagd dan gepland doordat, vanwege de nabijheid van Natura 2000 gebied, de stikstof problematiek PFAS een rol speelde. Het kade tracé ligt namelijk deels binnen een grondwaterbeschermingsgebied. De voorbereiding van de aanbesteding is inmiddels in gang gezet. De planuitwerking voor de kadeverbetering langs het Drentse deel van het Noord-Willemskanaal loopt. Doordat er vanuit verschillende partijen veel opgaven spelen, waaronder de doorfietsroute Groningen-Assen en de geplande inrichting van een ecologische verbinding, was extra tijd nodig om de invulling hiervan op elkaar af te stemmen en om spijtmaatregelen te voorkomen. De planuitwerking zal medio 2021 worden afgerond. Daarna zal de uitvoering in gang worden gezet.
- 4.5.3. Voor het gebied aan de zuidzijde van het Zuidlaardermeer is de planvorming gestart onder de noemer "plan Noordma".
- De kade aan de noordkant van het Drentse diep is momenteel in uitvoering en wordt in 2021 afgerond.
- 4.5.4. Deze opgave is afgerond.
- 4.5.5. Geen opgaven meer voor het waterschap.

Liggen we nog op schema?

- 4.5.1. Nee. Door vertraging in de besluitvorming bij de gemeente Midden-Groningen loopt de planning minimaal een half jaar uit.
- 4.5.2. Ja.
- 4.5.3. Ja.
- 4.5.4. Ja. Actie is afgerond.
- 4.5.5. Ja. Actie is afgerond.

Bergingsgebieden (4.6)

Acties		Gereed
4.6.2.	Inrichting bergingsgebied Meerstad	1 miljoen m ³ >2022 ⁴

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

4.6.2. De omvang van het meer en daarmee het bergingsvolume neemt toe met de ontwikkeling van Meerstad. De huidige verwachting is dat eind 2021 het meer een omvang heeft van 130 ha. en daarmee een bergingsvolume van 0,65 miljoen m³.

Wat hebben we gedaan in 2020?

4.6.2. Meerstad is conform planning bezig met de uitbreiding en inrichting van het Woldmeer.

Liggen we nog op schema?

4.6.2. Ja.

Vasthouden bovenstrooms (4.7)

Acties		Gereed ⁵
4.7.1.	Water vasthouden in beekherstelprojecten in de Ruiten Aa	450.000 m ³ 2020
4.7.2.	Water vasthouden in beekherstelprojecten in de Drentsche Aa	400.000 m ³ 2022/2027
4.7.3.	Water vasthouden in de beekherstelprojecten in de Hunze	450.000 m ³ 2023
4.7.4.	Zoeken naar ruimte resterende wateropgave Westerwolde	1.100.000 m ³ 2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

4.7.1. Het laatste deeltraject van het NNN Westerwolde en Renneborg-Ter Walslage, is in uitvoering en zal in 2020 tot afronding komen.

4.7.2. In de uitvoering van de inrichting van Geelbroek wordt 180.000 m³ water vasthouden gerealiseerd. Binnen het project Beekverhoging van een drietal trajecten van de Drentsche Aa zal een voorstel aan het algemeen bestuur worden voorgelegd om door aangepast beheer in het gebied rondom Loon ca. 500.000 m³ water te kunnen bergen.

In planvorming door Prolander voor de inrichting van het Rolder- en Amerdiep worden ook opgaven voor water vasthouden meegenomen. De uitvoering hiervan zal, met name vanwege de benodigde tijd voor grondverwerving, in de planperiode 2022- 2027 plaatvinden.

4.7.3. Het projectgebied Paardetangen is in uitvoering en er wordt ruimte gecreëerd om water vast te houden (ca 10.000 m³). In het plan Voorste diep-Flessenhals Borger wordt ca 5.000 m³ gerealiseerd. De projectgebieden De Branden, Noordma /Zuidoevers zijn in voorbereiding. Ruimte om water vast te houden en te bergen wordt in de plannen ingepast.

4.7.4. Indien er door ontwikkeling door derden kansen ontstaan water bovenstrooms vast te houden dan beoordelen wij die op technische en financiële haalbaarheid. Indien het een reële mogelijkheid is leggen we dit voor ter goedkeuring aan het algemeen bestuur.

Wat hebben we gedaan in 2020?

4.7.1. Het laatste deeltraject NNN Westerwolde van Renneborg naar Ter Walslage is in 2020 afgerond, de oplevering is begin 2021. Daarmee is de totale opgave bovenstrooms vasthouden in het beekdal van de Ruiten Aa van 450.000 m³ gerealiseerd.

⁴ Datum gereed komt in nieuwe planperiode te liggen 2022 - 2027

⁵ Datum gereed was 2021, nu per watersysteem uitgesplitst.

4.7.2. De voorbereiding door Prolander van de uitvoering van Geelbroek verloopt trager dan verwacht. De uitvoering is nu gepland voor 2022-2023.

Het algemeen bestuur heeft het projectplan Beekbodemverhoging Drentsche Aa vastgesteld waarin is opgenomen dat, wanneer nodig, door aangepast beheer van het verdeelwerk Loon ca. 500.000 m³ water extra kan worden vastgehouden.

De uitvoering van de inrichting van het Rolder- en Amerdiep zijn verschoven naar de periode in het nieuwe waterbeheerprogramma 2022 – 2027.

4.7.3. De plangebieden Paardetangen en Voorste diep-Flessenhals Borger zijn gereed. Hiermee is 60.000 m³ gerealiseerd. Het overige deel is doorgeschoven naar de nieuwe planperiode.

4.7.4. Er zijn geen concrete ontwikkelingen geweest.

Liggen we nog op schema?

4.7.1. Ja.

4.7.2. Ja.

4.7.3. Ja.

4.7.4. Nee. De opgave is doorgeschoven naar de nieuwe planperiode van het WBP 2022 – 2027.

Programma voldoende water

Beleidsdoel

We zorgen voor voldoende water, nu en in de toekomst, zowel in droge als in natte perioden.

De zorg voor voldoende water betekent dat wij streven naar een optimaal waterbeheer voor de functies in ons gebied. Bij de vaststelling van de gewenste waterpeilen, maken we een zorgvuldige afweging van de belangen van de diverse functies. In natte perioden voeren we water af, in droge perioden zorgen we indien mogelijk voor voldoende water. We zorgen er voor dat de wateroverlast beperkt blijft tot het afgesproken, aanvaardbare niveau. Wij voorkomen wateroverlast door bodemdaling en we geven op proactieve wijze advies aan gemeenten om wateroverlast in stedelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen. We onderhouden de watergangen zodanig dat de aan- en afvoerfunctie van de watergangen gegarandeerd blijft en houden daarbij zoveel mogelijk rekening met de ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden en ecologische belangen. Tevens zorgen we voor voldoende waterdiepte voor de scheepvaart.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn de inundatieknelpunten opgelost. We hebben een werkwijze voor de omgang met veenoxidatiegebieden, we hebben vastgesteld hoe we omgaan met functie volgt peil in de beekdalen van Drenthe en we hebben met het Rijk, de provincies en de gebruikers afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van water in droge perioden (voorzieningsniveau).

Het programma voldoende water is in negen onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van voldoende water te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Afstemming peilen op functies (5.1)

Acties		Gereed
5.1.5.	Oplossing van de resterende 180 ha inundatieknelpunten	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.1.5. De "reguliere" knelpunten zijn opgelost. Alleen de knelpunten in de veenoxidatiegebieden moeten nog worden opgelost. Afhankelijk van de resultaten uit de pilots veenoxidatie en de daar uit voortvloeiende strategie veenoxidatie worden keuzes gemaakt om de overige knelpunten op te lossen.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.1.5. De strategie veenoxidatie is nog niet gereed. In 2020 zijn daarom geen inundatieknelpunten opgelost.

Liggen we nog op schema?

5.1.5. Nee. Dit heeft een rechtstreeks verband met de strategie veenoxidatie. Zie hiervoor de actiepunten 5.2.1 en 5.2.4.

Wateroverlast door veenoxidatie (5.2)

Acties		Gereed
5.2.1.	Implementatie werkwijze voor peilbesluiten in de veenoxidatie aandachtsgebieden	2020 ⁶
5.2.3.	Peilbesluiten in veenoxidatie aandachtsgebieden opstellen	2021 ⁷
5.2.4.	Samen met de provincies onderzoeken in welke gebieden er kansen liggen om veenoxidatie te vertragen en wat daarvoor moet gebeuren om dat mogelijk te maken	2021 ⁸

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.2.1. De uitkomsten van de pilot veenoxidatie Valthermond worden aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

5.2.3. Het opstellen van peilbesluiten in aandachtgebieden wacht op de resultaten uit de pilots veenoxidatie en de daar uit voortvloeiende strategie veenoxidatie. Binnen een jaar na afronden van de pilots en de strategie worden de peilbesluiten opgesteld.

5.2.4. Samen met de Provincie Groningen wordt er onderzocht in welk gebied er een pilot kan worden opgestart.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.2.1. Het voornemen is tot twee keer toe gestrand (Covid-19) om werksessies en een dialoog in het gebied te organiseren. Wel heeft een analyse (literatuurstudie) plaatsgevonden op realistische alternatieven. Deze analyse kan voor de werksessies ingezet worden. Bestuurlijke afstemming in de stuurgroep heeft wel plaatsgevonden en de onderlinge verwachtingen zijn besproken en vormen een goede basis voor het vervolg.

5.2.3. De strategie veenoxidatie is nog niet gereed. In 2020 zijn geen peilbesluiten in veenoxidatie gebieden vastgesteld.

In 2020 is wel het peilbesluit Paardetangen vastgesteld. Dit natuurgebied ligt in het veenoxidatiegebied in de omgeving van Buinen. Het peilbesluit betreft uitsluitend het inrichtingsgebied van het gebied Paardetangen, exclusief het omliggend veengebied.

5.2.4. De provincie Groningen heeft initiatief genomen om een plan van aanpak te gaan maken voor vier gebieden waaronder het peilgebied de Blauwe Molen in het watersysteem van Duurswold. De provincie Drenthe heeft initiatieven genomen om onderzoek te starten naar de veengebieden binnen de provincie met betrekking tot bodemdaling door veenoxidatie (CO2 klimaatopgave).

Het deelgebied Boermastreek (NNN Hunzeproject) is in beeld voor een eerste gebiedsoriëntatie en is onderdeel van het pilotgebied veenoxidatie Valthermond.

Liggen we nog op schema?

5.2.1. Nee. De opgave is opgenomen in het nieuwe WBP 2022 – 2027.

5.2.3. Nee. De opgave is opgenomen in het nieuwe WBP 2022 – 2027.

5.2.4. Ja.

⁶ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2019 nu 2020.

⁷ Was oorspronkelijk 2017, daarna 2018, nu 2021.

⁸ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2020 nu 2021.

Wateroverlast door gas- en zoutwinning (5.3)

Acties		Gereed
5.3.1.	Uitvoering maatregelen Zuidlaardermeer/Drents Diep	2023 ⁹
5.3.3.	Update noodzakelijke maatregelen gas- en zoutwinning	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.3.1. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding.

5.3.3. In 2020 worden voorstellen voor noodzakelijke maatregelen langs de EKDB gaswinning ter besluitvorming ingediend bij besturen van het waterschap en de provincies.

De calamiteit bij de zoutwinning Nedmag (april 2018) zorgt voor extra bodemdaling (+15 cm) de komende jaren. Daarmee zullen extra maatregelen op termijn noodzakelijk zijn in het watersysteem. Het Winningsplan 2018 ligt in 2020 ter inzage, waarop het waterschap zijn zienswijze zal afgeven aan het ministerie van EZK.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.3.1. De planuitvoering van beide maatregelen is in 2020 gestart.

5.3.3. Het waterschap heeft zijn dringend advies en uitgebreide zienswijze op het Winningsplan 2018 afgegeven aan het ministerie van EZK. Een 'Nota van Antwoord' van het ministerie wordt begin 2021 verwacht. Ambtelijke en bestuurlijke gesprekken hebben hierover plaatsgevonden met SodM en het ministerie. Met Nedmag zijn de onderhandelingen gestart voor het vormgeven van een financiële zekerheidsstelling en het vastleggen van bindende afspraken in een Overeenkomst voor waterschap en betrokken gemeenten.

In 2020 is op verzoek van de commissie bodemdaling aanvullend onderzoek uitgevoerd naar verdere optimalisering van de maatregelen langs de EKDB (Eemskanaal Dollardboezem) in verband met de hoogwater veiligheid. De commissie is akkoord gegaan met de resultaten van dit onderzoek en met het voorstel om in 2021 de uitvoering van de voorgestelde maatregelen verder uit te werken.

Liggen we nog op schema?

5.3.1. Ja. Hoewel Covid-19 wel voor enige vertraging heeft gezorgd.

5.3.3. Ja. Voordat de vergunning voor het Winningsplan 2018 onherroepelijk wordt, wil het waterschap komen tot zekerheidsstelling en een overeenkomst. Is dit niet het geval, dan zou Nedmag niet tot actief winnen van zout mogen overgaan, zoals nu opgenomen in de voorwaarden van het ontwerp winningsbesluitvergunning van EZK.

Het bodemdalingsonderzoek EKDB is door Covid-19 vertraagd.

Wateroverlast stedelijk gebied (5.4)

Actie		Gereed
5.4.1.	Samen met de gemeenten noodzakelijke maatregelen uitvoeren in het stedelijk gebied	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.4.1. De gemeente Assen werkt plannen uit om diverse knelpunten voor stedelijke wateroverlast op te stellen en uit te voeren. Ons waterschap is nauw betrokken bij uitwerking van deze plannen.

⁹ Was oorspronkelijk 2021.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.4.1. Wij zijn als adviseur betrokken bij de uitwerking van plannen van Assen voor knelpunten voor stedelijke wateroverlast.

De gemeente Oldambt heeft in Winschoten een stedelijk waterbergingsgebied aangelegd aan de Watertorenstraat. Hieraan heeft het waterschap een financiële bijdrage geleverd vanuit het beschikbare budget voor de stedelijke wateropgave op het grondgebied van de gemeente Oldambt. Hiermee is het budget voor de gemeente Oldambt inmiddels uitgeput.

Liggen we nog op schema?

5.4.1. Ja.

Droogte in de zomer/wateraanvoer (5.5)

Acties		Gereed
5.5.2.	Flexibel peilbeheer toepassen in nieuwe woonwijken en nieuwe meren	2021
5.5.4.	Stimuleren waterconserveringsmaatregelen	2021
5.5.5.	Vaststellen voorzieningenniveau voor wateraanvoer door het waterschap	2022-2027
5.5.6.	Stimuleren van efficiënt watergebruik en verminderen watervraag	2021 ¹⁰
5.5.7.	Optimaliseren interne waterverdeling en eventueel aanpassing van infrastructuur	2021
5.5.8.	Ontwikkelen van beleid voor nieuwe (industriële) gebruikers van zoet water	2020

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.5.2. Wordt waar mogelijk meegenomen bij nieuwe projecten.

5.5.4. Is een continue actie geworden.

5.5.5. In 2019 bespreken we onze ideeën in de gebiedsbijeenkomsten in het kader van het proces Waterdrager. Vervolgens nemen we waterbeschikbaarheid mee in het nieuwe beheerprogramma (het is een communicatietraject).

5.5.6. Is een continue actie geworden.

5.5.7. We gebruiken de ervaringen van 2018 en 2019 om kritisch te kijken naar ons watersysteem. Op basis van de evaluatie droogte worden een aantal knelpunten onderzocht en indien nodig, opgepakt. Vooral nog is er geen aanleiding om versneld te investeren in het vergroten van de 3 grote aanvoergemalen (Veendam, Vennix en Ter Apelkanaal). Noodpompen ter ondersteuning van de gemalen zijn in 2018 en 2019 toegepast.

5.5.8. Wij volgen actief de ontwikkelingen vanuit de Landelijke Beleidstafel Droogte. In dit kader worden in 2019 en 2020 twee onderzoeken verricht: herziening waterverdeling Noord Nederland en de Joint Fact Finding IJsselmeer. De resultaten hiervan kunnen effect hebben op de waterbeschikbaarheid binnen ons waterschap. Wij maken een vertaling naar ons beleid. Samen met de provincie Groningen zijn in 2019 gesprekken gestart met industriële water gebruikers. Dit moet in 2020 leiden tot een beleidsvoorstel voor nieuwe industriële gebruikers van zoet water.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.5.2. Er zijn in 2020 geen nieuwe woonwijken of meren aangelegd.

5.5.4. Bij het project beekherstel Witterdiep zijn waterconserveringsmaatregelen toegepast.

5.5.5. Zie het ontwerp WBP 2022 – 2027.

¹⁰ Was oorspronkelijk 2018.

5.5.6. Continu aandacht: zoals de projecten 'Van bodemkennis naar bodemkunde', 'Aanpak bodemverdichting'. En vanuit de DAW projecten: 'Verduurzamen bollenteelt' en 'Aanpak perceelmissie'.

5.5.7. Ook in 2020 zijn noodpompen geplaatst, andere knelpunten ten aanzien van de watervoorziening zijn niet aan de orde geweest. Binnen de IJsselmeerregio is in 2020 een project opgestart om de waterverdeling te actualiseren. De resultaten worden in 2021 verwacht.

5.5.8. In de actualisatie van de waterverdeling (zie 5.5.7.) wordt ook dit punt meegenomen. De verwachting is dat dit in 2021 zijn vervolg gaat krijgen.

Liggen we nog op schema?

5.5.2. Ja.

5.5.4. Ja.

5.5.5. Ja.

5.5.6. Ja.

5.5.7. Ja.

5.5.8. Nee. Is opgenomen in het nieuwe WBP 2022 – 2027.

Verdroogde natuurgebieden (5.6)

Acties		Gereed
5.6.1.	Bepalen mogelijkheden versnelling aanpak verdroogde gebieden door waterschap	2021
5.6.2.	Uitvoering van de restantopgave NNN (Natuurnetwerk Nederland) voor Groningen	2020
5.6.3.	Uitvoering van een deel van de verdrogingsmaatregelen binnen Natura 2000 Drentsche Aa	2022-2027

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

5.6.1. Geen specifieke actie in 2020.

5.6.2. Voor Groningen (Duurswold) zijn met het afronden van de Haansplassen alle opgaven gerealiseerd.

5.6.3. Prolander werkt plannen uit voor de NNN inrichting Rolder- en Amerdiep waarin, onder meer, verdrogingsmaatregelen worden opgenomen. De uitvoering hiervan zal, met name vanwege de benodigde tijd voor grondverwerving, in de planperiode 2022 – 2027 plaatsvinden. Door het uitvoeren van beekbodemverhoging op trajecten van het Taarloschediep, Anloërdiep en Zeegserloopje zal verdroging van N2000 gebieden verminderen.

Wat hebben we gedaan in 2020?

5.6.1. Geen acties in 2020.

5.6.2. Actiepunt is afgerond.

5.6.3. Er is in 2020 weinig of geen voortgang geboekt in de planuitwerking door Prolander voor de NNN inrichting Rolder- en Amerdiep. De planning van Prolander/provincie Drenthe is hier voortvarender mee aan de slag te gaan in 2021. De projectplannen voor beekbodemverhoging op trajecten van het Taarloschediep, Anloërdiep en Zeegserloopje zijn in december vastgesteld door het algemeen bestuur. De uitvoering zal plaatsvinden in 2021-2022.

Liggen we nog op schema?

- 5.6.1. Ja.
5.6.2. Ja. Afgerond in 2020.
5.6.3. Ja.

Natura 2000 (5.7)

Acties		Gereed
5.7.1.	Uitvoering revitalisering rietoevers Zuidlaardermeer (zie KRW maatregel)	2022 ¹¹
5.7.2.	Uitvoering van beekbodemverhoging Loonerdiep/Taarlose diep, deel van Zeegserloopje en Anloërdiepje (zie KRW maatregel)	2022 ¹²
5.7.3.	Onderzoek samen met provincie naar eventuele beekbodemverhoging in overige beeklopen Drentsche Aa	2022 ¹³

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

- 5.7.1. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding. Direct grenzend aan Drouwenerzand is het plan de Branden in voorbereiding.
- 5.7.2. Deze maatregelen zijn nu in uitvoering.
- 5.7.3. Door het monitoren van de effecten van de beekbodemverhoging bij het Loonerdiep/Taarlose diep, een deel van het Zeegserloopje en het Anloërdiepje zal de effectiviteit van beekbodemverhoging nader worden onderzocht.

Wat hebben we gedaan in 2020?

- 5.7.1. Van de aangegeven planonderdelen uit het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer, 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' is eind 2020 de planuitwerking gestart.
- De planuitwerking voor De Branden, grenzend aan N2000-gebied Drouwenerzand, loopt. Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd maar door Covid-19 lopen met name de keukentafelgesprekken en gebiedsbijeenkomsten sterke vertraging op.
- 5.7.2. De projectplannen voor beekbodemverhoging op trajecten van het Taarloschediep, Anloërdiep en Zeegserloopje zijn in december vastgesteld door het algemeen bestuur. De uitvoering zal plaatsvinden in 2021-2022.
- 5.7.3. We hebben door de benodigde nul-metingen te doen de uitgangssituatie vastgelegd waardoor we de effecten van de uitvoering van de beekbodemverhoging in de komende jaren kunnen bepalen.

Liggen we nog op schema?

- 5.7.1. Ja.
5.7.2. Nee. De uitvoering loopt door tot in 2022.
5.7.3. Ja.

¹¹ Was oorspronkelijk 2021

¹² Was oorspronkelijk 2021

¹³ Was oorspronkelijk 2017.

Programma schoon en ecologisch gezond water

Beleidsdoel

We zorgen voor schoon en ecologisch gezond water, waarin systeemspecifieke dieren en planten voorkomen.

De zorg voor ecologisch gezond water omvat een grote diversiteit aan watertypen. Dit zijn allereerst de grotere beken, kanalen en meren, waarvoor binnen de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen en maatregelen zijn opgesteld. Daarnaast betreft dit zwemwater en ook het stelsel van kleinere watergangen voor de aan- en afvoer van water. Wij geven als waterschap advies aan gemeenten over stedelijke wateren en we adviseren de provincie over de zwemwaterkwaliteit. Voor ecologisch gezonde wateren zijn vooral de hydromorfologische inrichting en de fysisch-chemische samenstelling van het water van belang. Wij zorgen voor de zuivering van rioolwater. De kwaliteit van het gezuiverde water, dat op oppervlaktewater wordt geloosd, voldoet aan de wettelijke normen.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn de inrichtingsmaatregelen voor de KRW voor 80% gereed. We zien een duidelijke verbetering van de waterkwaliteit, de gewasbeschermingsmiddelen laten alleen nog incidentele overschrijdingen zien, de zwemwateren hebben een goede bacteriologische kwaliteit, de zuiveringen dragen bij aan het behalen van de waterkwaliteitsdoelen en op een aantal locaties leveren we indien dit economisch rendabel is energie of produceren we grondstoffen.

Het programma schoon en ecologisch gezond water is in negentien onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van schoon en ecologisch gezond water te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Kaderrichtlijn Water (6.1)

Acties		Gereed
6.1.4.	Vaststellen nieuw maatregelenplan voor stroomgebiedsbeheerplan 2022 - 2027	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.1.4. In 2020 worden de voorbereidingen uitgevoerd om in 2021 tot vaststelling over te gaan.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.1.4. De ontwerp doelen en maatregelen voor de KRW zijn door ons AB goedgekeurd en vastgesteld door de provincies. De ontwerpfactsheets zijn gereed voor de ter inzage legging, evenals de benodigde achtergronddocumenten. Het ontwerp stroomgebiedsbeheerplan Eems is bijna gereed.

Liggen we nog op schema?

6.1.4. Ja. In 2021 is de ter inzage legging om te komen tot definitieve factsheets en een definitief stroomgebiedsbeheerplan.

Herstel van de beek (6.2)

Acties			Gereed
6.2.1.	Westerwoldse Aa	15 km hermeandering	2020 ¹⁴
6.2.2.	Drentsche Aa	4 km hermeandering 3 stuks beekpeilverhoging	2022-2027
6.2.3.	Hunze	17 km hermeandering	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.2.1. De uitvoering van het laatste deeltraject NNN Westerwolde, Renneborg-Ter Walslage, zal worden afgerond in 2020.

6.2.2. De planvoorbereiding voor het herinrichten van het Rolderdiep (trekker Prolander) inclusief hermeandering, is afhankelijk van het beschikbaar krijgen van de gronden voor natuurinrichting. De voortgang is hiervan afhankelijk en daardoor moeilijk voorspelbaar. De hermeandering zal naar verwachting niet voor 2021 worden gerealiseerd maar in de volgende planperiode 2022 – 2027. De beekbodemverhoging op drie trajecten van het Taarlooschediep, het Zeegserloopje en het Anloërdiepje is in uitvoering.

6.2.3. In het Hunze gebied zijn plan Paardetangen (1,7 km) en plan Voorste diep-Flessenhals Borger (0,9 km) in uitvoering. Plan De Branden (ca. 3,4 km) en Noordma (ca.1 km) zijn in voorbereiding.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.2.1. Het laatste deeltraject NNN Westerwolde van Renneborg naar Ter Walslage is afgerond. De technische opname was eind 2020 en de oplevering is begin 2021. Daarmee is de opgave "toename hermeandering (biodiversiteit) in het beekdal van de Ruiten Aa" op 15 km uitgekomen.

6.2.2. Er is in 2020 weinig tot geen voortgang geboekt in de planuitwerking door Prolander voor de NNN inrichting Rolderdiep. De planning van Prolander/provincie Drenthe is hier voortvarender mee aan de slag te gaan in 2021.

De projectplannen voor beekbodemverhoging op trajecten van het Taarlooschediep, Anloërdiep en Zeegserloopje zijn in december vastgesteld door het algemeen bestuur. De uitvoering zal plaatsvinden in 2021-2022.

6.2.3. In het Hunze gebied zijn plan Paardetangen (1,7 km) en plan Voorste diep-Flessenhals Borger (0,9 km) gereed.

Plan De Branden (ca. 3,4 km) en Noordma (ca.1 km) zijn in voorbereiding.

Liggen we nog op schema?

6.2.1. Ja.

6.2.2. Ja, de realisatie van het Rolderdiep is doorgeschoven naar het nieuwe beheerprogramma 2022-2027.

Vanwege de complexiteit van het aanpassen van beeklopen in hun oorspronkelijke loop in kwetsbare Natura 2000 gebieden met hoge landschappelijke, archeologische en aardkundige waarden, de benodigde toepassing van innovatieve uitvoeringstechnieken en de invloed van Corona heeft het planproces voor de beekbodemverhoging meer tijd gevraagd dan oorspronkelijk gepland. De uitvoering zal nu plaatsvinden in 2021-2022.

6.2.3. Ja. Wel vertraging in de planvorming door Covid-19.

¹⁴ Was oorspronkelijk 2018, daarna 2019.

Natuurvriendelijke oevers in kanalen (6.3)

Acties			Gereed 2021
6.3.1.	Aanleg natuurvriendelijke oevers (NVO): Kanalen Westerwolde (waarvan 3,5 km gereed)	12 km	
6.3.4.	Kanalen Duurswold	2,7 km	
6.3.5.	Kanalen Hunze/Veenkoloniën	8 km	
6.3.6.	Noord-Willemskanaal	3 km	

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.3.1. De planvoorbereiding voor de resterende kilometers leidt tot locatiekeuzen en de opdracht tot realisatie hiervan in 2021.

6.3.4. Voor de kanalen Duurswold wordt langs het Afwateringskanaal aan de noordzijde van het Schildmeer over een lengte van 0,8 km een extra NVO gerealiseerd. Over een lengte van 1,2 km wordt de aanwezige NVO geoptimaliseerd. In 2020 wordt de voorbereiding getroffen en gestart met de uitvoering.

6.3.5. De planvoorbereiding voor de resterende 1,5 km NVO leidt tot locatiekeuzen en opdracht tot realisatie hiervan in 2021.

6.3.6. Planvoorbereiding voor de realisatie van 3 km NVO in het Noord-Willemskanaal zal in 2020 gebeuren.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.3.1. Van de nog resterende opgave van 8,5 km is tot en met 2020 4,5 km natuurvriendelijke oevers in de kanalen Westerwolde gerealiseerd. De locaties voor de realisatie van de restopgave is in werkvoorbereiding en zal in 2021 plaatsvinden. Totaal kunnen we hiermee 5,5 km realiseren.

6.3.4. Voor de optimalisering van 1,2 km NVO loopt de aanbesteding en zal de uitvoering in de eerste helft van 2021 plaatsvinden. De voorbereiding voor de realisatie van 0,8 km extra NVO loopt en zal in 2021 afgerond worden. De verwachting is dat met de uitvoering ook in 2021 gestart kan worden.

6.3.5. Totaal is gerealiseerd tot en met 2020 6,5 km natuurvriendelijke oevers in de kanalen Hunze-Veenkoloniën. De locaties voor de realisatie van de restopgave van 1,5 km is in werkvoorbereiding en zal in 2021 plaatsvinden.

6.3.6. De planvoorbereiding voor de realisatie van 3 km NVO in het Noord-Willemskanaal in 2020 zal in 2021 worden afgerond. Dit zal in 2021 grotendeels ook tot uitvoering komen. Maar ca 800 meter zal in een project van de gemeente Assen worden gerealiseerd in 2022-2023.

Liggen we nog op schema?

6.3.1. Ja.

6.3.4. Ja.

6.3.5. Ja.

6.3.6. Ja grotendeels wel, maar ca 800 meter zal in een project van de gemeente Assen worden gerealiseerd waarvan uitvoering gepland staat in 2022-2023.

Herstel van meren (6.4)

Acties		Gereed
6.4.4.	Inrichting rietoevers Zuidlaardermeer	2022 ¹⁵
6.4.5.	Inrichting moeraszone Wolfsbarge II bij het Zuidlaardermeer	2021

¹⁵ Was oorspronkelijk 2021.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.4.4. In het kader van het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer zijn de onderdelen 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' in voorbereiding.

6.4.5. Voor Inrichting moeraszone Wolfsbarge Zuid bij het Zuidlaardermeer moeten de gronden worden vrijgemaakt. Dit is een actie van de Provincie Groningen.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.4.4. Van de aangegeven planonderdelen uit het integraal maatregelplan Zuidlaardermeer, 'Inrichten oevers Zuidlaardermeer' en 'Creëren luwe zone Zuidlaardermeer' is eind 2020 de planuitwerking gestart.

6.4.5. Er is geen voortgang te melden in de beschikbaarheid van de gronden.

Liggen we nog op schema?

6.4.4. Ja, wel enige vertraging door Covid-19.

6.4.5. Nee, de voortgang is afhankelijk van het vrijmaken van de benodigde gronden.

Vismigratie (6.5)

Acties	Realisering vispassages:	Gereed
6.5.2.	Westerwolde 8 vispassages	2019 ¹⁶
6.5.3.	Drentsche Aa 2 vispassages	2023 ¹⁷
6.5.4.	Hunze 7 vispassages	2023 ¹⁸

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.5.2. In het laatste deeltraject NNN Westerwolde, Renneborg - Ter Walslage, worden deze vispassages gerealiseerd.

6.5.3. De realisatie van de vispassages maakt onderdeel van de herinrichting Rolderdiep waarvoor Prolander in 2020 plannen nader uitwerkt. De uitvoering hiervan zal, met name vanwege de benodigde tijd voor grondverwerving, in de planperiode 2022- 2027 plaatvinden.

6.5.4. In het Hunze gebied zijn plan Paardetangen (2 st.) en plan Voorste diep-Flessenhals Borger (1 st.) in uitvoering. Plan De Branden (3 st.) en Gemaal Oostermoer (1 st.) zijn in voorbereiding.

Daarnaast vindt in 2020 de realisatie van de vispassages Sans Souci en Hongerige Wolf plaats.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.5.2. Het laatste deeltraject NNN Westerwolde van Renneborg naar Ter Walslage is gerealiseerd. De technische opname vond eind 2020 plaats. De oplevering begin 2021. Daarmee is het watersysteem Westerwolde vanaf de Dollard tot aan Barger-Compascuum volledig optrekbaar voor vis.

6.5.3. Er is in 2020 weinig of geen voortgang geboekt in de planuitwerking door Prolander voor de herinrichting van het Rolderdiep. De planning van Prolander/provincie Drenthe is om hier voortvarender mee aan de slag te gaan in 2021.

6.5.4. In het Hunze gebied zijn plan Paardetangen (2st.) en plan Voorste diep-Flessenhals Borger (1st.) gereed. Plan De Branden (3st.) en Gemaal Oostermoer (1st.) zijn in voorbereiding.

¹⁶ Was oorspronkelijk 2018.

¹⁷ Was oorspronkelijk 2021. Is onderdeel van Rolderdiep, zal in nieuwe WBP opgepakt worden.

¹⁸ Was oorspronkelijk 2021 maar loopt uit door koppeling met projecten.

De vispassages Sans Souci en Hongerige Wolf zijn eveneens werkend opgeleverd.

Liggen we nog op schema?

6.5.2. Ja. Actiepunt is afgerond.

6.5.3. Ja. De realisatie zal in het nieuwe WBP 2022 – 2027 worden opgenomen.

6.5.4. Ja. Er is wel enige vertraging ontstaan door Covid-19.

Gewasbeschermingsmiddelen (6.8)

Acties		Gereed
6.8.1.	Monitoring gewasbeschermingsmiddelen (GBM) op KRW-meetpunten	2021
6.8.2.	Maatregelen in Glastuinbouwgebieden samen met LTO Glaskracht	2021 ¹⁹
6.8.3.	Waar mogelijk faciliteren we de aanleg van akkerranden	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.8.1. De monitoring van GBM op KRW-meetpunten is standaard opgenomen in het GBM-meetnet.

6.8.2. De projecten uit het maatregelenprogramma DuurSaam Glashelder worden gecontinueerd. De bedrijfswaterscans zijn afgerond, de aandacht verschuift naar uitvoering van de maatregelen. We kijken naar mogelijk aanvullende maatregelen.

6.8.3. Als uitvoeringsmaatregel van het coalitieakkoord 2019 – 2023 is opgenomen om de komende jaren 400 km akkerranden te realiseren.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.8.1. De monitoring van GBM op KRW-meetpunten is standaard opgenomen in het GBM-meetnet.

6.8.2. In 2020 zijn aanvullende acties uitgevoerd met name gericht op het opsporen van nog aanwezige lozingen. Omdat een aantal onderdelen door corona niet uitgevoerd konden worden is de subsidiebeschikking (DAW, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer) verlengd tot augustus 2022.

6.8.3. In 2020 is 489 km aan akkerranden gerealiseerd door de collectieven. De kosten worden deels gefinancierd uit het budget vanuit het coalitieakkoord, deels door GLB pilots (Gemeenschappelijk landbouwbeleid) en al toegezegde DAW gelden.

Liggen we nog op schema?

6.8.1. Ja, maar is een continue actie geworden.

6.8.2. Ja, maar niet voor alle onderdelen van het maatregelenprogramma. De subsidiebeschikking is met een jaar verlengd.

6.8.3. Ja.

Verzilting (6.10)

Acties		Gereed
6.10.2.	Bepalen effect vermindering van doorspoeling op zoutgehalte en ecologie	2020 ²⁰

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.10.2. In 2020 wordt de technische eindrapportage afgerond en samen met een voorstel voor het vervolg voorgelegd aan het AB.

¹⁹ Was vorig jaar 2020.

²⁰ Was oorspronkelijk 2021.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.10.2. De technische rapportage is in eindconcept gereed en voorgelegd aan DB. Vervolgstappen zijn per brief gecommuniceerd aan de streek, omdat het organiseren van een gebiedsbijeenkomst nog niet mogelijk was in verband met Covid-19. Het doorspoelen van de kanalen in het Oldambt is in 2020 voorlopig hervat in afwachting van behandeling van een voorstel in het AB.

Liggen we nog op schema?

6.10.2. Nee. De afronding van project loopt enige vertraging op. De geplande vervolgstap na de behandeling in het DB was de organisatie van een gebiedsbijeenkomst in de streek. Deze had in het najaar van 2020 moeten plaatsvinden. Op basis hiervan zou het rapport afgerond worden en met een bijbehorend advies voorgelegd worden aan het AB.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (6.11)

Actie		Gereed
6.11.1.	Actualiseren beleidsnota vergunningverlening en handhaving op basis van nieuwe Omgevingswet	2020 ²¹

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.11.1. De actualisatie van deze beleidsnota is onderdeel van het implementatietraject Omgevingswet. De actualisatie is gestart in 2019 en krijgt in 2020 een vervolg.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.11.1. In 2020 is het kwaliteitssysteem voor handhaving geactualiseerd en in concept klaar. Er is een eerste inventarisatie gedaan van onderwerpen voor de nieuwe nota.

Liggen we nog op schema?

6.11.1. Nee. De beleidsnota sluit aan bij de invoering van de Omgevingswet. Door het uitstellen van de invoeringsdatum van de Omgevingswet naar 01.01.2022 schuift ook het opstellen van deze nota op. In 2021 wordt gestart met de nieuwe waterschapverordening waarin de bruidsschat (voorheen rijksregels over lozingen) wordt omgezet naar eigen regels en kan de beleidsnota daarbij aansluiten.

Zuiveren (6.13)

Actie		Gereed
6.13.2.	Opheffen van de rwzi Scheve Klap en aansluiten op de rwzi Delfzijl	2021 ²²
6.13.3.	Doorvertaling van landelijk beleid naar mogelijke maatregelen terugdringing emissie van microverontreinigingen	2023
6.13.4.	Verdere ontwikkeling van de rwzi als grondstoffenfabriek voor fosfaat en stikstof	2021
6.13.5.	Optimaliseren van de energieproductiemix (elektriciteit / gas) bij de rwzi's	2021

²¹ Was oorspronkelijk 2019.

²² Was oorspronkelijk 2020.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.13.2. Op basis van de uitkomst van de variantenstudie (uit 2019) kunnen we snel besluiten wat we gaan doen indien we maatregelen moeten gaan nemen als de zuivering slechter gaat presteren of de exploitatiekosten sterk gaan toenemen. In 2020 zal de rwzi in bedrijf blijven en zullen we de prestaties blijven volgen.

6.13.3. In 2020 zetten wij ons onderzoek voort naar welke maatregelen wij kunnen treffen om het effect van (de emissie van) microverontreinigingen op het oppervlaktewater te reduceren. We houden daarbij rekening met het landelijk beleid.

6.13.4. In 2019 is een meerjarig onderzoek gestart met de ongebonden waterschappen waarbij de teelt van energiegewassen op slib zal worden onderzocht en waarbij onderzocht wordt of veraarden een geschikte manier is om de hoeveelheid (uitgegist)slib te reduceren. In 2020 zal dit worden gecontinueerd.

6.13.5. Voorbereiding en uitvoering van het vervangen van de WKK's op rwzi Scheemda en rwzi Assen. De nieuwe WKK's zullen een hoger energetisch rendement hebben zodat we minder elektriciteit hoeven in te kopen en minder hoeven af te fakkelen.

Het vervangen van de puntbeluchter van de rwzi Stadskanaal is, na onderzoek, nu nog niet interessant. De terugverdientijd is veel te lang. Eind 2019 zal een onderzoek worden uitgevoerd naar optimalisatie van blowercapaciteit op zuiveringen. De resultaten zijn in 2020 bekend.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.13.2. We hebben de zuivering in bedrijf gehouden. De zuiveringsresultaten voldoen aan de verwachting en aan de vergunningseisen. De rwzi Scheve Klap is ingezet als testlocatie om een ander type roostergoed verwijdering uit te proberen en te optimaliseren.

6.13.3. We hebben ons aangesloten bij een pilot bij waterschap Aa en Maas om op deze wijze kennis op te bouwen van technieken die mogelijk in de toekomst voor Hunze en Aa's interessant zijn om organische microverontreinigingen te verwijderen.

6.13.4. Het onderzoek is voortgezet en er is een tussenrapportage opgesteld. Dit onderzoek zal ook worden gecontinueerd in 2021. Na het onderzoek volgt een eindrapportage in 2022. Uit ervaring in Duitsland blijkt uitgegist slib minder interessant om te veraarden.

6.13.5. De voorbereiding van de aanbesteding vervangen van de Wkk's op rwzi Scheemda en rwzi Assen is afgerond. De aanbesteding volgt in het 1^e kwartaal 2021.

Het optimalisatierapport blowercapaciteit is opgeleverd. Volgens het rapport zijn door wijziging van blowers en kleppen in de luchtleidingen energiewinsten te behalen. Hiervoor zal een plan van aanpak worden opgesteld om te testen of deze winsten ook te verzilveren zijn.

Liggen we nog op schema?

6.13.2. Ja.

6.13.3. Ja.

6.13.4. Ja.

6.13.5. Ja.

Visstandbeheer (6.14)

Actie 6.14.1.	Opstellen regionaal aalbeheerplan	Gereed 2020 ²³
-------------------------	-----------------------------------	-------------------------------------

²³ Was oorspronkelijk 2021.

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

Het regionaal aalbeheerplan wordt afgerond en eind 2020 aan het algemeen bestuur ter vaststelling aangeboden.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.14.1. Voorbereidende overleggen met waterschap Noorderzijlvest en Sportvisserij Groningen Drenthe zijn opgestart om te kijken naar de mogelijkheden om dit project gezamenlijk uit te voeren.

Liggen we nog op schema?

6.14.1. Het project loopt vertraging op en wordt in 2021 verder voortgezet.

Exoten (6.15)

Actie 6.15.1.	Rapportage van verspreiding en effecten op KRW-doelstellingen van de Gevlekte Amerikaanse Rivierkreeft en Chinese Wolhandkrab	Gereed 2020 ²⁴
--------------------------------	---	-------------------------------------

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.15.1. In 2020 wordt de technische eindrapportage afgerond en samen met een voorstel voor het vervolg voorgelegd aan het DB (en AB).

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.15.1. De technische achtergrondrapportage is afgerond en samen met een voorstel voorgelegd aan het DB.

Liggen we nog op schema?

6.15.1. Ja. Het project is afgerond.

Drinkwateronttrekkingsgebied (6.16)

Actie 6.16.1.	Uitvoeren afgesproken maatregelen uit Uitvoeringsprogramma oppervlaktewateronttrekkingen Drentsche Aa	Gereed 2021
--------------------------------	---	-----------------------

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.16.1. Projecten binnen het UPDA lopen door. Het Programma wordt voortgezet.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.16.1. Uitvoering van de lopende projecten. Na afloop van het project volgt een evaluatie en een eindrapportage.

Liggen we nog op schema?

6.16.1. Ja.

²⁴ Was oorspronkelijk 2021. Door een betere spreiding van de werkzaamheden in de voorliggende beheerplanperiode kan het plan eerder worden afgerond.

Zwemwater (6.17)

Actie		Gereed
6.17.1.	Bepalen maatregelen ter verbetering van bacteriologische waterkwaliteit	2021
6.17.3.	Ondersteunen onderzoek zwemwater / blauwalgenproblematiek	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.17.1. Is een continue actie geworden.

6.17.3. Is een continue actie geworden.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.17.1. Is onderdeel van het reguliere werk. Met name gericht op specifiek onderzoek om bronnen op te sporen met behulp van DNA-onderzoek. Dit is in 2020 uitgevoerd in het Oldambtmeer (noordrand) en de zwemplas Hunzedal

6.17.3. Geen bijzonderheden.

Liggen we nog op schema?

6.17.1. Ja.

6.17.3. Ja.

Overige wateren inclusief stedelijk water (6.18)

Acties		Gereed
6.18.1.	Samen met gemeenten vaststellen voor welke stedelijke wateren een streefbeeld en maatregelenpakket wordt opgesteld	2020 ²⁵

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.18.1. In overleg met de gemeenten wordt geïnventariseerd in welke wateren een nulmeting wordt uitgevoerd. Hierna wordt in het waterbeheerprogramma 2022-2027 een streefbeeld en maatregelenpakket voorgesteld.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.18.1. Deze actie is niet uitgevoerd vanwege Covid-19.

Liggen we nog op schema?

6.18.1. Nee. Deze actie wordt in 2021 afgerond.

²⁵ Datum gereed was 2017, daarna 2020.

Waterketen (6.19)

Acties		Gereed
6.19.1.	Opstelling integrale afvalwaterbeleidsplannen	2023 ²⁶
6.19.2.	Invoering integraal meet- en monitoringssysteem	2023 ²⁷

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

6.19.1. In 2020 starten we met het opstellen van een nieuw afvalwaterbeleidsplan voor cluster Groningen Oost.

In de periode 2020-2025 wordt uitvoering gegeven aan het dit jaar verlengde regionale waterakkoord. Het onderwerp Klimaatadaptatie zal in 2020 worden opgenomen in de clusterprogramma's.

6.19.2. In 2020 zullen alle resterende gemeenten worden aangesloten binnen het project "meten en monitoren". De monitoring loopt door tot 2023. Bij reeds in 2019 aangesloten gemeenten zal worden ingezet op de analyse advisering op basis van de verzamelde data.

Wat hebben we gedaan in 2020?

6.19.1. Voor een deel van het nieuwe cluster "Groningen Oost" is een nieuw afvalwaterbeleidsplan in concept gereed. De Kompanjie heeft niet deelgenomen (deze samenwerking wordt ontbonden in 2021). De vaststelling van dit afvalwaterbeleidsplan vindt plaats in het eerste kwartaal van 2021. Alle gemeenten hebben de stresstesten uitgevoerd. In 2021 worden op basis hiervan "risico-dialogen" gevoerd met de verschillende share-holders in alle organisaties met als doel de klimaatadaptatie in de volle breedte binnen (gemeentelijke) organisaties te agenderen.

6.19.2. Bij het project Meten en Monitoren zijn alle gemeenten en waterschap Noorderzijlvest voor zover mogelijk aangesloten. Twee Noord Drentse gemeenten gaan nog over naar een nieuw systeem. Twee fusie gemeenten gaan nog een nieuwe hoofdpst aanbesteden. De gegevens worden dagelijks gevalideerd en geanalyseerd en op basis daarvan ontvangen de gemeenten een advies. In 2021 zullen de overgebleven vier gemeenten worden aangesloten en zal de analyse en het opvolgen van de adviezen verder worden geoptimaliseerd.

Liggen we nog op schema?

6.19.1. Ja.

6.19.2. Ja.

²⁶ Was oorspronkelijk 2019.

²⁷ Was oorspronkelijk 2019. Project is later gestart.

Programma water en ruimtelijke ordening

Beleidsdoel

We zorgen voor een optimale afstemming tussen water en ruimtelijke ordening en borgen daarbij dat water een meesturende rol heeft in de ruimtelijke ordening.

Ruimtelijke ordening en waterbeheer hebben grote invloed op elkaar. Vroeger moest het water zich aanpassen aan de eisen van de ruimtelijke ordening en de diverse gebruiksfuncties zo goed mogelijk faciliteren. Recente waterproblemen toonden aan dat we wateropgaven niet meer alleen met technische ingrepen kunnen oplossen, maar dat we meer en meer van natuurlijke processen gebruik moeten maken. Dat vraagt echter om ruimte. Bovendien is het onverstandig om zonder meer ruimtelijke bestemmingen te plannen, die op het gebied van waterbeheer niet toekomstbestendig zijn en op een later tijdstip tot extra maatschappelijke ingrepen en kosten leiden. Daarnaast biedt de combinatie met water kansen voor andere maatschappelijke domeinen, bijvoorbeeld recreatie en toerisme. Kortom, water stelt eisen en beperkingen aan de ruimtelijke inrichting, maar biedt aan de andere kant ook mogelijkheden. Om dat bij de ontwikkeling van ruimtelijke visies en plannen goed tot zijn recht te laten komen, is een vroegtijdige, meedenkende en toetsende benadering vanuit het waterschap en samenwerking met provincie en gemeente essentieel. Door de OESO is onlangs een rapport over het waterbeheer in Nederland uitgebracht waarbij ook gewezen is op versterking van de relaties tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening (o.a. integrale gebiedsgerichte aanpak). De door de OESO gesignaleerde versterking van de relaties tussen water, ruimtelijke ordening en landgebruik onderschrijven wij en daar willen we in de praktijk ook naar handelen.

Ambitie voor 2021

In 2021 zijn we vroegtijdig betrokken bij alle ruimtelijke ontwikkelingen en keuzen die relevant voor ons zijn. Klimaatbestendigheid en waterveiligheid zijn volwaardig ingebed in alle ruimtelijke visies en plannen die ons beheergebied raken. Tevens is er samen met de provincies bepaald in welke situaties we het principe van functie volgt peil hanteren in plaats van peil volgt functie.

Het programma water en ruimtelijke ordening is in twee onderwerpen opgedeeld. Om ons beleidsdoel en de ambities op het gebied van water en ruimtelijke ordening te realiseren worden de volgende maatregelen (acties) per onderwerp in deze meerjarenperiode genomen.

Prominentere rol voor water (7.1)

Acties		Gereed
7.1.1.	Samen met gemeenten en provincie uitwerken beleid voor ruimtelijke adaptatie conform afspraken uit Deltaprogramma	2020
7.1.2.	Intensivering van ons relatiebeheer met provincies en gemeenten om een vroegtijdige, kansen scheppende en optimale afstemming tussen water en r.o.-functies te realiseren	2021

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

7.1.1. Ons waterschap is nauw betrokken bij de uitwerking door de gemeenten van de plannen voor ruimtelijke adaptatie.

7.1.2. Is een doorlopende taak. Via de uitwerking van het coalitieakkoord zal dit extra accent krijgen.

Wat hebben we gedaan in 2020?

7.1.1. We zijn nauw betrokken bij de huidige uitvoering van stresstesten en risicodialogen onder het deltaplan ruimtelijke adaptatie.

7.1.2. Met de regionale medeoverheden hebben we een concept Regionale Adaptatiestrategie opgesteld.

Liggen we nog op schema?

7.1.1. Ja, het is een continu proces waarin samen met gemeenten en provincie verdere invulling wordt gegeven aan de stappen binnen het deltaplan Ruimtelijke Adaptatie in de vorm van stresstesten, risicodialogen, adaptatiestrategie en uitvoeringsprogramma's.

7.1.2. Ja.

Houdbaarheid "peil volgt functie" (7.2)

Actie 7.2.1.	Samen met de provincies werken we een strategie uit rond de discussie 'peil volgt functie – functie volgt peil'	Gereed 2021 ²⁸
------------------------	---	-------------------------------------

Wat waren de voorgenomen activiteiten in 2020?

7.2.1. Deze actie wordt opgepakt samen met pilot Veenoxidatie Valthermond, zie actie 5.2.1 en 5.2.4. Dit wordt bestuurlijk opgepakt.

Wat hebben we gedaan in 2020?

7.2.1. Zie voortgang zoals beschreven bij 5.2.1. en 5.2.4.

Liggen we nog op schema?

7.2.1. Nee.

²⁸ Was oorspronkelijk 2016, daarna 2017, 2018.

Hoofdstuk 1b. Voortgang Coalitieakkoord 2019 – 2023 “Door water verbonden”

Op 7 mei 2019 heeft u kennis genomen van het huidige Coalitieakkoord. Met uw algemeen bestuur is afgesproken dat vanaf 2020 het dagelijks bestuur u via de planning- en control cyclus op de hoogte houdt van de voortgang. In het najaar van 2019 is hiervoor een monitor ontwikkelt; deze monitor vormt de basis van waaruit we u zullen informeren.

Hieronder volgt allereerst een samenvatting van de voortgang op inhoudelijke punten. Daarna geven wij u afzonderlijk inzicht in de financiën van de beschikbaar gestelde middelen van het coalitieakkoord.

Inhoudelijk

Duurzaamheid

- Onze assets op land zijn in principe beschikbaar. Initiatieven van derden die bij ons binnenkomen worden door ons beoordeeld waarbij we kijken of er een win-win te creëren is. Voor de assets op water (zon op water) zijn we voornemens een pilot uit te voeren nabij waterberging Bad Nieuweschans. Hierbij pellen we stap voor stap onze randvoorwaarden af, te beginnen met de ecologische randvoorwaarden.
- Op 9 december 2020 is het AB akkoord gegaan om (onder voorwaarden) met RWE Windpower een intentieovereenkomst te sluiten voor het door RWE Windpower realiseren van grote windmolens op onze zeedijk. Na het opstellen en ondertekenen van de intentieovereenkomst zal RWE Windpower het plan verder kunnen ontwikkelen, waaronder in beeld brengen van geschikte locatie(s). Met deze grote windmolens kunnen wij energieneutraliteit bereiken. We zetten daarom nu niet actief in op extra maatregelen voor duurzame opwekking. Ondertussen blijven onze droge assets beschikbaar voor initiatieven van derden voor duurzame opwekking. Deze worden beoordeeld op kansrijkheid.
- Momenteel werken we aan een nieuw beleidskader duurzaamheid. De afronding en bestuurlijke behandeling vindt in de tweede helft van 2021 plaats.
- Het opstellen van beleid om te komen tot beperking van CO₂-uitstoot is opgenomen in het opgestelde ontwerp waterbeheerprogramma 2022 – 2027.

Voldoende water / veenoxidatie

- Tijdens de pilots Hongerige Wolf en Valthermond zijn de kosten van peilverlaging in beeld gebracht. Op dit moment worden deze getallen gebruikt om een grove schatting te maken wat het betekent voor het hele beheergebied van het waterschap als we door blijven gaan met peil volgt functie en de peilen mee laten dalen in veenoxidatiegebieden. Met waterschap Noorderzijlvest en de provincies Groningen en Drenthe is een ambtelijke werkgroep veenoxidatie geformeerd. Doel is om afspraken te maken over het gewenste peilbeheer van de nieuwe functie van gronden. Er wordt een plan van aanpak geschreven voor onderzoeken en dergelijke. Hierin is enige vertraging opgetreden in verband met de coronacrisis.

Schoon en ecologisch gezond water

- De beleidsnotitie biodiversiteit is in de AB vergadering van 9 december 2020 besproken. Hierin beschrijven we wat we al doen, waar nog kansen liggen en wat de mogelijke effecten zijn op de waterkwaliteit. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met de beleidsnotitie.

Zuiver afvalwater en de waterketen

- Met behulp van bioassays (zie AB-voorjaarsrapportage 26 juni 2019) zijn we gestart met het monitoren van de toxiciteit van medicijnresten en de gevolgen van medicijnresten voor onze KRW-doelstellingen.
- Momenteel zijn we betrokken bij een aantal innovaties:
 - Een haalbaarheidsstudie naar de inzet van ijzertzand voor fosfaatverwijdering. Er kon nog geen kostenraming en multicriteria analyse gemaakt worden. De afronding heeft nu in het 1^e kwartaal van 2021 plaatsgevonden.
 - In het kader van energiebesparing doen we een optimalisatieonderzoek naar het energieverbruik van onze compressoren (blowers) op onze rwzi's. De beluchting van een rwzi kost veel elektrische energie en er is hier mogelijk sprake van een groot besparingspotentieel. Per rwzi toetsen we of, en hoeveel energie te besparen is. Medio 2021 komen we met een voorstel hiervoor.
 - Een Purrot proefinstallatie (slib indikken zonder chemicaliën) zal pas medio 2021 op de rwzi Scheemda geplaatst worden.
 - Er is een test uitgevoerd met sensoren om polymeer te besparen. De resultaten waren positief.
 - We zijn partner in een pilot-onderzoek bij Aa en Maas aan een nageschakelde technologie met poederkool en doekfilters om medicijnresten te verwijderen. Verwachte start van de pilot is door Covid-19 en de winterperiode verschoven naar maart 2021
- Op de rwzi Scheve Klap is de innovatieve roostergoedinstallatie (Roto Sieve) geplaatst. De eerste bevindingen zijn positief. De installatie is definitief aangeschaft. Voorlopig alleen op deze rwzi, om verdere ervaring op te doen.

Water en ruimtelijke ordening

- Een eerste afstemming van onze waterbelangen met gemeenten en provincies vond plaats via het waterdragerproces (gebiedsbijeenkomsten en klankbordbijeenkomsten). De afstemming vindt voortdurend plaats, onder ander via de reacties op het concept ontwerp beheerprogramma en de afstemming rond de Omgevingswet, zoals met de provinciale omgevingsverordening (POV) van de provincie Groningen.

Dierenwelzijn

- Van de visschade bij gemalen is een eerste veldonderzoek uitgevoerd. De uitwerking vraagt iets meer tijd dan ingeschat en daarom is de besluitvorming doorgeschoven van eind 2020 naar de tweede helft van 2021.

Waterbeleving, waterbewustzijn en communicatie

- Het huidig recreatief medegebruik van onze waterstaatswerken is in kaart gebracht. In oktober 2020 is een notitie hierover door het dagelijks bestuur vastgesteld. Het algemeen bestuur is hierover eveneens in oktober 2020 geïnformeerd.
- Ons beleid ten aanzien van cultureel erfgoed heeft nog geen update. We hebben geconstateerd dat het beleid nog voldoet en dat de goede objecten zijn aangewezen als watererfgoed. Dit jaar is extra aandacht besteed aan een goede beeldkwaliteit en in 2021 wordt ook aandacht besteed aan communicatie rondom de objecten.

Kostenbewustzijn

- De invulling van een rekenkamer (functie) is in afwachting van de uitkomsten van recente landelijke ontwikkelingen (wetgeving). De behandeling van een wetsvoorstel om de rekenkamerfunctie ook voor waterschappen verplicht te stellen wordt in het voorjaar van 2021 verwacht.

Financiën

In de begroting 2020 zijn de benodigde middelen opgenomen voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord 2019-2023. Hieronder wordt per maatregel aangegeven wat de besteding is geweest in 2020.

1. Duurzaamheidsmaatregelen (inclusief energie en innovatie)

Voortgang duurzaamheidsmaatregelen bestuursperiode 2015-2019

In de meerjarenraming is van 2017 tot en met 2020 een investeringsbedrag opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van in totaal € 4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen om in 2020 onze doelstellingen met betrekking tot energiereductie en zelfopwekking te realiseren. Na de vaststelling van het voorstel met betrekking tot de WKK's in het voorjaar van 2021 is de gehele beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen geclaimd. De reeds ingevulde/geplande maatregelen zijn als volgt:

• Zonnepanelen	€ 1.900.000,-
• Zonnecarports parkeerterrein	€ 555.000,-
• Duurzaamheidsmaatregelen nieuwbouw laboratorium	€ 390.000,-
• Duurzame aanpassingen Waterschapshuis	€ 465.000,-
• Gasloze klimatisering Waterschapshuis	€ 350.000,-
• Biodiversiteit terrein Waterschapshuis	€ 150.000,-
• Gasloze verwarming rwzi's Scheemda en Assen	€ 190.000,-

Totaal **€ 4.000.000,-**

De zonnepanelen voor de rwzi locaties zijn in de eerste helft van 2019 opgeleverd. De plaatsing van zonnecarports op de parkeerplaats in Veendam en de plaatsing van zonnepanelen op de daken in Veele zullen naar verwachting in 2021 of 2022 plaatsvinden. De gesprekken met de gemeente Veendam over de zonnecarports op de parkeerplaats Veendam zijn op dit moment gaande. De gemeente is bezig met een planning om de huidige (rode) verharding in de parkeervakken te vervangen door klinkerverharding. Dit is een omvangrijk vervangingsproject. Afhankelijk van het beschikbare financiële budget hiervoor bij de gemeente Veendam zal dit in 2021 of 2022 worden uitgevoerd. Parallel daaraan zijn wij als waterschap de voorbereidingen aan het treffen voor het plaatsen van de zonnecarports. Met de gemeente is afgesproken om de planning van deze beide projecten op elkaar af te stemmen. De plaatsing van de zonnepanelen op de werkplaats Veele zal worden opgepakt binnen het totaalproject van de werkzaamheden aan de werkplaats Veele. Dit voorstel is in het voorjaar van 2021 door het AB vastgesteld. De duurzame aanpassingen aan het waterschapshuis zijn in het najaar van 2019 afgerond. De gasloze klimatisering is begin 2021 in werking getreden. Tot slot is in het najaar van 2020 ook gewerkt aan de biodiversiteit rondom het waterschapshuis.

Een ander project met een grote bijdrage aan onze duurzaamheidsdoelstellingen (zie verderop) is de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda. Hiervoor is in de AB-vergadering van 4 juli 2018 een voorbereidingskrediet vrijgegeven. De voorbereidingen zijn inmiddels afgerond en in het voorjaar van 2021 is een voorstel aan het algemeen bestuur voorgelegd voor een uitvoeringskrediet. Voor de vervanging van de WKK's is een apart krediet aangevraagd (buiten het duurzaamheidskrediet). De oplevering van beide WKK's staat momenteel gepland voor 2022. In samenhang met het project van de vervanging van de WKK's zullen ook de RWZI's Assen en Scheemda gasloos worden verwarmd. Dit brengt een investering met zich mee van € 190.000,-.

Coalitieakkoord 2019 - 2023

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

In 2020 zijn kosten gemaakt voor een onderzoek naar circulair baggeren (€ 10.000), een onderzoek naar verduurzaming op de rwzi's Assen en Scheemda (€ 55.000), een proef met ijzerzand op de rwzi Assen (€ 10.000), een onderzoek naar de verduurzaming van blowers op de rwzi's (€ 15.000) en voor een pilotinstallatie roostergoedverwijdering (€ 12.000). De totale kosten bedragen hiermee € 102.000. Het verschil tussen de raming van € 300.000 en de besteding in 2020 van € 102.000 is € 198.000 en toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

In 2019 was de besteding € 60.000. Samen met de besteding van 2020 (€ 102.000) zijn dus in totaal € 162.000 aan kosten gemaakt. Voor 2019 en 2020 was € 600.000 beschikbaar (€ 300.000 per jaar). De bestemmingsreserve duurzaamheid bedraagt per 31 december 2020 derhalve € 438.000 (€ 600.000 - € 162.000).

Van de (nieuwe) investeringsgelden is tot en met 2020 nog geen gebruik gemaakt. Begin 2021 is de inzet van € 57.000,- hieruit, voor permanent magneetmotoren voorzien. Daarnaast is in de AB-vergadering van maart 2021 een voorstel vastgesteld om € 819.000,- voor de verduurzaming van de gebouwen op de locatie Veele hieruit beschikbaar te stellen.

Over nieuwe initiatieven wordt in de voor- en najaarsrapportage gerapporteerd.

Duurzaamheidsdoelstellingen

Met de eerdergenoemde maatregelen streven we ernaar onze energiedoelstellingen te behalen.

De doelstellingen van waterschap Hunze en Aa's zijn:

- Doel A: in 2020 wordt 30% op energie bespaard met als referentiejaar 2005;
- Doel B: in 2020 wordt 40% van ons energieverbruik zelf opgewekt;
- Doel C: we zijn energieneutraal op termijn.

Doel A betreft een energiereductie-doelstelling die is vertaald naar: de inkoop van energie is in 2020 30% lager dan in 2005. Wanneer alle zekere maatregelen uit ons energieprogramma die gepland zijn t/m 2020 genomen zijn, dan bedraagt de reductie van de inkoop in 2020 31,4%. Onze reductiedoelstelling wordt hiermee behaald.

Daarnaast zijn onze doelen om in 2020 40% van ons energieverbruik zelf duurzaam op te wekken (doel B), en op termijn 100% (doel C). Na het nemen van alle zekere maatregelen uit ons huidige energieprogramma komen we uit op 26,4% zelfopwekking in 2022. Het huidige energieprogramma bevat voor de komende jaren niet meer zekere maatregelen voor verhoging van de zelfopwekking.

2. Akkerranden

Om in 2022 te komen tot 400 km akkerranden in ons beheergebied is er per jaar € 20.000,- extra budget nodig, waardoor er in 2022 in totaal € 80.000,- wordt besteed aan het meefinancieren van akkerranden. In 2020 is € 53.000 besteed.

3. Vergroten zichtbaarheid door middel van informatieborden

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 50.000,- opgenomen voor het vergroten van de zichtbaarheid. Dit jaar was het budget € 100.000,-, aangezien het budget van 2019 is overgeheveld. Dit jaar zijn de eerste naamborden en verwijsborden geplaatst bij onze locaties. Ook zijn een aantal infopanelen geplaatst. Verder is met name geïnventariseerd welke locaties de komende jaren worden aangepakt om onze zichtbaarheid verder te vergroten. De besteding vindt derhalve grotendeels de komende jaren plaats. In 2020 is € 14.000,- besteed en het restant van € 86.000,- is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

4. Stimuleren biodiversiteit op eigen assets

In 2020 hebben we langs keringen vijf trajecten ingezaaid en heeft Stichting Grauwe kiekendief nog een zesde traject ingezaaid. Het zaadgoed hadden we in 2019 al ingekocht, maar door het natte voorjaar is dat pas in juni ingezaaid. We selecteren de trajecten op geschikte bodem, ligging en recreatieve waarde. Er is nog geen extra (maai)onderhoud uitgevoerd, omdat de kruidenmengsels zich nog moeten ontwikkelen. Daarnaast is gekeken naar de mogelijkheden op de RWZI terreinen. Inmiddels zijn vijf RWZI's geselecteerd. Omdat onze ervaring is dat de mengsels in het najaar lastig opkomen, wordt dit in het vroege voorjaar van 2021 uitgevoerd. We gebruiken mengsels die meerjarig zijn en zich blijven ontwikkelen. Eind 2020 zijn de mogelijkheden voor het verder vergroten van de biodiversiteit op keringen en terreinen geïnventariseerd. In 2020 is € 4.000,- uitgegeven en € 50.000,- is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

5. Cultureel historisch erfgoed.

Om het onderhoudsniveau van ons watererfgoed te intensiveren is per jaar € 40.000 extra exploitatiebudget opgenomen. Dit jaar was het budget € 80.000,-, aangezien het budget van 2019 is overgeheveld. Voor het cultureel erfgoed zijn we gestart met het opwaarderen van de uitstraling van een aantal objecten. Zo zijn de oude sluis elementen van de spuisluis Delfzijl geschilderd en de relingen gereinigd. Van de oude Slapersluis zijn de rails en de duwbalken verzakt, hiervan wordt de fundering herstelt. Ook is de grond op de kruin van de dijk aangevuld om de toegankelijkheid van de brug te verbeteren. Van de 5 schutsluizen in het kanaal Buinen-Schoonoord zijn de hekjes en kasten geschilderd en is de verharding vrijgemaakt van begroeiing, zodat het geheel een nette uitstraling krijgt. In het najaar van 2020 is ook de inventarisatie van de andere objecten op de lijst van cultureel watererfgoed gedaan en er is een planning gemaakt voor de komende jaren. In 2020 is € 45.000,- besteed en het restant van € 35.000,- is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Hoofdstuk 2. Verslag ter verantwoording van het financieel beheer

In het verslag ter verantwoording van het financieel beheer wordt ingegaan op de volgende punten:

- a. Rekeningresultaat
- b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage

a. Rekeningresultaat

De jaarrekening 2020 geeft een voordelig resultaat van € 2,4 miljoen. Dit is na aanwending van de bij de primitieve begroting geraamde aanwending van de algemene reserves van € 2,4 miljoen. Het resultaat zonder aanwending van de algemene reserves bedraagt derhalve nagenoeg nihil.

Het voordeel ten opzichte van de **primitieve begroting** bedraagt in hoofdlijnen:

* lagere kapitaallasten	261.000
* post onvoorzien	111.000
* lagere personeelslasten	133.000
* hogere energiekosten	-480.000
* hogere kosten onderhoud en materialen	-341.000
* lagere kosten overige diensten door derden en bijdragen derden	1.067.000
* hogere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren	-38.000
* vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	282.000
* hogere dividenduitkering NWB	1.236.000
* hogere subsidies en bijdragen van derden	601.000
* hogere opbrengsten werken en diensten voor derden	75.000
* hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	955.000
* onttrekking algemene reserve watersysteembeheer	-246.000
* toevoeging bestemmingsreserves	-1.227.000
* diversen; per saldo	-2.000
	2.387.000

Bij de voor- en najaarsrapportage zijn de bovengenoemde afwijkingen ten opzichte van de primitieve begroting al deels bijgesteld.

In onderdeel b van dit hoofdstuk wordt uitvoerig ingegaan op het verklaren van het saldo van deze jaarrekening. Al bij de voor- en najaarsrapportage gewijzigde budgetten worden niet opnieuw verklaard. De afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage worden hier dus verklaard.

Het resultaat 2020 wordt voor € 267.000 positief beïnvloed door mee- en tegenvallers uit voorgaande dienstjaren. Het betreft:

- belastingopbrengsten	291.000
- energie	2.000
- wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit	-26.000
	267.000

Voor het dienstjaar 2020 betekent dit dat het "bedrijfsresultaat" 2020 € 2.120.000 positief bedraagt.

Het voordelig resultaat is (in afwachting van een besluit omtrent de bestemming) afzonderlijk op de balans verantwoord.

Bij de voorjaarsrapportage werd uitgegaan van een verwacht nadelig resultaat van € 983.000.

Bij de najaarsrapportage werd het verwacht resultaat voordelig bijgesteld met € 1.440.000 tot € 457.000 voordelig. Watersysteembeheer voordeel € 246.000 en Zuiveringsbeheer voordeel € 211.000.

De bij de primitieve begroting geraamde onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer ad € 2.418.000 is met € 246.000 afgeraamd tot € 2.172.000.

Bij de najaarsrapportage werd voor de jaarrekening een voordelig resultaat verwacht van € 211.000 (€ 457.000 - € 246.000).

Het werkelijk resultaat over 2020 bedraagt € 2.387.000 voordelig. Dit is € 2.176.000 voordeliger dan verwacht bij de najaarsrapportage.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Resultaat voor bestemming		473.000
- bijdrage uit bestemmingsreserves		
- bestemmingsreserve afkoopsommen		969.000
- bijdrage uit algemene reserves		
- algemene reserve watersysteembeheer		2.172.000
- dotatie aan bestemmingsreserves		
- bestemmingsreserve HWBP	-858.000	
- bestemmingsreserves Coalitieakkoord	-369.000	
		-1.227.000
Resultaat nog te bestemmen		2.387.000
Verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage		211.000
Voordeliger resultaat dan verwacht bij de najaarsrapportage		2.176.000

Toelichting op het resultaat

Resultaat voor bestemming

Dit is het saldo van de lasten en baten exclusief de onttrekkingen aan de reserves, het exploitatiesaldo.

Bijdrage uit bestemmingsreserves

De onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen van € 969.000 is ter dekking van de extra exploitatielasten wegens het niet meer activeren van eigen uren en bouwrente ingaande 2015.

Bijdrage uit algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 2.418.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 3%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 246.000 afgeraamd tot € 2.172.000.

Dotatie aan bestemmingsreserves

Het verschil tussen de jaarlijks geraamde HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage wordt jaarlijks gereserveerd. Deze bestemmingsreserve is ingevoerd om in de toekomst ons aandeel van 10% in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage is het verschil geraamd op € 925.000. Het werkelijk verschil bedraagt € 858.000.

De in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor duurzaamheid/innovatie, zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed zijn in 2020 niet volledig besteed. Het niet bestede deel van € 369.000 (waarvan reeds € 45.000 geraamd bij de najaarsrapportage) is toegevoegd aan de hiervoor gevormde bestemmingsreserves. In hoofdstuk 1b "voorgang coalitieakkoord" wordt inzicht gegeven in de besteding van de beschikbaar gestelde budgetten.

Resultaat nog te bestemmen

Dit is het resultaat inclusief de onttrekkingen aan de reserves.

Voor een verdere toelichting op de mutaties van de reserves, wordt verwezen naar de toelichting op de balans onderdeel "Eigen Vermogen".

Bestemming van het resultaat

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het resultaat als volgt te dekken:

-	algemene reserve watersysteembeheer; toevoeging van het voordeel	1.811.577
-	algemene reserve zuiveringsbeheer; toevoeging van het voordeel	575.458
		<u>2.387.035</u>

Nadere onderverdeling van het resultaat

Het voordeliger resultaat van € 2,2 miljoen ten opzichte van de najaarsrapportage is nader onderverdeeld in een drietal componenten.

-	niet bekend bij het samenstellen van de najaarsrapportage	840.000	38%
-	geraamd budget 2020 wordt besteed in 2021 en verder	125.000	6%
-	overig voordeel	1.235.000	56%
		<u>2.200.000</u>	<u>100%</u>

Niet bekend bij de najaarsrapportage

Dit zijn de afwijkingen die bij het samenstellen van de najaarsrapportage (september 2020) nog niet bekend waren of moeilijk in te schatten.

-	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	210.000
	De voordelige afwijking is 0,9% van het totaal. Bij de najaarsrapportage wordt een inschatting gemaakt van de nog komende investeringen voor de rest van het jaar.	
-	Vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	282.000
	Betreft met name een, bij de najaarsrapportage nog niet bekende, vrijval.	
-	Lagere dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren, afhankelijk van de debiteurenstand per 31/12/2020	79.000
-	Voordelige afrekening 2020 bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)	158.000
-	Post onvoorzien	111.000
	In 2020 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien. Aangezien ook na het samenstellen van de najaarsrapportage een beroep op onvoorzien kan worden gedaan, wordt dit budget bij de najaarsrapportage niet bijgesteld.	

840.000

Besteding komende jaren

Een deel van de in 2020 niet bestede budgetten wordt in 2021 besteed en leidt uiteindelijk dus niet tot voordeel.

Deze budgetten worden opgenomen in de voorjaarsrapportage 2021.

- Voorzieningen videobellen AB-zaal	90.000
- Werkzaamheden atriumdak Waterschapshuis	35.000
	<hr/>
	125.000
	<hr/>

Overig voordeel

Het overig voordeel bedraagt € 1.235.000, dit is 1,3% van het begrotingstotaal.

Een deel van het overig rekeningresultaat is incidenteel en een deel is structureel. Dit wordt momenteel, in aanloop naar de voorjaarsrapportage 2021 en meerjarenraming 2022 - 2025, onderzocht. De structurele afwijkingen zullen in de voorjaarsrapportage 2021 en de meerjarenraming 2022 - 2025 worden verwerkt. Dit kunnen zowel positieve als negatieve bijstellingen zijn.

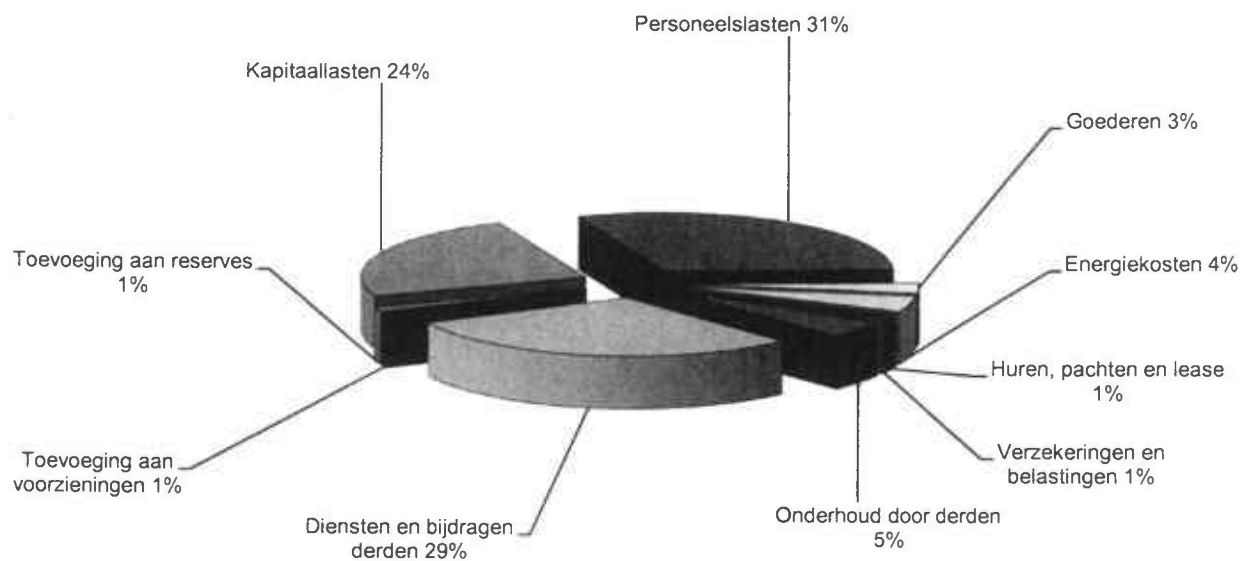
Het overig voordeel wordt verder toegelicht in hoofdstuk 2b.

b. Analyse van de belangrijke afwijkingen tussen de jaarrekening 2020 en de begroting 2020 incl. wijzigingen

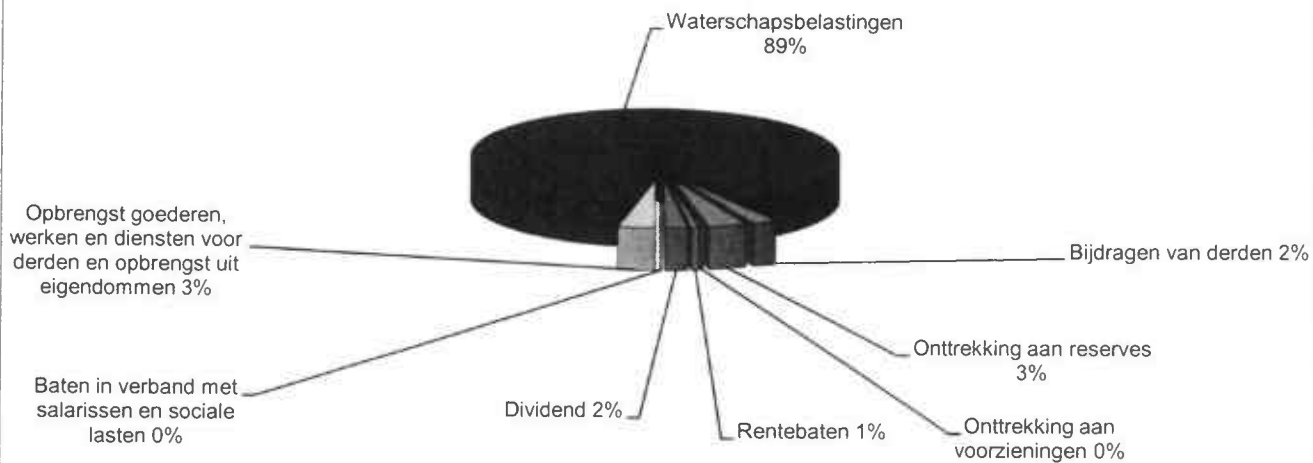
Het voordelig exploitatieresultaat van € 2.387.000 is als volgt te specificeren naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000,-)
 - = nadeel t.o.v. de begroting:

<u>LASTEN</u>	Rekening 2020	Begroting (incl. wijz.)	Verschil
1. Kapitaallasten			
2. Personeelslasten	22.610	22.820	210
3. Goederen	28.833	29.006	173
4. Energiekosten	2.664	2.666	2
5. Huren, pachten en lease	3.997	4.017	20
6. Verzekeringen en belastingen	1.393	1.375	-18
7. Onderhoud door derden	401	382	-19
8. Diensten en bijdragen aan derden	4.376	4.550	174
9. Onvoorzien	27.588	28.349	761
10. Toevoeging aan voorzieningen		111	111
11. Toevoeging aan reserves	623	702	79
Totaal lasten	1.227	970	-257
<u>BATEN</u>	93.712	94.948	1.236
12. Rentebaten			
13. Dividend	606	606	
14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten	1.944	1.944	
15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	102	76	26
16. Waterschapsbelastingen	3.175	3.136	39
17. Bijdragen van derden	84.878	84.240	638
18. Ontrekkingen aan voorzieningen	1.971	2.016	-45
19. Onttrekkingen aan reserves	282		282
Totaal baten	3.141	3.141	
Resultaat	96.099	95.159	940
	2.387	211	2.176

Lasten 2020

Baten 2020

Algemeen

Op basis van het hiervoor getoonde overzicht kunnen de volgende analyses per kostensoort worden gegeven. In de kolom "begroting 2020" staan de begrotingscijfers inclusief de wijzigingen bij de voor- en najaarsrapportage 2020.

1. Kapitaallasten (V € 210.000)

12. Rentebaten (€ 0)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- rente	5.193.000	5.233.000	40.000
- afschrijvingen	17.417.000	17.587.000	170.000
- rentebaten	22.610.000 606.000	22.820.000 606.000	210.000
	22.004.000	22.214.000	210.000

Het voordelig verschil van € 210.000 bestaat uit:

A. Lagere rentelasten	40.000
B. Lagere afschrijvingslasten	170.000
Totaal	<u>210.000</u>

A. Rentelasten

De rentelasten over 2020 zijn € 40.000 voordelig. Dit is 0,8% van de raming.

B. Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten wijken 1% af van de raming bij de begroting. Tussen de geraamde en de werkelijke afschrijvingen ontstaan verschillen als gevolg van de planningsbijstellingen in de loop van het jaar.

2. Personeelslasten (V € 173.000)

14. Personeelsbaten (V € 26.000)

De personeelslasten zijn als volgt samengesteld:

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- salarissen en sociale lasten	27.523.000	27.708.000	185.000
- personeel van derden	271.000	260.000	-11.000
- overige personeelslasten	1.039.000	1.038.000	-1.000
	28.833.000	29.006.000	173.000
- af: personeelsbaten	102.000	76.000	26.000
	28.731.000	28.930.000	199.000

Salarissen en sociale lasten

De werkelijke salarissen en sociale lasten zijn € 185.000 lager dan geraamd. Dit is een afwijking van 0,7% van de raming. Het voordeel betreft voor € 83.000 vacature ruimte in 2020 en € 102.000 betreft een algemene afwijking van de raming.

Personeel derden

De werkelijke kosten wijken € 11.000 af van de raming.

Overige personeelslasten

De werkelijke kosten zijn € 1.000 hoger ten opzichte van de raming.

Personeelsbaten

De hogere opbrengst betreft meer doorberekende personeelslasten aan diverse partijen.

3. Goederen (V € 2.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- goederen	2.664.000	2.666.000	2.000

Het voordeel bedraagt € 2.000. Tussen de post onderhoud derden en goederen bestaat een relatie doordat het onderhoud deels door eigen personeel wordt uitgevoerd en deels wordt uitbesteed. Bij uitbesteding worden de totale kosten verantwoord op onderhoud derden, inclusief de door de derde gebruikte materialen. Het voordeel ad € 2.000 wordt in de analyse van de post onderhoud door derden meegenomen (zie post 7).

4. Energiekosten (V € 20.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- energie	3.997.000	4.017.000	20.000

De werkelijke kosten zijn € 20.000 lager dan geraamd.

5. Huren, pachten en lease (N € 18.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- huren, pachten en lease	1.393.000	1.375.000	-18.000

Het nadeel betreft € 18.000.

6. Verzekeringen en belastingen (N € 19.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- verzekeringen en belastingen	401.000	382.000	-19.000

Het nadeel heeft voor € 12.000 betrekking op hogere kosten van de verzekeringen en voor € 7.000 op belastingen.

7. Onderhoud door derden (V € 174.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Verschil
- onderhoud door derden	4.376.000	4.550.000	174.000

- Het voordeel bedraagt	174.000
- Voordeel op goederen (zie post 3 goederen)	2.000

Voordeel 2020	<u>176.000</u>
---------------	----------------

Hieronder worden de afwijkingen gespecificeerd. De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn toegelicht.

Diverse afwijkingen:

- onderhoud vaarwegen en havens	37.000
- interne faciliteiten	39.000
- huisvesting	20.000
- onderhoud waterlopen en gemalen	48.000
- materialen laboratorium	19.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	20.000

	<u>183.000</u>
--	----------------

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- onderhoud zuiveringstechnische werken	-132.000
- voorzieningen videobellen AB-zaal	90.000
- werkzaamheden atriumdak Waterschapshuis	35.000

	<u>-7.000</u>
--	---------------

Totaal voordeel	<u>176.000</u>
-----------------	----------------

Onderhoud zuiveringstechnische werken

Het totale budget onderhoud en materialen bedraagt € 1,9 miljoen. Het nadeel bedraagt € 132.000.

De hoogte van de onderhoudskosten is sterk afhankelijk van het aantal storingen gedurende het jaar.

Bij het opstellen van de najaarsrapportage was de verwachting dat, bij weinig storingen de rest van het jaar, de bestedingen binnen het totaal budget zouden blijven.

Voorzieningen digitaal vergaderen

In de najaarsrapportage is hier een budget van € 90.000 voor beschikbaar gesteld.

Om onder andere AB-vergaderingen openbaar te kunnen maken middels streamen, worden tv-schermen, camera's en de bijbehorende infrastructuur voor de AB-zaal en aanverwante zalen aangeschaft. Dit is nodig om aan de wettelijke landelijke richtlijnen inzake digitale besluitvorming te voldoen.

De werkzaamheden konden vanwege leveringsproblemen door een grote navraag niet meer worden uitgevoerd eind 2020 en zijn in maart 2021 afgerond.

Voorgesteld wordt het budget 2020 van € 90.000 over te hevelen naar 2021. Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2021.

Werkzaamheden atriumdak Waterschapshuis

In de najaarsrapportage is hier een budget van € 35.000 voor geraamd.

Uit een inventarisatie is naar voren gekomen dat ten behoeve van de veiligheid een aantal maatregelen moeten worden getroffen aan het atriumdak van het Waterschapshuis in Veendam (er is onder meer sprake van lekkage). Ten eerste betreft dit het vervangen van kitnaden en het vervangen van een schaderuit in de gevel. Daarnaast moeten een aantal noodzakelijke voorzieningen aangebracht worden voor een veilige betreding van het atriumdak.

De werkzaamheden konden in 2020 niet worden verricht omdat niet aan de veiligheidseisen kon worden voldaan. De uitvoering zal in het voorjaar/ de zomer van 2021 plaatsvinden.

Voorgesteld wordt het budget 2020 van € 35.000 over te hevelen naar 2021. Dit bedrag is opgenomen in de voorjaarsrapportage 2021.

8. Diensten en bijdragen derden (V € 761.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- overige diensten van derden	20.495.000	21.125.000	630.000
- bijdragen aan derden	7.093.000	7.224.000	131.000
	27.588.000	28.349.000	761.000

Overige diensten van derden

Het voordeel bedraagt € 630.000.

Diverse afwijkingen:

- kosten van schoonmaak	36.000
- dataverbruik telefonie	-36.000
- schadevergoedingen	20.000
- contributies	20.000
- onderhoud stedelijke gebieden	42.000
- grondtransacties	-33.000
- onderzoekskosten KRW	24.000
- kosten Informatiebedrijfsvoeringsplan (IBP)	32.000
- afvalverwijdering	23.000
- opruimacties	17.000
- buitenlandbeleid	15.000
- huisvesting laboratorium	15.000
- schouwkosten	15.000
- diverse kleinere afwijkingen; per saldo	5.000

195.000

De grotere c.q. bijzondere afwijkingen zijn:

- wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit	-43.000
- kosten Coalitieakkoord	269.000
- calamiteit Hondhalstermeer	51.000
- afrekening 2020 bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)	158.000

435.000

Totaal voordeel

630.000

Wateraanvoer Drentse Primaire Aanvoercircuit

In droge perioden wordt water aangevoerd via het Drentse Primaire Aanvoercircuit. Hiervoor betalen we een vergoeding aan de waterschappen Drents Overijsselse Delta en Vechtstromen.

De droge zomers van 2019 en 2020 hebben tot extra kosten geleid. Hiermee was in de najaarsrapportage van beide jaren wel rekening gehouden. De kosten voor beide jaren zijn echter in totaal nog € 43.000 hoger.

Coalitieakkoord

Het verschil tussen de raming en besteding van de vanuit het Coalitieakkoord bij de begroting 2020 geraamde bedragen wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves.

Zie onder post 11 "toevoegingen aan reserves".

Tegenover dit voordeel staat derhalve een nadeel van de storting in de bestemmingsreserves.

	Raming	Besteed	Verschil
Duurzaamheid/innovatie	300.000	102.000	198.000
Zichtbaarheid	85.000	14.000	71.000
Totaal	385.000	116.000	269.000

In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

Calamiteit Hondshalstermeer

Op 2 maart 2020 heeft er in Wagenborgen een aardbeving plaatsgevonden. Hierdoor is de onderleider die de Hondshalstermaar kruist (verbindingskanaal tussen het Hondshalstermeer en Termunterzijldiep) beschadigd geraakt.

De kosten van herstel zijn bij de najaarsrapportage geraamd op € 390.000 en worden volledig vergoed door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). De uiteindelijke kosten zijn € 51.000 lager. De vergoeding is uiteraard ook € 51.000 lager. Zie post 17 "bijdragen van derden".

Afrekening 2020 bijdrage Het Waterschapshuis (HWH)

Volgens de concept jaarrekening 2020 van HWH is er een voordelige afrekening over 2020 van € 158.000 te verwachten. Dit deels als gevolg van het doorschuiven van in 2020 geplande werkzaamheden naar 2021. Daarnaast zijn een aantal projecten voordeliger uitgevoerd dan vooraf begroot en worden enkele vooraf begrote werkzaamheden niet meer uitgevoerd.

Bijdragen aan derden

Het voordeel ten opzichte van de raming bedraagt € 131.000.

- lagere WOZ-bijdrage	63.000
- lagere bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	-67.000
- lagere bijdrage NBK	140.000
- diversen	-5.000
	<hr/>
	131.000
	<hr/>

WOZ-bijdrage

Het Rijk heeft met de Unie van Waterschappen afgesproken om de waterschappen te compenseren voor de te hoge WOZ-bijdrage. Conform de gehanteerde verdeelsleutel is ons aandeel hierin € 63.000.

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage werd uitgegaan van een verschil van € 925.000 en dit bedrag is ook geraamd als storting in de bestemmingsreserve. De uiteindelijke bijdrage is € 67.000 lager. Dit bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve (zie ook post 11 "toevoegingen aan reserves").

Bijdrage NBK

In de begroting is als bijdrage € 2.456.000 opgenomen conform de begroting van het NBK. Onze werkelijke bijdrage is € 2.316.000. Een voordeel derhalve van € 140.000.

De jaarrekening 2020 van het NBK geeft in totaal een positief bedrijfsresultaat van € 1 miljoen. Dit betreft onder meer lagere ICT-kosten en een hogere opbrengst vervolgingskosten.

9. Onvoorzien (V € 111.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- onvoorzien		111.000	111.000

In de begroting is € 111.000 opgenomen voor onvoorzien. In 2020 is geen beroep gedaan op de post onvoorzien.

10. Toevoeging aan voorzieningen (V € 79.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- voorziening dubieuze belastingdebiteuren	623.000	702.000	79.000
	623.000	702.000	79.000

Toevoeging voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is € 1.200.000 opgenomen. Waarvan € 1 miljoen is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is een extra bedrag aan de voorziening toegevoegd van € 200.000, zijnde een opslag van 20% op de berekende voorziening bij een "normale situatie", voor de verwachte effecten van Covid-19. Dit is gebaseerd op de verwachte effecten op de economie in de loop van 2021 als we terug gaan naar minder strenge regels en een normalisatie. De bedrijven worden nu nog gesteund met diverse steunpakketten waardoor faillissementen nog uitblijven. Bij het wegvallen hiervan is de verwachting dat een deel van de bedrijven alsnog failliet gaat. Dat zal ook een stijgend effect zal hebben op de werkloosheid.

Bij de begroting was een dotatie geraamd van € 585.000. Deze is bij de najaarsrapportage verhoogd met € 117.000 tot € 702.000. De werkelijk berekende dotatie voor 2020 bedraagt € 623.000. Daarmee is de omvang nu € 1.200.000.

11. Toevoeging aan reserves (N € 257.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- toevoeging aan reserves	1.227.000	970.000	-257.000

Betreft de volgende toevoegingen aan de reserves:

	Werkelijk	Begroot	Vershil
- bestemmingsreserve HWBP	858.000	925.000	67.000
bestemmingsreserves Coalitieakkoord:			
- duurzaamheid/innovatie	198.000	-	-198.000
- zichtbaarheid	86.000	15.000	-71.000
- biodiversiteit	50.000	-	-50.000
- cultuur historisch erfgoed	35.000	30.000	-5.000
	<u>1.227.000</u>	<u>970.000</u>	<u>-257.000</u>

Bestemmingsreserve HWBP

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren. Bij de najaarsrapportage werd uitgegaan van een verschil van € 925.000 en dit bedrag is ook geraamd als storting in de bestemmingsreserve. De uiteindelijke bijdrage is € 67.000 lager. Dit bedrag is toegevoegd aan de bestemmingsreserve (zie ook post 8 "bijdragen aan derden").

Bestemmingsreserve Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2019-2023 is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek, duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt dan niet tot financiële schommelingen in de jaren. Over 2020 is € 198.000 gestort in de bestemmingsreserve. Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coalitieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten. Een deel hiervan was al geraamd bij de najaarsrapportage.

In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

12. Rentebaten (€ 0)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- rentebaten	606.000	606.000	

De rentebaten zijn in samenhang met de rentelasten geanalyseerd (zie punt 1 ad A).

13. Dividend (€ 0)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- dividend	1.944.000	1.944.000	

Tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB op 16 april 2020 is besloten € 55 miljoen aan dividend uit te keren over de winst van het jaar 2019. Op 27 maart 2020 heeft de ECB een dringende aanbeveling gedaan aan banken om tot in elk geval 1 oktober 2020 geen dividend uit te keren. Aanleiding is de COVID-19 pandemie en de onzekerheden die dat met zich meebrengt voor banken en de economie. Ondanks dat de NWB zich bewust is van haar bijzondere karakter, als national promotional bank, en een dividenduitkering aan haar publieke aandeelhouders bijdraagt aan de bestrijding van de economische gevolgen van COVID-19, heeft de bank besloten de aanbeveling te volgen.

Op 27 juli 2020 heeft de ECB aanbevolen dit uitstel te verlengen tot na 1 januari 2021. De directie is in overleg met de Raad van Commissarissen tot de conclusie gekomen dat het verstandig is de verlenging van de aanbeveling op te volgen. Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2020 was nog geen datum van uitbetaling bekend.

Het uit te keren totaalbedrag van € 55 miljoen aan dividend over boekjaar 2019, zoals vastgesteld tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders op 16 april 2020, staat als een verplichting aan de aandeelhouders op de balans van de bank. Het bedrag ad € 55 miljoen vormt ook geen onderdeel meer van het vermogen van de bank. In die zin is het voor de aandeelhouders een vordering, ook al is het bedrag nog niet uitgekeerd.

In de jaarrekening 2020 is derhalve een vordering opgenomen van € 1.944.000 aan dividend.

14. Baten in verband met salarissen en sociale lasten (V € 26.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	102.000	76.000	26.000

De baten i.v.m. salarissen en sociale lasten zijn in samenhang met de personeelslasten geanalyseerd (zie punt 2).

15. Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen (V € 39.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- Opbrengst goederen, werken en diensten voor derden en opbrengst uit eigendommen	3.175.000	3.136.000	39.000

Het voordeel betreft met name de vergoeding voor de bemonstering op het Covid-19 virus.

In het huishoudelijk afvalwater zijn ziekteverwekkers te meten, omdat die met uitwerpselen (ontlasting) in het rioolwater terecht komen. Dit geldt ook voor het Covid-19 virus. Daar waar een rwzi een forse stijging laat zien, zou de betreffende Veiligheidsregio in dat gebied passende maatregelen kunnen nemen. Sinds 7 september zijn daarom de wekelijkse metingen gestart op alle rwzi's in Nederland, waaronder ook de 13 rwzi's van Hunze en Aa's. Dit wordt in 2021 geleidelijk opgeschaald naar dagelijkse bemonstering. De door ons waterschap gemaakte kosten worden volledig vergoed door het Rijk. De bemonstering in 2020 is nog uitgevoerd met bestaand personeel waardoor in 2020 nauwelijks extra kosten zijn gemaakt.

16. Waterschapsbelastingen (V € 638.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- gebouwd	23.096.000	22.725.000	371.000
- ongebouwd	9.181.000	9.201.000	-20.000
- natuur	206.000	202.000	4.000
- ingezetenen	13.844.000	13.735.000	109.000
- verontreinigingsheffing	611.000	589.000	22.000
- zuiveringsheffing	40.368.000	40.238.000	130.000
- kwijtschelding	-2.428.000	-2.450.000	22.000
	84.878.000	84.240.000	638.000

opbrengst verdeeld naar taken:

	werkelijk	begroot	verschil
- watersysteembeheer	46.938.000	46.452.000	486.000
af: kwijtschelding watersysteembeheer	-843.000	-770.000	-73.000
- zuiveringsbeheer	40.368.000	40.238.000	130.000
af: kwijtschelding zuiveringsheffing	-1.585.000	-1.680.000	95.000
	84.878.000	84.240.000	638.000

afwijking t.o.v. de begroting verdeeld naar 2020 en voorgaande jaren:

	2020	2019 en voor- gaande jaren	totaal
- hogere opbrengst gebouwd	153.000	218.000	371.000
- lagere opbrengst ongebouwd	-32.000	12.000	-20.000
- hogere opbrengst natuur	2.000	2.000	4.000
- hogere opbrengst ingezetenen	92.000	17.000	109.000
- hogere opbrengst verontreinigingsheffing	4.000	18.000	22.000
- hogere opbrengst zuiveringsheffing	106.000	24.000	130.000
- hogere kwijtschelding watersysteembeheer	-73.000		-73.000
- lagere kwijtschelding zuiveringsheffing	95.000		95.000
	347.000	291.000	638.000

Hogere opbrengst gebouwd (V € 371.000)

Bij de voor- en najaarsrapportage is de raming reeds verhoogd met € 577.000. Het totale voordeel ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt € 948.000. De verklaring hiervoor van het NBK is dat de daadwerkelijke waardeinstijging over de afgelopen jaren hoger is geweest dan waar op grond van de informatie van de Waarderingskamer rekening mee is gehouden.

Lagere opbrengst ongebouwd (N € 20.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage reeds verlaagd met € 450.000.

Het aantal hectares watersysteemheffing ongebouwd is fors gedaald. Dit komt vooral doordat meer hectares ongebouwd aan WOZ-objecten is toegerekend. Gemeenten gingen vrij ruimhartig om met het toerekenen van ongebouwde oppervlakten aan gebouwde objecten. Denk aan een woonboerderij met

een paar hectare grond. In het verleden corrigeerde het Noordelijk Belastingkantoor (NBK) deze toegerekende hectares. De WOZ gegevens worden nu vanuit een landelijke voorziening (LV-WOZ) aangeleverd. Wijzigingen aanbrengen door derden (zoals het NBK) is niet meer mogelijk.

Hogere opbrengst natuur (V € 4.000)

De opbrengst voor zowel 2020 en voorgaande jaren is € 2.000 hoger dan verwacht.

Hogere opbrengst ingezetenen (V € 109.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage verhoogd met € 231.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 340.000. Dit betreft € 203.000 voor 2020 en € 137.000 voorgaande jaren (met name 2019).

Het NBK geeft als reden hiervoor, onder andere, dat er door diverse interne controles bestandsverbeteringen hebben plaatsgevonden.

Hogere opbrengst verontreinigingsheffing; directe lozers (V € 22.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage verhoogd met € 218.000. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting bedraagt het voordeel € 240.000. Dit betreft € 110.000 voor 2020 en € 130.000 voorgaande jaren (met name 2019).

De verontreinigingsheffing voor bedrijven wordt via de daadwerkelijk geloosde kuubs (vervuild) water bepaald. Bedrijven doen daarvoor aangifte en geven de hoeveelheid geloosde kuubs water door. De vorig jaar gemaakte inschatting van dat aantal kuubs blijkt te laag. Dat geldt ook voor de inschatting voor 2020.

Hogere opbrengst zuiveringsheffing (V € 130.000)

De raming is bij de voor- en najaarsrapportage verlaagd met per saldo € 9.000. Dit betreft een verhoging voorgaande jaren van € 357.000 (€ 77.000 huishoudens en € 280.000 bedrijven). Voor 2020 is een verlaging geraamd van € 366.000 (huishoudens verhoging € 42.000, bedrijven verlaging € 408.000).

Bij de najaarsrapportage is de prognose in verband met het verwacht corona-effect voor de tabel bedrijven, met € 318.000 naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling laten we vooralsnog staan. De definitieve effecten zullen blijken op het moment dat de waterverbruiken 2020 beschikbaar zijn.

Het voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage bedraagt € 130.000 (0,3%).

Hogere kwijtschelding watersysteembeheer (N € 73.000)

Lagere kwijtschelding zuiveringsheffing (V € 95.000)

Op basis van de afgelopen twee jaren is de raming kwijtscheldingen bij de voorjaarsrapportage met € 250.000 verhoogd. De verhouding watersysteembeheer en zuiveringsbeheer is niet goed ingeschat.

17. Bijdragen van derden (N € 45.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Verschil
- bijdragen van derden	1.971.000	2.016.000	-45.000
	1.971.000	2.016.000	-45.000

Het nadeel betreft met name de lagere vergoeding calamiteit Hondshalstermeer.

Op 2 maart 2020 heeft er in Wagenborgen een aardbeving plaatsgevonden. Hierdoor is de onderleider die de Hondshalstermaar kruist (verbindingskanaal tussen het Hondshalstermeer en Termunterzijldiep) beschadigd geraakt.

De kosten van herstel zijn bij de najaarsrapportage geraamd op € 390.000 en worden volledig vergoed door Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG). De uiteindelijke kosten zijn € 51.000 lager. De vergoeding is uiteraard ook € 51.000 lager. Zie post 8 diensten en bijdragen aan derden.

18. Onttrekkingen aan voorzieningen (V € 282.000)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- voorziening voormalig bestuur en personeel	282.000		282.000
	282.000	-	282.000

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht. In 2020 is € 282.000 aan voorziening vrijgevallen.

19. Onttrekkingen aan reserves (€ 0)

	Rekening 2020	Begroting 2020	Vershil
- algemene reserves	2.172.000	2.172.000	
- bestemmingsreserves	969.000	969.000	
	3.141.000	3.141.000	

Algemene reserves

Bij de primitieve begroting is een onttrekking aan de algemene reserve voor de taak watersysteembeheer geraamd van € 2.418.000. Deze onttrekking is, op basis van de uitkomst van de najaarsrapportage, naar beneden bijgesteld met € 246.000 naar € 2.172.000.

Bestemmingsreserves

Dit betreft de onttrekking aan de bestemmingsreserve afkoopsommen.

Hoofdstuk 3 a. Ontwikkelingen in 2020

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen in 2020. De volgende ontwikkelingen kunnen hier genoemd worden.

De economie in Nederland

De coronacrisis heeft als vanzelfsprekend een enorme invloed gehad op de economie in 2020. De mate waarin landen het virus weten terug te dringen, is hierbij bepalend voor de snelheid van het economisch herstel. Dit blijkt uit de cijfers van het Centraal Plan Bureau (CPB).

De economie in Nederland is, volgens het CPB, in 2020 gekrompen met 4,2%. In 2019 was nog sprake van een groei van 1,7%. De Nederlandse economie is fors gekrompen door de diverse contact beperkende maatregelen die genomen zijn om het aantal coronabesmettingen te verlagen.

Ook de werkloosheid is in 2020 fors toegenomen. Omvangrijke steunmaatregelen en het herstel in het derde kwartaal van 2020 hebben de oploop van de werkloosheid beperkt, maar desalniettemin is de oploop in het werkloosheidspercentage de grootste stijging deze eeuw. In het vierde kwartaal van 2020 waren er in Nederland 374.000 werklozen, 4,0% van de beroepsbevolking. Ter vergelijking, een jaar eerder waren er nog 308.000 werklozen, 3,3% van de beroepsbevolking. In ons beheergebied is het werkloosheidspercentage van de provincie Drenthe gestegen van 2,5% naar 3,9%. In de provincie Groningen is de werkloosheid licht gedaald van 4,9% naar 4,8%.

De inflatie bedroeg 1,2% in 2020. Dit is een stuk lager dan in 2019. Toen bedroeg de gemiddelde inflatie 2,7%. De eenmalig hogere inflatie in 2019 is met name veroorzaakt door de verhoging van het lage btw-tarief, de energiebelasting en de Opslag Duurzame Energie (ODE)-heffing. In 2020 is de inflatie daarnaast lager door een sterke daling van de energieprijzen. De onderliggende inflatie (exclusief energie en voedingsmiddelen) is fors hoger, namelijk 2%.

Overal zijn overheden overgegaan tot omvangrijke steunmaatregelen die de productiedaling door de corona-uitbraak hebben afgezwakt. Samen met de recessie heeft dit geleid tot zeer grote begrotingstekorten. Voor het eurogebied is het begrotingstekort opgelopen van - 0,6% van het BBP in 2019 tot - 8,8% van het BBP in 2020. Het EMU-saldo van Nederland is in 2020 sterk negatief met - 6,1% van het BBP. In 2019 was sprake van een positief saldo van + 1,7%. Voor de decentrale overheden samen is voor 2020 de norm vastgesteld op -0,4%. Voor Hunze en Aa's is op basis hiervan een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13 miljoen. Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 2,3 miljoen positief. Dit is uiteraard positiever dan onze referentiewaarde.

In de meerjarenraming 2022-2025 (behandeling eveneens in het AB van juni 2021) wordt in de paragraaf ontwikkelingen ingegaan op de vooruitzichten van de Nederlandse economie.

Covid-19

De gevolgen van Covid-19 voor het waterschap worden in deze jaarrekening in de inleiding en de risicoparagraaf (hoofdstuk 3 h) geschetst. In deze paragraaf wordt hier kortheidshalve naar verwezen.

Investerings

De bruto investeringen bedragen € 19,1 miljoen en de subsidies en bijdragen € 4,4 miljoen. Het totaal gerealiseerde investeringsvolume bedraagt hiermee € 14,7 miljoen tegen een verwachting van € 15 miljoen. Voor een toelichting op de investeringen wordt verwezen naar hoofdstuk 3 c "lopende investeringen".

Beheerprogramma

Dit jaar is de vijfde jaarschijf van het beheerprogramma 2016 – 2021 uitgevoerd. In hoofdstuk 1 van deze jaarrekening beschrijven we de vorderingen per actiepoint. Voor het uitvoeren van de meeste investeringsopgaven van het beheerprogramma is in 2015 een krediet beschikbaar gesteld van € 19,4 miljoen. Het beschikbare krediet is in de bestuursvergadering van oktober 2016 verlaagd met € 1,4 miljoen als bijdrage voor het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer in Drenthe. In juli 2017 is het krediet verlaagd met € 0,7 miljoen voor DAW Groningen. De financiële voortgang van het KRW-krediet is opgenomen in het KRW-jaarverslag 2020. Dit verslag zal in de AB-vergadering van juni 2021 worden besproken.

Bij het opstellen van het nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 is gebruik gemaakt van de uitkomsten en inzichten vanuit het project Waterdrager, dat in 2019 is afgerond. Binnen dit project zijn de klankbordbijeenkomsten en gebiedsbijeenkomsten gehouden, waarin wij in gesprek zijn gegaan met diverse belangenorganisaties, maatschappelijke partijen en collega-overheden over wat er op ons afkomt, welke wensen en doelen er zijn en welke maatregelen daarvoor kunnen worden genomen. In de zomer van 2020 is het voorontwerp waterbeheerprogramma in een informele consultatieronde voorgelegd aan de hierboven genoemde organisaties en partijen. Alle binnengekomen reacties zijn gebundeld in een reactienota. Hierin zijn de reacties beantwoord en is aangegeven of er aanleiding was het waterbeheerprogramma te wijzigen.

Begin 2021 is het ontwerp waterbeheerprogramma 2022-2027 voorgelegd aan het algemeen bestuur en is de ter inzagelegging gestart.

Duurzaamheid

In 2020 is nader invulling gegeven aan een deel van de beschikbare duurzaamheidsgelden. Er is gewerkt aan de gasloze klimatisering van het waterschapshuis en vorm gegeven aan biodiversiteit rondom het waterschapshuis. Begin 2021 is besluitvorming voorgelegd met betrekking tot o.a. de WKK's en werkplaats Veele. Deze aanpassingen worden de komende periode gedaan.

Aanpassing Belastingstelsel waterschappen

De waterschappen hebben op 11 december 2020 een definitief voorstel voor de aanpassing van hun belastingstelsel vastgesteld. Het voorstel lost een aantal urgente knelpunten op en is aangeboden aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat. De waterschappen hebben haar gevraagd om een voortvarend wetgevingstraject en om vervolgstappen om de bekostiging van het waterbeheer nog toekomstbestendiger te maken.

Het huidige belastingstelsel bevat enkele urgente knelpunten. Begin 2020 zijn de waterschappen een gezamenlijk traject gestart om deze op te lossen. Een stuurgroep onder leiding van voormalig staatssecretaris Menno Snel, bestaande uit bestuurders van alle 21 waterschappen, heeft het voortouw genomen. Er is veel aandacht besteed aan het betrekken van de waterschapsbesturen en stakeholders. Het voorstel van de stuurgroep kon op 11 december in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen op unanieme steun rekenen. Voor de toekomst is aan de minister verzocht om samen met de waterschappen een traject vorm te geven waarin gezamenlijk de volgende stappen kunnen worden gezet.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. In december 2020 is de Tweede kamer akkoord gegaan met de Stikstofwet die leidt tot een vermindering van de stikstofuitstoot. De Unie van Waterschappen is blij dat in de wet extra natuurherstel is opgenomen en dat doelen om tot meer stikstofreductie te komen zijn verhoogd. De Wet stikstofreductie en natuurverbetering, zoals de wet voluit heet, regelt dat de totale uitstoot van stikstof flink omlaag moet.

In 2025 moet 40 procent van de natuur die gevoelig is voor stikstof weer gezond zijn. In 2030 is dat 50 procent en in 2035 zo'n 74 procent. In de wet wordt geregeld dat een tijdelijke uitstoot voor de 'bouw' (hieronder vallen ook onze waterhuishoudkundige inrichtingsprojecten) geen vergunning nodig heeft. Of dit staande blijft, zal blijken wanneer de wet wordt getoetst door de Raad van State. Op het moment van schrijven (eind maart 2021) is dit nog niet bekend. Tot die tijd stellen wij voor onze projecten vast of er stikstofuitstoot op Natura2000 gebieden plaatsvindt en hoe we dergelijke effecten kunnen voorkomen of verzachten. We werken daarbij nauw samen met de provincies (bevoegd gezag). Tot nu toe lukt het ons om op deze manier de projecten te laten doorgaan, zonder grote vertraging en/of extra kosten.

Slibverwerking

Ons slib wordt centraal verzameld en vergist op de RWZI's Veendam, Scheemda en Assen en daarna getransporteerd naar de RWZI Garmerwolde van waterschap Noorderzijlvest. Daar wordt het ontwaterd. Verdere droging vindt extern plaats. In 2020 is hiervoor een nieuw contract afgesloten. Waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's en Drents Overijsselse Delta hebben voor de eindverwerking van hun zuiveringsslib per 2021 een overeenkomst gesloten met Slibverwerking Noord Oost Nederland B.V.

De waterschappen zijn een overeenkomst aangegaan voor een periode van twintig jaar. Het zoeken van een nieuwe partner werd noodzakelijk door aflopende contracten. De waterschappen hebben gekozen voor een zo duurzaam mogelijke oplossing door onder andere terugwinning van energie, hergebruik van grondstoffen en milieueisen ten aanzien van transport.

Rekenkamerfunctie en rechtmatigheidsverklaring door het dagelijks bestuur

Ten aanzien van het wijzigingsvoorstel voor de 'Wet versterking decentrale rekenkamers', is door de Unie van Waterschappen een reactie voorbereid en deze is op 20 november 2020 voorgelegd aan de (unie)Commissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (CBCF). De CBCF heeft met deze reactie ingestemd. Het wijzigingsvoorstel voorziet in een wettelijke verplichting tot het instellen van een onafhankelijke, extern samengestelde rekenkamer en de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur. De nadruk komt bij de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording meer te liggen op interne controles en minder op externe controles. De Unie van Waterschappen is van mening dat de wetswijziging die voorziet in het instellen van een rekenkamer niet nodig is en ondersteunt de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. De Unie heeft de wetgever gevraagd deze verklaring in te laten gaan per verslagjaar 2025.

Brede Groene Dijk (BGD)

In 2020 is, een aantal jaren later dan oorspronkelijk gepland, een 40 meter lange proefdijk bij de Dollard aangelegd. Dit maakt onderdeel uit van een onderzoek naar hoe klei zich houdt in een dijklichaam en of klei goed kan worden verwerkt. Als de proefdijk aan de verwachtingen voldoet, wordt in 2022 begonnen met de aanleg van de 1 kilometer lange Brede Groene Dijk. Mocht dit goed uitpakken, dan wordt deze methode verder toegepast.

Omgevingswet

Het doel van de Omgevingswet is het bundelen van een groot aantal wetten met betrekking tot de fysieke leefomgeving (bodem, geluid, lucht, water etc.). Met als doel met minder regels toe te kunnen. Snellere besluitvorming te bereiken. En regionale regels te kunnen maken. De diverse overheden moeten hun plannen integreren en onderling op elkaar afstemmen. Daarnaast probeert de Omgevingswet alle informatie digitaal beschikbaar te stellen, waardoor burgers, initiatiefnemers en overheden gemakkelijker over informatie kunnen beschikken. Voor het waterschap zijn de instrumenten waterschapsverordening (waarin we alle waterschapsregels opnemen), het inbrengen van het waterbelang bij gemeente en provincie, de integratie (afstemming)

van het vergunningenproces met andere overheden en het projectbesluit (vervanger projectplan volgens de Waterwet en vooral van belang voor investeringen in de zeedijk) belangrijke opgaven. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is medio 2020 uitgesteld tot – naar het zich laat aanzien – 1 januari 2022.

De huidige keur en de algemene regels zijn in 2020 omgevormd tot de waterschapsverordening. Een van de verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Er is een begin gemaakt met het maken van werkingsgebieden die bij de diverse artikelen van de waterschapsverordening horen. Deze werkingsgebieden zijn nodig om de waterschapsverordening 'op de kaart' te kunnen tonen.

Hoofdstuk 3 b. Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten betreft de baten en lasten die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende jaren moeten worden beschouwd. De volgende incidentele baten en lasten zijn in de exploitatierekening 2020 meegenomen.

Incidentele baten

- Vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	282.000
--	---------

Incidentele lasten

In 2020 zijn geen noemenswaardige incidentele lasten geweest.

De niet geraamde incidentele baten en lasten worden toegelicht in hoofdstuk 2 onderdeel b: analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Hoofdstuk 3 c. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen

In de paragraaf onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen wordt ingegaan op de bedragen die rechtstreeks uit de voorzieningen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves is gedaan.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves kent het waterschap een aantal bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves worden verstaan: reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. Enkel bij de bestemmingsreserve afkoopsommen is sprake van een onttrekking in 2020.

Bestemmingsreserve afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren. Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's en software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen.

Bestemmingsreserve	Onttrekking 2020
Afkoopsommen	969.000

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen op de balans die worden gevormd om verplichtingen, verliezen en risico's op te kunnen vangen, waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, maar wel redelijkerwijs in te schatten. Het waterschap kent de volgende voorziening:

Voorziening voormalig bestuur en personeel

Conform de regelgeving zijn de toekomstige lasten van voormalig bestuur en personeel opgenomen in een voorziening. De jaarlijkse kosten worden rechtstreeks ten laste van deze voorziening gebracht. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de benodigde hoogte van deze voorziening herberekend. Een eventueel tekort of overschot wordt ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht.

Voorziening	Onttrekking 2020
Voormalig bestuur en personeel	868.709

Hoofdstuk 3 d. Lopende en afgesloten investeringen in 2020

Algemeen

Het totale restant volume aan beschikbaar gestelde kredieten bedraagt per 31 december 2020 € 46 miljoen (zie bijlage 1).

Het jaar 2020

In 2020 is een investeringsvolume van € 14,7 miljoen gerealiseerd tegen een verwachting van € 15 miljoen. Het lagere investeringsvolume heeft geen invloed op de kapitaallasten voor 2020. Eventuele gevolgen voor 2021 worden aangegeven bij de voorjaarsrapportage 2021. Aangezien het investeringsvolume in lijn is met de verwachting, zal dit eventuele gevolg erg gering zijn. De bruto investering bedraagt € 19,1 miljoen en de subsidies en bijdragen € 4,4 miljoen. Hieronder wordt de stand van zaken per project weergegeven onderverdeeld in lopende projecten en afgesloten projecten in 2020.

Lopende projecten

Voor een totaaloverzicht van de lopende projecten wordt verwezen naar bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2020". Hieronder wordt per project een korte toelichting gegeven.

HIR Haren (028)

Krediet: € 7.145.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 6.314.000.
Restantkrediet: € 831.000.

De herinrichting Haren is een landinrichtingsplan waarin onder meer de waterbeheersing wordt verbeterd en op (toekomstige) functies wordt afgestemd. De grote investeringenmaatregelen, grondruilingen en -aankopen zijn inmiddels afgerond. Momenteel verkeert dit project zich daardoor in de nazorgfase. Deze fase loopt, naar verwachting, nog een aantal jaren door. Er zullen nog enkele kleine, maar noodzakelijke aanpassingen in de waterhuishouding of grondposities plaatsvinden.

HIR Westerwolde grondaankopen (033)

Krediet: € 3.394.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 3.367.000.
Restantkrediet: € 27.000.

In de nazorgfase speelt momenteel nog steeds één verwervingszaak voor het Westerwolde gebied. Naar verwachting kan deze in 2021 worden afgerond.

Herinrichting Midden Groningen (076)

Krediet: € 2.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.119.000.
Restantkrediet: € 881.000.

De herinrichting Midden-Groningen is nagenoeg gereed. In het totale plan zijn er nog een aantal werkzaamheden bij onder andere Dannemeer en Haansplassen, die nog afgerond moeten worden. Naar verwachting zal dit in 2021 zijn afgerond.

Landinrichting Laaghalen (115)

Krediet: € 685.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 211.000.
Restantkrediet: € 474.000.

Dit betreft de inrichting van natuurgebied Geelbroek. Dit project wordt getrokken door Prolander (uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe). De inrichting van de natuurvriendelijke oever langs de ruimsloot en 2 vispassages zijn inmiddels gereed. De verdere inrichting van het natuurgebied, in combinatie met wateropgaven voor bovenstrooms water vasthouden (181.000 m³) en aanpak verdroging (360 ha), is vertraagd doordat de afstemming met de omgeving (mede onder invloed van COVID-19) meer tijd kost. Naar verwachting zal de uitvoering in 2023 worden afgerond.

Landinrichting Odoorn (184)

Krediet: € 675.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 432.000.

Restantkrediet: € 243.000.

De werkzaamheden op het terrein zijn afgerond en dit project bevindt zich in de nazorgfase. Er zijn nog een aantal onderhoudspaden, waarvan de eigendomssituatie moet worden aangepast. Daarnaast moet een deel van de grondkosten nog worden gedeclareerd. De verwachting is dat dit project in 2021 zal worden afgerond.

Uitvoering waterplannen (208)

Krediet: € 2.038.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020 € 22.000.

Restantkrediet: € 2.016.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 1.600.000 is de voorgaande jaren met € 80.000 verlaagd en in 2017 met € 518.000 verhoogd uit het krediet van het project Stedelijk waterbeheer (124). Dit is gedaan omdat dit project hetzelfde doel heeft als het project Uitvoering waterplannen (208).

In het project Uitvoering waterplannen zijn al onze toezeggingen opgenomen, vanuit de gemeentelijke waterplannen, richting de gemeenten. Vanwege de hoge prioriteit van de KRW en WB21 zijn deze activiteiten naar achteren geschoven. De verdere uitwerking zal in 2021 plaatsvinden via onder andere de zogenaamde "stresstests" en het daaruit voortvloeiende Uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Aanleg Meerstad (230)

Krediet: € 4.000.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020 € 0.

Restantkrediet: € 4.000.000.

Het Woldmeer bij Meerstad wordt beetje bij beetje uitgebreid, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen en randvoorwaarden van het waterschap. De toegezegde bijdrage voor de te realiseren berging is nog niet betaald. Projectbureau Meerstad zoekt op dit moment uit op welke wijze en op welk moment dit het beste kan plaatsvinden.

Westerwoldse Aa (246)

Krediet: € 5.238.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 4.355.000.

Restantkrediet: € 883.000.

De uitvoering van het inrichtingsplan Benedenloop Westerwoldse Aa, Kuurbos, Hamdijk en Bovenlanden is in 2016 grotendeels gereedgekomen. De verwerving van de laatste benodigde gronden (inclusief onteigeningsprocedure) is in 2018 afgerond. De inrichting van deze gronden is in 2019 grotendeels uitgevoerd en in 2020 nagenoeg afgerond. Hiermee is in totaal 4,4 mln. m³ waterberging, ca 6 km natuurvriendelijke oevers, twee vispassages, 244 ha NNN (natuurnetwerk Nederland) natuurgebied en een aantal recreatieve voorzieningen (fietspad, aanlegsteiger, passantenhaven) gerealiseerd. Tevens zijn een aantal cultuurhistorische waarden in het landschap teruggelegd (4,2 km slaperdijk, 2 batterijen en een Koch-bunker). Om het project geheel af te kunnen ronden zijn in 2020 tussen het waterschap, provincie, gemeenten en terreinbeheerders nadere afspraken gemaakt over beheer en onderhoud en overdracht van gronden. In opdracht van de provincie Groningen zorgt Prolander in 2021 voor de procedurele afhandeling hiervan.

EHS Westerwolde (306)

Krediet € 2.147.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.677.000.

Restantkrediet: € 470.000.

In het dal van de Ruiten Aa is het deeltraject Renneborg – Ter Walslage in 2020 afgerond. Oplevering zal plaatsvinden begin 2021. Voor het project is Waddenfondssubsidie beschikbaar. In het watergedeelte van dit deeltraject wordt 11,5 km beekherstel gerealiseerd, zijn acht stuwen vervangen door vistrappen en zijn vier stuwen geplaatst. Voor de woningen en landbouwpercelen, waar te hoge grondwaterstanden zullen optreden, zijn compenserende maatregelen getroffen. De overdracht van de gronden naar nieuwe eigenaren is inmiddels gestart en het eerste deeltraject is notarieel gepasseerd.

Realiseren overstromingsvlakte Hunze (413)

Krediet: € 2.034.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.607.000.

Restantkrediet: € 427.000.

Het project Beekherstel Hunze in het gebied Annermoeras en Elzemaat en Bonnerklap is onderdeel van het KRW-programma 'De Hunze, Natuurlijk!'. Het project verkeert in de nazorgfase. Ook in 2020 zijn nog enkele werkzaamheden uitgevoerd als gevolg van de beekherstel maatregelen. In 2021 zullen eveneens nog enkele kleinschalige maatregelen worden uitgevoerd.

Verdrogingsbestrijding (417)

Krediet € 457.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 46.000.

Restantkrediet: € 411.000.

De gebieden Loonerdiep, Holmers Halkenbroek en Geelbroek zijn aangemerkt als gebieden om water vast te houden binnen het stroomgebied van de Drentsche Aa.

De mogelijkheden voor water vasthouden ter plaatse van het beekdal van het Loonerdiep zijn nader onderzocht. In december 2020 is het projectplan Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon door het AB vastgesteld. Hierin zijn nadere beheerregels vastgelegd voor het verdeelwerk Loon zodat in het beekdal van het Loonerdiep-Taarlooschediep water zo optimaal mogelijk kan worden vastgehouden.

Het project Holmers-Halkenbroek, waarmee water wordt vastgehouden in de bovenloop van de Drentsche Aa, is inmiddels gereed. Echter zal door de bestuurlijke commissie Drentsche Aa nog een evaluatie plaatsvinden naar eventuele nadelige grondwatereffecten in de omgeving. Mogelijk komen daar nog enige compenserende maatregelen uit voort.

De uitvoering van de inrichting van Geelbroek (wordt getrokken door Prolander, uitvoeringsdienst van de provincie Drenthe) heeft vertraging opgelopen. De uitvoering staat nu gepland voor 2022 en 2023. Het waterschap draagt hier financieel aan bij. Door de herinrichting zal in het gebied meer water kunnen worden vastgehouden.

Groot onderhoud sluizen (496)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2020: € 223.000.

Restantkrediet: € 27.000.

In het kader van dit project wordt groot onderhoud (op basis van inspecties) uitgevoerd aan o.a. deuren, taatsen, drempels, schuiven, stenen kades, hydrauliek en E-installaties van sluizen en remmingswerken, die een cyclus hebben van 20 tot 40 jaar.

In 2020 zijn o.a. de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd:

- Sluis Purit en 6^e Verlaat: instandhoudingsonderhoud metselwerk;
- Kielsterverlaat: nieuwe benedendeuren en drempels en taatsen;
- Vlagtweddersluis: herstel bovendeuuren, taatsen en aanslag;
- 3^e Verlaat actieve kolk Stadskanaal: nieuwe benedendeuren;
- 1^e Verlaat Stadskanaal: remmingswerk hersteld;

- Van een viertal sluizen zijn de hydrauliekslangen vervangen.

De laatste geplande werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2021 afgerond. Deze konden wegens weersomstandigheden eind 2020 geen doorgang vinden.

Masterplan Kaden (500)

Krediet: € 61.319.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 46.003.000.

Restantkrediet: € 15.316.000.

In 2020 zijn diverse projecten uitgevoerd. Het Masterplan Kaden ligt goed op schema, zowel wat betreft het tijdsplan als de kosten. Over de voortgang tot en met het jaar 2020 is een aparte rapportage als bijlage bij deze jaarrekening opgenomen.

Nieuwbouw laboratorium (612)

Krediet: € 5.000.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 4.794.000.

Restantkrediet: € 206.000.

In maart 2019 is het laboratorium opgeleverd. Na een jaar restpunten oplossen en inregelen zijn de luchtbehandeling en de temperatuurbeheersing nog niet goed. De aannemer, onze ontwerper en de gebruikers zijn betrokken bij de verschillende verbeteronderzoeken die nu lopen. Pas wanneer dit afgerond is, kunnen we het werk financieel afsluiten. Verwachting is dat dit in 2021 afgerond zal worden.

Hermeandering Deurzerdiep - Anreepdiep (677)

Krediet: € 1.309.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 865.000.

Restantkrediet: € 444.000.

De werkzaamheden zijn grotendeels in 2015 uitgevoerd. De planning was dat in 2016 zowel de uitvoering als de financiën zouden worden afgewikkeld. Echter neemt de afwikkeling van grondoverdracht met de provincie Drenthe meer tijd in beslag dan gepland, waardoor dit in 2020 helaas nog niet is afgerond. Gestreefd wordt om de grondoverdracht zo spoedig mogelijk af te ronden.

Herprofileren boezemkaden (692)

Totaal krediet: € 550.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 518.000.

Restantkrediet: € 32.000.

In 2020 is op 5 trajecten ruim 6 km kering opgehoogd naar de normhoogte en opnieuw geprofileerd. Dit betreft o.a. trajecten langs de Zuidlaardervaart, Oostermoersevaart, Leijnewijk en een deel langs de Hunze en Westerbroekse Madepolder. Verder zijn er in de keringen in deze periode 2 nieuwe kunstwerken aangebracht. De afsluiting in de kering Helperdiep is verplaatst en dubbel kerend gemaakt en bij de kering van het Nieuwe Kanaal zijn een dam en een duiker aangebracht om deze kering te kunnen onderhouden. Herstel van het traject langs Zuidlaardervaart hebben we in 2020 niet volledig kunnen afronden i.v.m. procedures rond grondverwerving. Afronding van dit traject vindt begin 2021 plaats.

Verbindingskanaal Oosterhorn (701)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 91.000.

Restantkrediet: € 9.000.

Er heeft gedurende meerdere jaren monitoring en onderzoek plaatsgevonden om een goed inzicht te krijgen in de faalmechanismen die bij de kades op kunnen treden. De resultaten van deze onderzoeken vormden de basis voor verdere aanpassingen (ophoging, verbreding) van de kaden. In 2021 zal de laatste stap gezet worden om dit project af te ronden door het verhogen en verbreden van de kades op een aantal locaties en het aanbrengen van een steunberm op één locatie waar de stabiliteit van een kade onvoldoende bleek. Deze werkzaamheden zijn voor 100% declareerbaar bij de Commissie Bodemdaling, zoals in 2014 vastgelegd met de Commissie. De andere werkzaamheden

die nodig waren om het kanaal op orde te brengen zijn uitgevoerd en bij de Commissie Bodemdaling geclaimd. Hierdoor hebben we het grootste gedeelte van de door ons gemaakte kosten vergoed gekregen.

Duurswold Noord (707)

Krediet: € 4.714.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 4.049.000.

Restantkrediet: € 665.000.

In dit project zijn de volgende werken gerealiseerd:

1. Projectplan Verbetering Noordelijke kade Afwateringskanaal tussen Steendam en Tjuchem.
2. Projectplan Visvriendelijke oevers Farmsum.
3. Oostoever Afwateringskanaal Duurswold.
4. Projectplan Inrichting Oostoever Schildmeer.
5. Kade- en oeververbetering Duurswold Noord (trajecten a, b, c en d).

Voor een aantal dijktrajecten zijn nog onderhandelingen gaande over een toegangsweg naar een gemaal, grondruil en grondaankopen. De onderhandelingen verlopen moeizaam, maar er is uitzicht op afronding in 2021. Afgelopen jaar is dit gezamenlijk opgepakt met grondaankopen voor het kadeverbeteringstraject Steendam-Tjuchem.

KRW-maatregelen (708)

Krediet: € 450.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 375.000.

Restantkrediet: € 75.000.

In 2016 zijn 10 verschillende projecten opgestart met als doel de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in de drinkwaterbron Drentsche Aa te verminderen. Alle doelgroepen worden benaderd, zowel burgers, gemeenten, boeren als bedrijven. Er is een Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)-subsidie opengesteld om erfmissie terug te kunnen dringen. Hierop hebben ca. 40 agrariërs ingeschreven; anno 2020 zijn er vijf wasplaatsen gerealiseerd. In 2021 wordt er een laatste realisatieslag georganiseerd. Binnen de maisteelt wordt bij voorbeeldbedrijven gezocht naar mogelijkheden om minder bestrijdingsmiddelen te gebruiken door duurzaam bodembeheer in combinatie met mechanische onkruidbestrijding. Er is een samenwerking gestart met gemeenten, bedrijven en burgers om de gevolgen van chemische onkruidbestrijding onder de aandacht te brengen, handelingsperspectieven aan te bieden en de aangescherpte wet- en regelgeving te implementeren. In 2019 is een publiekscampagne "chemievrij maakt je blij" gestart; deze heeft in 2020 een online vervolg gekregen. In het project Duurzame Bollenteelt zijn samen met bollentelers plannen gemaakt en uitgevoerd om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te verminderen. Ook is aan dit project een DAW-subsidie gekoppeld, waarmee bollentelers in fysieke maatregelen kunnen investeren. Daarnaast zijn maatregelen gemonitord en is onderzocht wat het aandeel is van het stedelijk gebied. Systeemanalyses, monitoring en kennisontwikkeling zorgen ervoor dat we steeds meer inzicht krijgen en gericht en effectiever maatregelen kunnen treffen. In 2019 is het zogeheten "gebiedsdossier" geactualiseerd. Tot slot is in 2019 het project "perceelsemissie" gestart. Dit project richt zich op het nemen van maatregelen om de afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen vanaf landbouwpercelen in de Drentsche Aa te verminderen. Hiervoor zijn in 2020 o.a. bodembewerkingsmaatregelen uitgevoerd en zijn de effecten hiervan gemonitord.

Onderhoudsmachines 2020 (711)

Krediet: € 1.200.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 887.000

Restantkrediet: € 313.000.

In 2020 is een machine besteld die door covid-19 een langere levertijd heeft. In de loop van 2021 zal deze machine worden afgeleverd. Een deel van het restantkrediet (€ 172.425, gelijk aan de aangevane verplichting) zal hiervoor worden ingezet. Het dan nog resterende krediet van € 141.000 (€ 313.000 - € 172.000) zal worden afgesloten.

Het afgesloten deel van het krediet is opgenomen in bijlage 2 "afgesloten projecten 2020".

Baggeren Kioldiep (715)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 500.000.

Uit recente metingen is gebleken dat de noodzaak van het baggeren in het Kioldiep niet acuut is. De waterdiepte is hier nog voldoende. Het baggeren van het Kioldiep zal niet voor 2025 plaatsvinden. De aanliggende vaarverbindingen Leinewijk en Westerdiepsedallen zitten tegen ingrijpdiepte aan. Dit mede door de geringe breedte van deze vaarverbindingen. In 2021 staat het baggeren c.q. opnieuw profileren van deze waterbodem gepland.

Baggeren Ruiten Aa en Bourtanger kanaal (716)

Krediet: € 1.500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.520.000.

Restantkrediet: € - 20.000.

Het project is in 2019 grotendeels voorbereid en is in 2020 in uitvoering gegaan. De problematiek rondom PFAS/PAS heeft tot lichte vertraging geleid. De overschrijding wordt veroorzaakt door gemaakte kosten m.b.t. het ruimen van explosieven. De verwachting is dat het Rijk zal bijdragen in de kosten m.b.t. het ruimen van explosieven. In 2021 zal hier meer duidelijkheid over komen. Wij gaan ervan uit dat hierdoor de overschrijding gedekt zal zijn. De werkzaamheden zijn begin 2021 afgerond.

Grootonderhoud RWZI's 2020 (723)

Krediet: € 710.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 710.000.

Restantkrediet: € 0.

De geplande onderhoudswerkzaamheden op basis van het Groot onderhoud RWZI's (GOR) zijn grotendeels uitgevoerd. Per onderdeel is bekeken of een grote revisie of vervanging noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. Een deel van de werkzaamheden zijn al aanbesteed en grotendeels uitgevoerd, maar wachten nog op afronding in 2021. Naar verwachting worden de resterende werkzaamheden binnen de aangegane verplichting afgerond en wordt het project derhalve binnen het krediet afgerond.

Inrichting Haansplassen (725)

Krediet: € 2.763.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 2.759.000.

Restantkrediet: € 4.000.

Het algemeen bestuur heeft op 13 mei 2015 het projectplan Inrichting Haansplassen vastgesteld. In dit projectplan zijn de natuurinrichting van de Haansplassen (opgave van Herinrichting Midden-Groningen) en de verbetering van 3 km kade en realisatie van 3,5 ha natuurvriendelijke oeverzone langs het naastgelegen Schildmeer (opgaven van het waterschap) in één gezamenlijk project geïntegreerd. De uitvoering van het project is in 2015 gestart en het oorspronkelijke plan was om dit in 2017 af te ronden. Door o.a. weersomstandigheden is dit echter niet gelukt. In 2018 is het waterdeel (kade en oevers) opgeleverd. In 2019 zijn de laatste werken uitgevoerd. De grondoverdracht kost echter meer tijd en zal in 2021 worden afgerond. De kosten van de grondoverdracht bedragen ongeveer € 30.000,-, waardoor het krediet zal worden overschreden. Dit komt doordat tijdens de uitvoering van het project de kosten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot. Dit had te maken met de slechte weersomstandigheden tijdens de aanleg van het fietspad op de kade. Daarnaast was het realiseren van de natuurvriendelijke oever langs het Schildmeer technisch lastiger dan voorzien. Hierdoor is voor het afronden van het project een te beperkt budget beschikbaar en zal het beschikbare krediet met circa € 30.000,- worden overschreden.

Uitbreiding netwerkopslag GEO info (728)

Krediet: € 55.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 18.000.

Restantkrediet: € 37.000.

Met de invoering van de wettelijk verplichte basisregistraties (o.a. Basisregistratie Grootchalige Topografie) en het beheer daarvan neemt de hoeveelheid te bewerken en verwerken data sterk toe. Om deze data te kunnen bewerken en beschikbaar te stellen voor de organisatie is uitbreiding van de opslagcapaciteit noodzakelijk. De capaciteit zal worden gebruikt voor rasterdata, luchtfoto's, topografische data, data stereokartering, data mutatiesignalering en het conserveren van brondata. De toepassing van deze data ligt op het vlak van stereo-cartografie, mutatiesignalering, handhaving, bodemdaling (Nedmag, veenoxidatie) en tariefdifferentiatie heffing. De software voor deze toepassingen is reeds aanwezig binnen onze organisatie. De uitvoering heeft deels plaatsgevonden. In 2021 zal e.e.a. mede in het kader van het IBP (InformatieBedrijfsvoeringsPlan) afgerond worden.

Stedelijk waterbeheer 2019 (732)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 80.000.

Restantkrediet: € 20.000.

Met de overdracht van het stedelijk water van gemeenten naar ons waterschap zijn ook investeringen gemoed om de situatie te laten voldoen aan de eisen. Het betreft dan vooral het wegwerken van achterstallig onderhoud aan waterbodems en kunstwerken. In overleg met de gemeenten wordt beoordeeld welke investeringen noodzakelijk zijn en op basis hiervan zal een prioritering worden gemaakt. Momenteel wordt gewerkt aan diverse trajecten. Dit betreft een vervolg op de voorgaande trajecten onder project 731.

In verband met hoogwater en COVID-19 zijn de werkzaamheden nog niet afgerond. De planning is de werkzaamheden in het voorjaar van 2021 af te ronden.

Stedelijk waterbeheer 2020 (733)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 33.000.

Restantkrediet: € 67.000.

Een vooronderzoek (Waterbodem onderzoek) in de Middensloot in Wildervank is inmiddels uitgevoerd.

In verband met COVID-19 is besloten de voorbereiding en realisatie van een aantal trajecten van de Middensloot te Wildervank tot na de COVID-19 pandemie uit te stellen.

Beheerprogramma Natuurvriendelijke oevers (740)

Krediet: € 2.951.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 665.000.

Restantkrediet: € 2.286.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 3.962.000 is verlaagd met in totaal € 1.011.000 naar € 2.951.000.

Van deze € 1.011.000 is € 236.000 ingezet voor het project afwateringskanaal Fiemel (655) en

€ 750.000 om projecten in de agrarische sector mogelijk te maken die bijdragen aan het verbeteren

van de waterkwaliteit Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) (773). Daarnaast is er nog € 25.000 ten laste van dit krediet ingezet voor project Kadetraject Tjuchem (822). Deze verlaging is met name mogelijk doordat we POP3 subsidie hebben kunnen realiseren binnen het KRW-programma.

Tot en met 2020 is in totaal voor ca. 15 kilometer aan natuurvriendelijke oevers (NVO) gerealiseerd, verdeeld over de KRW-waterlichamen van de kanalen Hunze-Veenkoloniën en Westerwolde. De resterende opgaven van ca. 3 km NVO is in voorbereiding genomen en zal in 2021 worden aangelegd. Voor de NVO-opgave kanalen Hunze-Veenkoloniën, Volgens het ontwerp WBP 2022-2027, is in 2020 over een lengte van 1,2 km NVO-gronden aangekocht.

In het Noord-Willemskanaal is in 2020 de aanleg van 550 m NVO gestart (als meekoppelkans met damwandvervanging door provincie Drenthe). Met de gemeente Assen is een afspraak gemaakt over de aanleg van 800 m NVO in combinatie met de aanleg van een fietspad in 2022. In de planuitwerking

voor kadeverbetering nabij de Wittemolen is de realisatie van 500 m NVO opgenomen. De uitvoering hiervan is voorzien in 2021. Daarnaast loopt voor 1250 m NVO in het Noord-Willemskanaal de planuitwerking. Ook hiervoor is de realisatie voorzien in 2021.

Daarnaast zullen ook nog op diverse andere trajecten NVO worden aangelegd. Dit zal onder meer plaatsvinden in Duurswold en Oldambt.

Beheerprogramma Vispassages (741)

Krediet: € 553.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 227.000.

Restantkrediet: € 326.000.

In 2020 is besloten om in combinatie met pomprenovatie het visvriendelijk maken van de pompen in gemaal Oostermoer uit te voeren. Er is in 2020 een POP3 subsidie voor deze vispassage toegekend als onderdeel van een gecombineerde subsidie voor enkele andere deelprojecten in dezelfde omgeving. In 2020 is gestart met de technische voorbereiding en de uitvoering zal in 2021 plaatsvinden.

Maatregelen waterlichaam Drentsche Aa (742)

Krediet: € 2.010.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 276.000.

Restantkrediet: € 1.734.000.

Het oorspronkelijke krediet is met € 1.905.000 verlaagd, doordat het project Rolderdiep in de volgende programmaperiode (2022-2027) wordt uitgevoerd.

In het kader van het project Beekverhoging zijn voor drie trajecten van de Drentsche Aa door het AB projectplannen vastgesteld. Dit betreft de trajecten Loonediep-Taarlooschediep, Anloërdiepje en Zeegserloopje. De uitvoering van de plannen zal plaatsvinden in 2021 en 2022.

Ook is het projectplan voor hermeandering van het Witterdiep in 2020 vastgesteld door het AB. Dit plan wordt in 2021 uitgevoerd.

De hermeandering en het opheffen van barrières voor vismigratie van het Rolderdiep maken onderdeel uit van de bredere inrichting Rolderdiep. Dit project wordt getrokken door Prolander. De planvoorbereiding is gestart, maar zal nog de nodige tijd vragen. Het beschikbaar krijgen van de benodigde gronden is een belangrijk en tijdrovend onderdeel van dit project. Hierdoor zal de feitelijke inrichting pas in de volgende planperiode (2022 – 2027) gerealiseerd kunnen worden.

Maatregelen waterlichaam De Hunze (744)

Krediet: € 5.693.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 692.000.

Restantkrediet: € 5.001.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 8.392.000 is met € 2.699.000 verlaagd naar € 5.693.000, doordat er een POP 3 subsidie beschikbaar is gesteld. Dit bedrag is ingezet om het DAW-beleid te financieren.

Het deelgebied Bronnegermaden is nu in de volgende programmaperiode (2022-2027) gepland. In 2020 is in het Hunze gebied het project Paardetangen grotendeels uitgevoerd, net zoals het project Flessenhals Voorste diep. De planvorming voor project De Branden en project Noordma loopt nog door tot en met 2021.

Maatregel waterlichamen Zuidlaardermeer (745)

Krediet: € 2.565.000. Uitgaven en aangevane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 2.565.000.

Het maatregelplan Zuidlaardermeer is in 2019 in het algemeen bestuur behandeld. Samen met de belanghebbende partijen rondom het Zuidlaardermeer en de betrokken partners werken we nu en de komende jaren aan de uitwerking en uitvoering van verschillende maatregelen.

Vervanging Landmeetapparatuur 2020 (746)

Krediet: € 20.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 20.000.

Door aanpassing van ons inwinsysteem en vereenvoudiging van het proces in combinatie met aanpassing van BGT-inwinning wordt nog een nieuw systeem aangeschaft. Ter uniformering van de inwinmethode wordt een derde set aangeschaft. Deze aanschaf was voorzien in 2020, maar is uitgesteld naar 2021.

IM 2019 (747)

Krediet: € 625.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 451.000.

Restantkrediet: € 174.000.

In 2020 zijn voor de standaardisatie binnen de procesautomatisering een aantal modems van objecten vervangen. Daarnaast zijn een aantal laptops en computers vervangen, aangezien deze het einde van hun levensduur hadden bereikt. Tot slot is er software aangeschaft ten behoeve van de invoering van het concept van de digitale overheid en Omgevingswet. Voor 2020 stonden ook de firewalls op locaties en een nieuw pasjessysteem op de planning. Door de Covid-19 situatie heeft dit geen doorgang kunnen vinden. Dit wordt in het jaar 2021 uitgevoerd.

IM 2020 (748)

Krediet: € 1.025.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 936.000.

Restantkrediet: € 89.000.

Het grootste deel van de werkzaamheden bestond uit de herinrichting van de serverruimte (inclusief een nieuwe koeling), de vervanging van de backup omgeving en een investering in de aanschaf van software voor de digitale overheid (o.a. voor de Omgevingswet). De resterende werkzaamheden m.b.t. de invoering van het concept van de digitale overheid zullen in 2021 worden uitgevoerd.

Renovatie rioolgemalen 2020 (749)

Krediet: € 570.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 580.000.

Restantkrediet: - € 10.000.

Er is één gemaal compleet vervangen. Daarnaast wordt bij twee gemalen de complete mechanische en elektrische installatie vervangen en wordt bij 4 gemalen de E-kast vervangen. Tot slot zijn bij drie gemalen debietmeters aangebracht. De laatste werkzaamheden zullen in het voorjaar van 2021 worden afgerond. Het restantkrediet is negatief door een openstaande verplichting. Het werk onder deze verplichting wordt echter niet meer gerealiseerd onder dit project, maar doorgeschoven. Uiteindelijk zal dit project naar verwachting binnen het krediet worden afgerond.

Vervanging onderhoudsbeheersysteem (751)

Krediet: € 275.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 219.000.

Restantkrediet: € 56.000.

Het verouderde onderhoudsbeheersysteem is in de eerste fase van dit project vervangen door een nieuw onderhoudsbeheersysteem. Er resteren nog een paar restpunten voordat de eerste fase definitief afgesloten kan worden. Daarna volgen nog 4 vervolgfases: onderhoudsrapportages automatiseren, groot onderhoud toevoegen, werkvergunningen automatiseren en ten slotte koppelingen met andere systemen.

Boezemkades Winschoterdiep en Pekel Aa (755)

Krediet: € 5.200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 3.872.000.

Restantkrediet: € 1.328.000.

Dit betreffen werkzaamheden die worden verricht aan kaden die niet aan de norm voldoen.

Het betreft hier 7,9 km kade langs de Pekel Aa, 2,2 km langs het Winschoterdiep en 1 km langs de Rensel. De werkzaamheden aan het Winschoterdiep en de Rensel zijn in 2018 uitgevoerd, evenals een deel van de Pekel Aa. Het volledige traject Pekel Aa is in 2019 uitgevoerd. Door slechte weersomstandigheden in het najaar van 2019 is de oplevering van het project doorgeschoven naar april 2020. De laatste werkzaamheden zullen in de loop van 2021 worden uitgevoerd.

Dijkversterking Tusschenklappenpolder (757)

Krediet: € 1.385.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 943.000.

Restantkrediet: € 442.000.

In 2020 is op basis van onderzoeken bepaald hoe de dijkversterking wordt uitgevoerd. De ontwerpen zijn gemaakt en het omgevingsproces voor de ontwerpen is opgepakt. Aan het eind van 2020 is het Projectplan Waterwet opgeleverd. Uitvoering van de werkzaamheden zal plaatsvinden in de 2^e helft van 2021 en in 2022. In het voorjaar van 2021 is een uitvoeringskrediet bij het AB aangevraagd.

Boezemkades oeverfixaties (758)

Krediet: € 1.400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.243.000.

Restantkrediet: € 157.000.

De beschoeiing van het Termunterzijldiep verkeerde in slechte staat. De palen en schotten zijn vergaan. De werkzaamheden zijn in 2019 en 2020 grotendeels uitgevoerd. In 2021 zal de uiteindelijke afronding plaatsvinden.

Vervangen daken (763)

Krediet: € 150.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0

Restantkrediet: € 150.000.

Het krediet vervangen daken is bestemd voor nieuwe daken op een aantal werkplaatsen en is gekoppeld aan de asbestsanering van de bestaande daken. Voor de locatie Veele is onderzoek gedaan (naast het vervangen van de daken) naar verdere duurzaamheid maatregelen om het energieverbruik te verminderen. Het gehele project Veele is ondergebracht onder project 832.

Vervanging verwarmingsketels waterschapskantoor (770)

Krediet: € 770.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 645.000

Restantkrediet: € 125.000.

In 2018 heeft een onderzoek naar de warmteopwekking van het waterschapskantoor plaatsgevonden. Vervanging van de gasketels of het kantoor volledig gasloos klimatiseren waren hierbij de twee varianten. Uiteindelijk is door het algemeen bestuur besloten om de gasketels te vervangen door warmtepompen en hierbij tevens een revisie aan de luchtbehandelingskasten uit te voeren.

Het gasloos maken van het gebouw vergt een grotere investering dan het vervangen door gasketels.

Het algemeen bestuur heeft een krediet van € 700.000 vrijgegeven voor het vervangen van de verwarmingsketels en gasloos klimatiseren van het waterschapskantoor. Daarnaast is een krediet van € 70.000 vrijgegeven voor het vervangen van het gebouwbeheersysteem. Dit is gezamenlijk in één project opgepakt. De vervangingswerkzaamheden hebben grotendeels in het najaar van 2020 plaatsgevonden.

Bij de oplevering, die begin 2021 heeft plaatsgevonden, bleken er nog een aantal aanpassingen te moeten worden uitgevoerd. Zodra deze werkzaamheden zijn afgerond zal de uiteindelijke afronding van dit project plaatsvinden.

DAW bijdrage regionale regeling (773)

Krediet: € 2.150.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 907.000.

Restantkrediet: € 1.243.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 1.400.000 is met € 750.000, uit het krediet van het KRW-programma, verhoogd tot € 2.150.000. Dit was mogelijk door ontvangen POP3 subsidies t.b.v. het KRW programma.

Dit betreft het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), waarmee projecten van de agrarische sector in Groningen en Drenthe worden gefinancierd. De feitelijke subsidieverstrekking loopt via de provincies. Het waterschap verstrekt bijdragen aan de provincies voor subsidieprojecten.

Duurzame energie (776)

Krediet: € 1.728.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 1.662.000.

Restantkrediet: € 66.000.

In 2019 zijn op 9 RWZI's zonnepanelen in bedrijf gesteld. De aannemer heeft in de eerste helft van 2020 de meeste restpunten van het project opgelost en het project is opgeleverd. Er moeten nog een aantal kleine werkzaamheden worden uitgevoerd. Het project bevindt zich derhalve nu in de afrondingsfase.

Digitale handtekening (788)

Krediet: € 50.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 4.000.

Restantkrediet: € 46.000.

In verband met het opzetten van het Informatie Bedrijfsvoering Plan (IBP) is er in 2019 en 2020 slechts beperkt ingezet op de verdere ontwikkeling van de digitale handtekening. Binnen de prioriteiten van het IBP is deze naar achteren verschoven. Gelet op het uitstel van de Omgevingswet zal deze in 2021 afgerond worden.

Basisregistratie Ondergrond (BRO) (794)

Krediet: € 40.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 30.000.

Restantkrediet: € 10.000.

Met de wettelijk verplichte invoering van deze basisregistratie moeten er aanpassingen aan onze database gedaan worden om uitwisseling met deze basisregistratie mogelijk te maken. Bovendien zal er een Geo-Technisch Archief ingericht moeten worden om ervoor te zorgen dat door ons verzamelde data beschikbaar is en blijft voor de toetsing van onze keringen in het kader van het Wettelijk Beoordelings Instrumentarium (WBI). In 2018 en 2019 is hiermee een aanvang gemaakt. Destijds was de impact van deze basisregistratie niet in te schatten. In 2020 heeft dit vervolg gekregen, waarbij de taken uit het IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) leidend waren. Dit wordt in 2021 afgerond.

Geo Info & Metadata/data op orde (795)

Krediet: € 30.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 10.000.

Restantkrediet: € 20.000.

In verband met de wettelijke verplichtingen voortvloeiend uit Digitale overheid 2017, Archief 2020, Wet Open Overheid en Omgevingswet is het noodzakelijk de data op orde te krijgen en te voorzien van de voorgeschreven metadata. Buiten deze verplichting om is het ook voor onze eigen organisatie noodzakelijk om op een juiste manier met gevalideerde en complete informatie te kunnen werken. Aangezien de archiefwet is uitgesteld is ook de uitvoering verschoven naar 2021.

Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) 2^e tranche (796)

Krediet: € 400.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 392.000.

Restantkrediet: € 8.000.

In het eerste jaar van deze 2^e tranche werd de verplichting gerealiseerd om de BGT volgens het Informatie Model Geo compleet te maken. Bovendien vond er een actualisatieslag plaats. Tenslotte heeft ook de voorbereiding grotendeels plaatsgevonden om de BGT als basis ondergrondkaart voor de leggers en beheerregisters in te voeren. De resterende kleine werkzaamheden zullen in 2021 worden afgerond.

Apparatuur debietmetingen (798)

Krediet: € 220.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 131.000.

Restantkrediet: € 89.000.

Dit betreft de aanschaf en plaatsing van apparatuur voor continue debietmetingen en waterkwaliteitsmetingen. Op een aantal strategische plaatsen zijn monsternamekasten geïnstalleerd, waarmee het mogelijk is om dagelijks monsters te verzamelen i.p.v. eens per maand. De geconserveerde monsters worden eens per twee weken opgehaald en geanalyseerd op nutriënten door ons laboratorium. De locaties zijn gekozen op basis van een prioritering en zijn in alle gevallen locaties waar grote hoeveelheden water langs stroomt. Belangrijke knooppunten op onze aanvoertroute noord en zuid worden nu dagelijks bemonsterd. Ook een aantal locaties die belangrijk zijn voor bijvoorbeeld de waterbalans van het Zuidlaardermeer en de Hunze zijn ingericht. Aan het Noord Willemskanaal is eveneens een monsternamekast geïnstalleerd. In 2021 zal het project worden afgerond.

Trommelzeven RWZI Gieten en Assen (799)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 80.000

Restantkrediet: € 20.000.

Dit betreft een voorbereidingskrediet voor het nemen van maatregelen voor verdere fosfaatverwijdering bij de RWZI's Assen en Gieten. In 2018 en 2019 is samen met een extern bureau gewerkt aan de voorbereiding van de aanbesteding. Van groot belang bij het nemen van maatregelen is het behalen van de gestelde kwaliteitseisen. Het gaat dan met name om het verwijderingsrendement en om de gewenste uptime van de installatie. In het eerste kwartaal van 2020 is de aanbesteding gestart. Eind 2020 was de aanbesteding vrijwel gereed en is een bestuursvoorstel voor kredietverlening voor de uitvoering opgesteld. In de AB-vergadering van 17 februari 2021 is een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld van € 2.662.000,- voor de realisatie van een fosfaat verwijderingsinstallatie op de rwzi Gieten.

Zonnecarports parkeerterrein (810)

Krediet: € 555.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 555.000.

De plaatsing van zonnecarports op de parkeerplaats in Veendam zal naar verwachting in 2021 of 2022 plaatsvinden. De gesprekken met de gemeente Veendam over de zonnecarports op de parkeerplaats Veendam zijn op dit moment gaande. De gemeente is bezig met een planning om de huidige (rode) verharding in de parkeervakken te vervangen door klinkerverharding. Dit is een omvangrijk vervangingsproject. Afhankelijk van het beschikbare financiële budget hiervoor bij de gemeente Veendam zal dit in 2021 of 2022 worden uitgevoerd. Parallel daaraan zijn wij als waterschap de voorbereidingen aan het treffen voor het plaatsen van de zonnecarports. Met de gemeente is afgesproken om de planning van deze beide projecten op elkaar af te stemmen.

Duurzaamheid nog in te vullen (811)

Krediet: € 192.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 192.000.

In de meerjarenraming is van 2017 tot en met 2020 jaarlijks een investeringsbedrag opgenomen van € 1 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen, totaal € 4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen om in 2020 onze doelstellingen met betrekking tot energiereductie en zelfopwekking te realiseren.

Van de beschikbaar gestelde € 4 miljoen voor duurzaamheidsmaatregelen is per 31 december 2020 ongeveer € 3,8 miljoen geclaimd. Het restant van € 192.000 wordt nagenoeg geheel ingezet om een gasloze verwarming te realiseren op de rwzi's Assen en Scheemda, in samenhang met het project van de vervanging van de WKK's. In het voorjaar van 2021 is € 190.000 hiervoor toegewezen. Hierna resteert nog € 2.000 van dit krediet en dit zal worden afgesloten.

Visveiligheid maatregel bij gemaal Duurswold (819)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 29.000.

Restantkrediet: € 71.000.

Het visveilig maken van de pompen van gemaal Duurswold komt voort uit de in juli 2018 vastgestelde visie vismigratie "Van Wad tot Aa" voor de periode 2018-2027. In 2020 zijn een aantal technische vooronderzoeken uitgevoerd m.b.t. het visveilig maken van gemaal Duurswold. Deze zullen in de loop van 2021 afgerond worden.

Aanpassing RGM Hoogezand (821)

Krediet: € 303.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 255.000.

Restantkrediet: € 48.000.

Het merendeel van de werkzaamheden in relatie tot het plaatsen van een derde pomp is afgerond. De werkzaamheden m.b.t. de elektrische aanpassingen in de E-kast en het leidingwerk rond de pomp zullen begin 2021 worden afgerond.

Kadetraject Tjuchem (822)

Krediet: € 125.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 125.000.

Het kadetraject in Tjuchem maakt onderdeel uit van het kadetraject Steendam-Tjuchem en wordt op deze locatie gecombineerd met de aanleg van een natuurvriendelijke oever en een stapsteen voor de ecologische verbindingszone tussen Midden-Groningen en Blauwe Stad. Voor dit traject is een Europese subsidie en subsidie bij de provincie Groningen aangevraagd. De Europese subsidie is echter niet toegekend. Momenteel wordt nog gezocht naar alternatieve financiering. Op basis van de uitkomsten van deze alternatieve financiering wordt een vervolg gegeven aan dit project.

Maatregelen Hondshalstermeer (823)

Krediet: € 225.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 223.000.

Restantkrediet: € 2.000.

Het oorspronkelijke krediet van € 450.000 is met € 225.000 (50%) verlaagd naar € 225.000, aangezien een POP3 subsidie beschikbaar is gesteld.

Het Hondshalstermeer in het watersysteem Oldambt voldoet op dit moment niet aan de waterkwaliteitsdoelen van de KRW. Het meer is troebel en er is weinig onderwaterleven aanwezig. Een watersysteemanalyse en een doorrekening van mogelijke maatregelen zijn in 2018 uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het creëren van luwe zones in de ondiepe delen van het meer de meest efficiënte manier is om de doelen te behalen. Hiervoor is het nodig om elementen in het water aan te brengen die golven en wind breken. Daarom zijn over ca. 1.600 m houtelementen aangebracht. De vorm daarvan en de toe te passen materialen zijn in 2019 bepaald en bestaan uit palenrijen en bomen. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met Staatsbosbeheer (eigenaar van het meer).

Grondaankopen zijn niet nodig. Ook is afgestemd met belanghebbenden en betrokkenen. Aanbesteding en uitvoering is gerealiseerd in 2020. De resterende werkzaamheden waaronder het duurzaam inrichten van het bestaande proefvak zullen in 2021 plaatsvinden. Deze werkzaamheden worden gerealiseerd binnen het krediet.

Baggeren kanalen stedelijk gebied (831)

Krediet: € 500.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 12.000.

Restantkrediet: € 488.000.

Momenteel zijn de voorbereidingswerkzaamheden gestart m.b.t. het baggeren van het Buiten Nieuwediep. De uitvoering van het werk staat gepland voor het derde kwartaal 2021. Het streven is om het baggeren eind 2021 af te ronden.

Energiezuinige maatregelen Veele (832)

Krediet: € 170.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 170.000.

Dit betreft het eerder aangevraagde krediet voor het aanleggen van zonnepanelen voor eigen gebruik op de locatie Veele. Uiteindelijk worden binnen dit project ook nog de daken vervangen (deels vanuit krediet 763) en worden andere duurzaamheidsmaatregelen getroffen. Hiervoor is in de AB-vergadering van 17 maart 2021 krediet verstrekt door het AB. De uitvoering staat gepland in 2021 en 2022.

Financieel systeem en projectenadministratie (833)

Krediet: € 200.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 200.000.

Dit betreft de vervanging van het financieel systeem en de projectenadministratie.

Het huidige financieel systeem is vanaf 2000 in gebruik. Enkele jaren later is hier de projectenadministratie als maatwerk aan toegevoegd. Inmiddels is het systeem zodanig technisch verouderd dat een goede werking op termijn niet meer kan worden gegarandeerd.

Tevens wordt het steeds moeilijker gewenste aanpassingen als gevolg van gewijzigde informatiebehoefte aan te brengen. Daar komt bij dat de leverancier heeft aangegeven dat het systeem binnen een termijn van vijf jaar wordt uit gefaseerd.

In 2021 en 2022 staat de selectie en aanschaf van het nieuw systeem gepland. Voor 2022 en 2023 staat vervolgens de implementatie gepland, waarna vanaf 2024 volgens de huidige planning gebruik wordt gemaakt van het nieuwe systeem.

Slibbuffer Gieten (837)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 0.

Restantkrediet: € 100.000.

Tijdens een inspectie is geconstateerd dat de slibbuffer van RWZI Gieten gebouwd is op een zandbed en is voorzien van een laag folie om lekkage te voorkomen. Aangezien de risico's op lekkage te groot zijn en de regels steeds verder worden aangescherpt, dient de buffer te worden vervangen.

De aanbestedingsfase is inmiddels in gang gezet en de werkzaamheden zullen plaatsvinden in de periode van mei tot september 2021.

Droogte maatregelen (852)

Krediet: € 792.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 631.000.

Restantkrediet: € 161.000.

Naar aanleiding van de evaluatie van de droge zomers van 2018 en 2019 is een maatregelen pakket opgesteld. De afgelopen jaren zijn de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Vergroten duiker Slochterhaven;

- Vergroten duikers Laudermarke;
- Automatiseren peilregeleing sluizen.

Enkele maatregelen rondom het 2^e en 5^e Verlaat en in het Rhederveld staan gepland om uitgevoerd te worden in 2021.

Terrein waterschapshuis (871)

Krediet: € 170.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 157.000.

Restantkrediet: € 13.000.

Door het project wordt de zichtbaarheid van het waterschapshuis vergroot en wordt in miniatuurvorm getoond waar het waterschap voor staat. In 2021 vinden nog enkele kleine afrondende werkzaamheden plaats.

Afgesloten projecten in 2020

In 2020 zijn projecten met in totaal een krediet van € 15,9 miljoen afgesloten. Van de in 2020 afgesloten projecten is € 0,7 miljoen van het krediet niet besteed. Deels is dit het gevolg van lagere kosten, onder andere door aanbestedingsvoordelen, en deels door het (gedeeltelijk) schrappen van projecten. De afgesloten projecten staan genoemd in bijlage 2 "Overzicht afgesloten projecten 2020". Deze projecten zijn grotendeels binnen het beschikbare krediet uitgevoerd. Bij de projecten die niet binnen het beschikbare krediet zijn uitgevoerd, wordt een toelichting op de overschrijding gegeven. De in 2020 afgesloten projecten worden hieronder toegelicht.

WB21 Tusschenwater (253)

Krediet € 2.334.000. Uitgaven tot en met 2020: € 2.278.000.

Restantkrediet: € 56.000.

De Hunze en het Zuidlaardermeer zijn aangewezen als Kaderrichtlijn Water (KRW) waterlichaam. De ecologische toestand van de Hunze en het Zuidlaardermeer voldoet nu nog niet aan de normen uit de KRW. Om de ecologische toestand van deze KRW-waterlichamen te verbeteren zijn doelen en maatregelen geformuleerd. Maatregelen voor de Hunze zijn onder meer beekherstel door hermeandering en het creëren van overstromingsvlakten. Met deze maatregelen wordt ook ruimte voor waterberging gemaakt. Hiervoor is het inrichtingsplan Tusschenwater opgesteld, waarin ook de inrichting voor natuur en recreatie (met behoud van de drinkwaterfunctie) is uitgewerkt.

In de zomer van 2016 is het plan in uitvoering genomen en in 2019 zijn de werkzaamheden opgeleverd en is het gebied feestelijk geopend en in gebruik genomen. In 2020 is het project afgerond en zijn de laatste restpunten afgewerkt.

Uitvoering plannen stedelijk gebied (314)

Krediet: € 520.000. Uitgaven tot en met 2020: € 520.000.

Restantkrediet: € 0.

De realisatie van de waterberging in Winschoten (nabij Azaleastraat en Watertorenstraat) heeft plaatsgevonden. Daarnaast heeft ook de uitvoering van de waterberging in het Nijlandsloopje plaatsgevonden.

Baggeren stedelijk gebied 2020 (426)

Krediet: € 225.000. Uitgaven tot en met 2020: € 51.000.

Restantkrediet: € 174.000.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de hoofdwatgangen in het stedelijk gebied. Hiervoor heeft het waterschap met bijna alle gemeenten onderhoudsovereenkomsten gesloten voor het stedelijk water (alleen Pekela/Veendam nog niet). De uitgaven tot nu toe betreffen onderzoekskosten naar baggerbehoefte in watgangen waar problemen waren ontstaan. De uitkomsten hiervan zullen meegenomen worden in de baggerwerkzaamheden.

Onderzoeken KRW / WB21 (428)

Krediet: € 57.000. Uitgaven tot en met 2020: € 38.000.

Restantkrediet: € 19.000.

De onderzoeken ten behoeve van de Strategie Veenoxidatie zijn afgerond.

Groot onderhoud stuwen (467)

Krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2020: € 199.000.

Restantkrediet: € 1.000.

Op basis van inspecties en risico's zijn civieltechnische werkzaamheden verricht aan de in- en uitstroom damwandconstructies van stuwen. Een viertal stuwen zijn voorzien van een nieuwe

damwandconstructie. Daarnaast zijn op basis van de technische status een vijftal stuwen volledig werktuigkundig gereviseerd.

Vervanging hekwerk zeedijk (602)

Krediet: € 50.000. Uitgaven tot en met 2020: € 50.000.

Restantkrediet: € 0.

In 2020 is wederom een deel van de afrastering langs de zeedijk vervangen, aansluitend op het traject uitgevoerd in 2019. Ook is hierbij één van de beschadigde dijkovergangen voor vee vervangen door een verzwaarde constructie. De komende jaren zullen jaarlijks 1 of 2 vee overgangen worden vervangen door een robuuste verzwaarde constructie. Ook worden elk jaar de slechtste delen van het hekwerk vervangen door een nieuw en duurzamer hekwerk.

Herinrichting Oude Veenkoloniën (604)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2020: € 68.000.

Restantkrediet: € 182.000.

In 2019 zijn de kosten voor de eindafrekening van de aanleg van de vaarverbinding tussen het Stadskanaal en Zuidlaardermeer als bijdrage aan de provincie Groningen betaald. Dit betrof een nabetaling naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State over mitigatie van gevolgen van de aanleg. In 2020 heeft de afronding van dit project plaatsgevonden.

Zoek en vind in GIS/Mylex (620)

Krediet: € 20.000. Uitgaven tot en met 2020: € 17.000

Restantkrediet: € 3.000.

Dit betreft de aansluiting van de GIS-database op de Mylex zoekmachine, teneinde ook de GIS-data organisatie breed vindbaar te maken. Deze is in 2019 opgepakt en afgerond in 2020.

WKK Scheemda (624)

Krediet: € 62.000. Uitgaven tot en met 2020: € 62.000.

Restantkrediet: € 0.

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd t.b.v. de voorbereiding van de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda:

- Variantenstudie om na te gaan of er ook andere opties mogelijk zijn m.b.t. de vervanging van de WKK's;
- Opstellen ontwerpen en veiligheidsstudies m.b.t. de opgestelde ontwerpen;
- Opstellen 3-dimensionale ontwerptekeningen;
- Contractstukken t.b.v. de aanbesteding;
- Opstellen diverse calculaties van de varianten studie en het ontwerpen en het bestek;
- Aanbesteding van het werk.

In de AB-vergadering van 17 maart 2021 is op basis van de voorbereidende werkzaamheden een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op rwzi's Assen en Scheemda.

Renovatie rioolgemaal (636)

Krediet: € 1.800.000. Uitgaven tot en met 2020: € 1.803.000.

Restantkrediet: € -3.000.

De inzet van dit project was om gemalen niet compleet te renoveren, zoals dat eerder gebruikelijk was, maar om zoveel mogelijk gebruik te maken van de restlevensduur van de verschillende onderdelen van het gemaal. Er zijn dus deelrenovaties uitgevoerd. Er zijn zestien gemalen bouwkundig, mechanisch en elektrisch gerenoveerd. Er zijn eveneens acht rioolgemaal voorzien van

een nieuwe elektrische installatie. Verder zijn er nog een aantal pompen vervangen. Gemaal Scheemda is als laatste in 2020 afgerond.

Schouwbare sloten (647)

Krediet: € 30.000. Uitgaven tot en met 2020: € 7.000.

Restantkrediet: € 23.000.

Dit project omvatte het in schouwbaar staat brengen van aangewezen schouwsloten. Vanaf 2013 zijn nog maar weinig nieuwe schouwsloten aangewezen. De sloten die in eerste instantie niet in schouwbaar staat waren, dienden door het waterschap éénmalig geschoond te worden.

Groot onderhoud RWZI's 2019 (684)

Krediet: € 600.000. Uitgaven tot en met 2020: € 600.000.

Restantkrediet: € 0.

De geplande onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd. Per onderdeel is gekeken of revisie noodzakelijk was. Hierbij is gekeken naar gebruiksduur, de toestand en het belang van de apparatuur in relatie tot de uit te voeren werkzaamheden. In 2020 zijn de resterende werkzaamheden uitgevoerd.

Aanschaf onderhoudsmachines 2019 (685)

Totaal krediet: € 166.000. Uitgaven tot en met 2020: € 166.000.

Restantkrediet: € 0.

De machine met een langere levertijd is uiteindelijk in 2020 geleverd.

Biogasveiligheid (696)

Krediet: € 1.746.000. Uitgaven tot en met 2020: € 1.744.000.

Restantkrediet: € 2.000.

In 2017 zijn een aantal technische aanpassingen aan de biogasveiligheid installaties van de RWZI's Scheemda, Veendam en Assen gedaan. Hiermee is de veiligheid op het gewenste niveau gebracht. In de loop van 2020 is de nazorgfase afgerond.

Aanschaf onderhoudsmachines 2020 (711)

Totaal krediet: € 1.200.000. Uitgaven tot en met 2020: € 887.000.

Restantkrediet: € 313.000.

In 2020 is een machine besteld die door lange levertijd i.v.m. COVID-19 pas in 2021 kan worden afgeleverd. Een deel van het restantkrediet (€ 172.425, gelijk aan de aangegane verplichting) zal naar 2021 worden overgeheveld. Het dan nog resterende krediet van € 141.000 (€ 313.000 - € 172.000) kan worden afgesloten.

Zie ook bijlage 1 "kredietoverzicht per 31 december 2020".

Vervangen diverse beschoeiingen 2020 (712)

Totaal krediet: € 500.000. Uitgaven tot en met 2020: € 500.000.

Restantkrediet: € 0.

Het betreft het vernieuwen van beschoeiingsconstructies. In 2020 zijn de volgende locaties uitgevoerd:

- Kijlsterweg, Stadskanaal;
- Tweede Boerendiep, Musselkanaal;
- Zuider Kanaalweg, Musselkanaal;
- Wijnbossenweg, Vlagtwedde;
- Weenderkanaal, Weenderveld;
- Vloeveldweg, Vlagtwedde;
- Kolkenweg, Scheemda.

Oplossen knelpunten landelijk gebied 2020 (713)

Krediet: € 250.000. Uitgaven tot en met 2020: € 182.000.

Restantkrediet: € 68.000.

In 2020 zijn verspreid over het beheersgebied knelpunten in de wateraanvoer en afvoer opgelost. Het betreft o.a. het lager leggen en het vernieuwen van duikers, waaronder een aantal plaatstalen (Armco-) duikers. Verder zijn een aantal knelpunten opgelost die aan het licht kwamen tijdens de droge zomers van 2018 en 2019. Dit betreft de vergroting van een aantal duikers en inlaten.

Groot onderhoud zeeobjecten 2020 (718)

Krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2020: € 196.000.

Restantkrediet: € 4.000.

Als gevolg van een inspectie van een externe partij zijn in 2020 o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Vervangen besturing (hardware en software) sluis en schuiven Nieuwe Statenzijl. De oude PLC (computer voor de aansturing) is vanwege leeftijd (20 jaar oud) preventief vervangen. Tevens is een nieuw functioneel ontwerp (beschrijving van de werking van het gemaal) gemaakt. De software voor de nieuwe PLC is herschreven.
- Bij de keersluis van Termunterzijl zijn van twee schuiven de tandheugels volledig gereviseerd. Daarnaast zijn de schuiven zelf geconserveerd. Tevens is het remmingswerk hersteld.

IM 2018 (719)

Krediet: € 425.000. Uitgaven tot en met 2020: € 424.000.

Restantkrediet: € 1.000.

Om aan de richtlijnen van de Baseline Informatieveiligheid Overheden (BIO) te voldoen hebben we diverse investeringen gedaan om de ICT veiliger te maken. Ook is er geïnvesteerd om Hunze en Aa's gegevens in een standaardformaat om te zetten, zodat deze uitwisselbaar is met andere overheden. Dit is ten behoeve van de Omgevingswet.

Lokaliseren kabels 2019 en 2020 (721)

Krediet: € 90.000. Uitgaven tot en met 2020: € 96.000.

Restantkrediet: - € 6.000.

Gebleken is dat eigen elektriciteitskabels en telecomkabels naar stuwten, die in ons eigendom liggen, niet allemaal in beeld zijn. Volgens de wet WION is er een wettelijke verplichting deze te lokaliseren, in te meten en beschikbaar te stellen aan het kadaster, die de loketfunctie van het WION heeft.

Dit project is voortvarend opgepakt. In 2020 is daardoor het krediet met € 6.000 overschreden. In eerste instantie stond echter in 2021 € 10.000 gepland voor het afronden van dit project, maar het was (financieel) voordeliger om dit project in 2020 al af te ronden. Het eerder geplande krediet van € 10.000 voor 2021 kan hierdoor vervallen en is ook niet meer meegenomen in de begroting 2021.

WKK Assen (724)

Krediet: € 62.000. Uitgaven tot en met 2020: € 62.000.

Restantkrediet: € 0.

De volgende activiteiten zijn uitgevoerd t.b.v. de voorbereiding van de vervanging van de WKK's op de rwzi's Assen en Scheemda:

- Variantenstudie om na te gaan of er ook andere opties mogelijk zijn m.b.t. de vervanging van de WKK's;
- Opstellen ontwerpen en veiligheidsstudies m.b.t. de opgestelde ontwerpen;
- Opstellen 3-dimensionale ontwerptekeningen;
- Contractstukken t.b.v. de aanbesteding;
- Opstellen diverse calculaties van de varianten studie en het ontwerpen en het bestek;

- Aanbesteding van het werk.

In de AB-vergadering van 17 maart 2021 is op basis van de voorbereidende werkzaamheden een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld voor het realiseren van de vervanging van de WKK's op rwzi's Assen en Scheemda.

Aanschaf laboratoriumapparatuur 2020 (739)

Krediet: € 200.000 Uitgaven tot en met 2020: € 193.000.

Restantkrediet: € 7.000.

Er is een ICP-MS aangeschaft die gebruikt wordt voor de bepaling van (zware) metalen. De oude apparatuur voldeed niet meer aan de eisen van opdrachtgevers m.b.t. de gewenste rapportagegrenzen en was vanwege ouderdom (ca 10 jaar) niet meer bedrijfszeker. Daarnaast is een nieuwe vacuüm sampler (monsterkast) ten behoeve van het bemonsteren van bedrijfsafvalwater aangeschaft vanwege het defect raken van bestaande vacuüm sampler.

Vervanging Landmeetapparatuur 2019 (746)

Krediet: € 25.000. Uitgaven tot en met 2020: € 25.000.

Restantkrediet: € 0.

Door aanpassing van ons inwinsysteem en vereenvoudiging van het proces in combinatie met aanpassing van BGT-inwinning zijn we in staat geweest om beide sets te vervangen.

Boezemkade Drents Diep (756)

Krediet: € 2.120.000. Uitgaven tot en met 2020: € 2.059.000.

Restantkrediet: € 61.000.

De boezemkade langs camping Meerwijck aan het Drents Diep voldeed niet aan de veiligheidsnormen van gewenste stabiliteit. De voorbereiding en aanbestedingsfase van het versterken van deze boezemkade is in 2018 afgerond. De werkzaamheden zijn in 2019 gefaseerd uitgevoerd. In de eerste fase is een stalen damwand geplaatst. In de tweede fase zijn de kades versterkt en geprofileerd. De kade is stabiel opgezet en met een laag klei afgedekt. Gedurende de werkzaamheden is de dijk gemonitord door het plaatsen van o.a. waterspanningsmeters. De werkzaamheden zijn in 2019 afgerond. Oplevering en nazorg heeft in 2020 plaatsgevonden.

Vervanging gemaal Weerdijk (765)

Krediet: € 287.000. Uitgaven tot en met 2020: € 293.000

Restantkrediet: € -6.000.

Het nieuwe gemaal is naast het oude gemaal gebouwd. Het oude gemaal kon zo volgens plan in bedrijf blijven tot het nieuwe gemaal klaar was. Bij de ontgraving van de bouwkuip bleek echter, in tegenstelling tot wat op tekeningen vermeld stond, de voedingskabel van de bestaande pomp anders te liggen. De kabel moest worden verwijderd om het nieuwe gemaal te kunnen bouwen. Er is tijdelijk een noodpomp aangevoerd en de bestaande elektrische aansluiting is verplaatst door Enexis. Deze kosten waren vooraf niet ingeschat en veroorzaken een overschrijding van € 6.000.

Vervangen telemetrie onderstations (772)

Krediet: € 1.575.000. Uitgaven tot en met 2020: € 1.575.000

Restantkrediet: € 0.

In 2018 is gestart met het ombouwen van 130 telemetrie onderstations. Vooraf heeft er een inventarisatie plaatsgevonden en is gestart met het ontwikkelen van nieuwe software. Daarnaast zijn elektrotechnische tekeningen opgesteld. Tot en met 2019 waren er 115 objecten omgebouwd. De resterende 15 objecten zijn in 2020 afgerond.

Open informatieportaal 2019 (793)

Krediet: € 50.000. Uitgaven tot en met 2020: € 50.000.

Restantkrediet: € 0.

Voor de uitbreiding van ons open informatieportaal wordt onder andere gebruik gemaakt van externe ondersteuning om geïnventariseerde vragen van partijen als ingelanden, bureaus en overheden te vertalen naar gebruiksklare informatie. Deze wordt via een webservice opengesteld via onze eigen website en via het Gegevens Knooppunt Groningen (GKG). In 2020 is dit afgerond.

Vervangen telemetrie onderstations kwantiteit (801)

Krediet: € 100.000. Uitgaven tot en met 2020: € 100.000

Restantkrediet: € 0.

Door verouderde onderstations te vervangen zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Door standaardisatie binnen procesautomatisering kan daarnaast het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd.

Vervangen telemetrie onderstations kwaliteit (802)

Krediet: € 100.000. Uitgaven en aangegane verplichtingen tot en met 2020: € 100.000

Restantkrediet: € 0.

Door verouderde onderstations te vervangen zal de betrouwbaarheid van de lokale besturing worden vergroot. Door standaardisatie binnen procesautomatisering kan daarnaast het beheer en onderhoud efficiënter worden uitgevoerd.

Aanschaf laboratorium apparatuur 2019 (820)

Krediet: € 200.000. Uitgaven tot en met 2020: € 221.000.

Restantkrediet: € -21.000.

Er is een GC-MSMS aangeschaft die gebruikt wordt voor de bepaling van organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB) en polychloorbifenylen (PCB). De oude apparatuur was vanwege ouderdom (ca 20 jaar) niet meer bedrijfszeker en onderdelen waren op korte termijn niet meer verkrijgbaar. Daarnaast is deze nieuwe apparatuur geschikt voor het meten van diverse gewasbeschermingsmiddelen. De aanbesteding van deze apparatuur is duurder uitgevallen dan was voorzien. Dit leidt tot een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet met € 21.000. Deze overschrijding was reeds gemeld in de jaarrekening 2019.

Baggeren stedelijk gebied 2019 (824)

Krediet: € 225.000. Uitgaven tot en met 2020: € 232.000.

Restantkrediet: € -7.000.

Het baggeren van diverse watergangen in het kassengebied Klazienaveen en Drouwenermond is uitgevoerd. Extra onderzoekskosten vanwege PFAS hebben ertoe geleid dat de totale kosten hoger zijn uitgevallen.

Beheer BGT (839)

Krediet: € 50.000. Uitgaven tot en met 2020: € 50.000.

Restantkrediet: € 0.

Voor het bijhouden van wijzigingen/mutaties van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) in het kader van uniformering van deze BGT hebben we in 2020 e.e.a. in samenwerking met inliggende gemeenten en provincies gezamenlijk laten uitvoeren.

Wateraansluiting RWZI Foxhol (848)

Krediet: € 35.000. Uitgaven tot en met 2020: € 36.000.

Restankrediet: -€ 1.000.

Als gevolg van afkeuring door legionellavorming van de drinkwatervoorziening op de zuivering Foxhol, afkomstig van Avebe, is er een eigen voorziening aangelegd.

Watersysteemmodellering (849)

Krediet: € 60.000. Uitgaven tot en met 2020: € 60.000.

Restantkrediet: € 0.

De investering is gedaan om de opvolger van het oude Hydrologisch pakket te laten ontwikkelen voor waterschappen en het bedrijfsleven. Het nieuwe pakket zal worden doorontwikkeld tot een volwaardige opvolger. Iedere deelnemer betaald een deel van de ontwikkelkosten en mag daarna 5 jaar gebruik maken van alle updates die er komen.

Herstel vispassages Hongerige Wolf en Sans Souci (851)

Krediet: € 230.000. Uitgaven tot en met 2020: € 241.000.

Restantkrediet: € - 11.000.

Als waterschap hebben wij medio 2014 opdracht gegeven voor het realiseren van de vispassages Sans Souci en Hongerige Wolf. De passages zijn belangrijk voor onze KRW-opgave en zijn bijzonder, omdat ze een boezemkade kruisen. Gedurende het hele bouwtraject zijn er veel problemen geweest met de aannemer. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een lekkende vispassage in een boezemkade. Op basis van de verwachting dat wij een eventuele rechtszaak zouden verliezen heeft het DB besloten een voorstel tot minnelijke schikking te doen. Hierover is overeenstemming bereikt met de aannemer. De vispassages zijn inmiddels hersteld. De aanleg van deze vispassages is als KRW-maatregel uitgevoerd met Waddenfonds-subsidie.

De in- en uitstroompotten zijn voorzien van een robuuste constructie. De verbinding tussen polder en de boezem is voorzien van leidingmateriaal met waterdichte verbindingen. De pompkelder voor de vispassages en de elektrische installaties zijn aangepast. Eind 2020 zijn de systemen na testen in bedrijf gesteld. Doordat er minder herbruikbaar materiaal voor subsidie in aanmerking kon komen zijn de uiteindelijke kosten hoger uitgevallen.

Hoofdstuk 3 e. Waterschapsbelastingen

Het belastingstelsel bestaat uit drie heffingen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing (heffing op indirecte lozingen) en de verontreinigingsheffing "nieuwe stijl" (heffing op directe lozingen). De watersysteemheffing heeft betrekking op de zorg voor de waterkering, de waterkwantiteit en de (passieve) waterkwaliteit waarbij de kosten worden toegeedeeld op basis van waardeverhouding (methode Delfland).

Binnen de watersysteemheffing zijn vier belastingcategorieën: Ingezetenen, Gebouwd, Ongebouwd (niet zijnde natuur) en Natuur. Voor buitendijks gelegen gebouwde en ongebouwde objecten (niet zijnde natuur) wordt de maximale tariefdifferentiatie (tariefverlaging van 75%) toegepast. Voor alle verharde openbare wegen (basis en buitendijks) wordt vanaf 2013 een tariefdifferentiatie (tariefverhoging) van + 100% toegepast.

Tarieven 2020

De tarieven en opbrengsten over 2020 zijn als volgt:

Tarievenoverzicht

Categorie	Tarief 2020	Belasting opbrengst 2020
Ingezetenen	€ 74,89	€ 13.844.000
Gebouwd (basis)	0,04933%	€ 23.089.000
Gebouwd (buitendijks)	0,01417%	€ 7.000
Ongebouwd (basis)	€ 65,53	€ 8.615.000
Ongebouwd (buitendijks)	€ 17,04	€ 1.000
Ongebouwd (wegen)	€ 130,20	€ 565.000
Natuur	€ 6,02	€ 206.000
Verontreinigingsheffing	€ 74,21	€ 611.000
Zuiveringsheffing	€ 74,21	€ 40.368.000
Kwijtschelding		- € 2.428.000
Totaal belastingopbrengst		€ 84.878.000

De totale belastingopbrengst over 2020 is € 638.000 hoger dan geraamd. In hoofdstuk 2 onderdeel b wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de afwijkingen tussen de jaarrekening en de najaarsrapportage.

Het kwijtscheldingsbeleid

Op grond van de Invorderingswet kan aan belastingplichtigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar hun belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Net als de meeste waterschappen past ook het algemeen bestuur van ons waterschap kwijtschelding toe. Hiervoor is de verordening kwijtschelding waterschap Hunze en Aa's 2012 van kracht. Hierbij is de norm op 100% gesteld. Een norm van 100% houdt in dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingplichtigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau.

Kwijtschelding wordt vanaf 2018 verleend door het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Door het NBK wordt bij het afhandelen van de kwijtscheldingsverzoeken in een aantal gevallen samengewerkt met

gemeenten, dit is voor de burger eenvoudiger en duidelijker en drukt de kosten. Kwijtschelding beperkt zich tot de verontreinigingsheffing en de zuiveringsheffing voor particulieren en de watersysteemheffing ingezetenen. Voor de watersysteemheffing gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen is geen kwijtschelding mogelijk omdat de eigendom van woningen, gebouwen, ongebouwd terreinen en natuurterreinen vermogen veronderstelt.

Kwijtschelding aantallen:			
	2020	2019	2018
Aantal aanvragers	15.820	16.697	13.163
Waarvan automatische kwijtschelding	7.738	6.635	6.146
Handmatig toegewezen	3.803	5.342	3.681
Totaal toegewezen	11.541	11.977	9.827
Procentueel toegewezen	72,95%	71,73%	74,66%

Op zich zijn de cijfers redelijk stabiel ten opzichte van voorgaande jaren. Er doen zich wel kleine verschuivingen van handmatige aanvragen naar automatische kwijtschelding voor. Dat is ook wel logisch, als je een keer handmatig hebt aangevraagd en je voldoet aan alle voorwaarden dan krijg je het jaar erop automatische kwijtschelding.

Ook het percentage toegewezen is redelijk vergelijkbaar met de jaren ervoor.

Hoofdstuk 3 f. Weerstandsvermogen

De algemene reserves worden vooral gebruikt als algemeen weerstandsvermogen. Het hebben van voldoende eigen vermogen stelt ons in staat financiële tegenvallers zoals bijvoorbeeld beschreven in de risicoparagraaf op te kunnen vangen zodra ze zich voordoen.

In ons Financieel Statuut is opgenomen dat onze algemene reserves een minimum- en een maximumomvang kennen. De minimale omvang is gelijk aan de op geld gewaardeerde risico's van de risicoparagraaf. De maximale omvang is 10% van de omvang per taak. Dit maximum is vastgesteld om te voorkomen dat reserves (maar) blijven groeien.

Als de omvang van de algemene reserves hoger is dan het maximum dan wordt dat "overschot" in vier gelijke delen teruggegeven aan de belastingbetalers door het verlagen van de tarieven.

Ingaande 2011 wordt de algemene reserve van de taak watersysteembeheer ingezet voor egalisatie van de tariefstijgingen. De algemene reserve wordt hiervoor ingezet tot de minimumomvang. Inzet van de algemene reserve betekent dat een deel van de netto last niet wordt gedekt door belastingopbrengsten maar door een onttrekking aan de reserve. Aanleiding hiervoor waren een aantal grote kostenstijgingen waar wij als waterschap geen invloed op hadden. Voorbeelden hiervan zijn de overdracht van het muskusrattenbeheer, de jaarlijkse bijdrage Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP) en het wegvallen van het dividend van de NWB.

Omvang risico's

Op basis van de actualisatie bij de jaarrekening 2020 van de risico-inventarisatie is de minimale omvang van de reservepositie vastgesteld op afgerond € 2,4 miljoen.

Uitkomst jaarrekening 2020

De uitkomst van de jaarrekening 2020 heeft de volgende gevolgen voor de algemene reserves.

Taak	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal
Stand 1 januari 2020 (incl. resultaat 2019)	8.968.000	1.408.000	10.376.000
Aanwending algemene reserve	2.172.000	0	2.172.000
Stand 31 december 2020	6.796.000	1.408.000	8.204.000
Mutaties resultaat 2020	1.812.000	575.000	2.387.000
Stand 31 december 2020 incl. resultaat 2020	8.608.000	1.983.000	10.591.000

Deze stand afgezet tegen de vastgestelde bandbreedtes voor de minimum omvang is als volgt.

Taak	Stand per 31 december 2020	Minimum omvang	Tekort (-) t.o.v. minimum Overschot (+)
Watersysteembeheer	8.608.000	1.773.000	+ 6.835.000
Zuiveringsbeheer	1.983.000	662.000	+ 1.321.000
Totalen	10.591.000	2.435.000	+ 8.156.000

Bij de meerjarenraming 2022 t/m 2025 is een voorstel opgenomen over de inzet van de algemene reserves.

Hoofdstuk 3 g. Financiering (treasury paragraaf)

Inleiding

Naast het treasurystatuut is de treasuryparagraaf een belangrijk instrument voor het sturen en beheersen van, verantwoord over, en toezicht houden op de treasury. Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de treasury. De uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in de treasuryparagrafen in de begroting en de jaarrekening. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde. In de jaarrekening gaat het om de realisatie van de plannen en om een verschil tussen de plannen en uitkomsten.

Treasurybeheer

Financieringsbehoefte 2020

De financieringsbehoefte voor 2020 was als volgt:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Investeringen	14,8	
-	Aflossing geldleningen	<u>17,9</u>	
	Totaal		32,7

Dekking van de financieringsbehoefte:
(bedragen x € 1 miljoen)

-	Afschrijvingen (als onderdeel van de exploitatie)	17,4	
-	Opgenomen langlopende geldleningen	-	
-	Per saldo daling van het eigen vermogen en voorzieningen	<u>-0,3</u>	
			<u>17,1</u>
	Mutatie financieringstekort		15,6

Hieronder wordt nader ingegaan op de diverse dekkingsmiddelen.

Afschrijvingen

Investeringen worden in een aantal jaren afgeschreven met verschillende termijnen voor de diverse soorten investeringen. Deze afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van de exploitatiebegroting en vormen dus een onderdeel van de belastingheffing. De uitgaven van de gepleegde investeringen worden dus in feite in jaarlijkse termijnen terugontvangen.

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2020 is geen nieuwe lening opgenomen.

Mutatie financieringstekort

Het financieringstekort per 31 december 2020 is ten opzichte van 1 januari 2020 toegenomen met € 15,6 miljoen. Dit betreft enerzijds een hogere schuld in rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank van € 15,1 miljoen en anderzijds een daling van het saldo van de kortlopende vorderingen en schulden van € 0,5 miljoen.

Financiering voor de korte termijn

Volgens de Wet Fido (Financiering decentrale overheden) mag 23% van het totaal van de jaarbegroting met kort geld worden gefinancierd. Dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet voor 2020 bedraagt € 21 miljoen. Daarnaast mag de kasgeldlimiet twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Hiervan is in 2020 geen gebruik gemaakt. Per ultimo 2020 bedraagt de schuld bij de Nederlandse Waterschapsbank € 17 miljoen. De schuld op kortlopend geld bedroeg per 1 januari 2020 € 2 miljoen en per 31 december 2020 € 17 miljoen. De gemiddelde kortlopende schuld per kwartaal is als volgt:

1 ^e kwartaal	€ 7 miljoen
2 ^e kwartaal	€ 13 miljoen
3 ^e kwartaal	€ 17 miljoen
4 ^e kwartaal	€ 18 miljoen

Toetsing renterisico's

In de Wet Fido zijn de renterisico's gesplitst in normering voor de financiering van de vlottende schuld en de vaste schuld. Het renterisico van de vlottende schuld wordt genormeerd door de zogenaamde kasgeldlimiet. Het renterisico van de vaste schuld door de renterisiconorm. De renterisico's worden door de toezichthouder (de provincie) bewaakt. Zoals reeds eerder genoemd is de doelstelling de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Met de renterisiconorm wordt bedoeld het bedrag aan vreemd vermogen waarover in de toekomst een hogere dan wel lagere rente moet worden betaald dan nu bestuurlijk wenselijk wordt geacht. Als norm hiervoor wordt een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten) per 1 januari van het begrotingsjaar aangehouden. Voor waterschappen bedraagt dit percentage 30%. Met een percentage van 19% in 2020 blijft het waterschap binnen de renterisiconorm. Bij een gelijkmatige opbouw van de leningportefeuille, waarbij niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd behoeft te worden, wordt het renterisico op de vaste schuld gespreid over de jaren.

Hoofdstuk 3 h. Risicoparagraaf

Onderdeel van de jaarrekening is de risicoparagraaf.

De risicoparagraaf geeft een inventarisatie van de risico's waarvoor slechts gedeeltelijk maatregelen zijn en/of kunnen worden getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het waterschap. De risico-inschatting is gebaseerd op subjectieve aannames, waarbij het inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Aangezien deze onzekerheden niet vooraf te kwantificeren zijn, kan er geen voorziening worden gevormd.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte er is om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald door:

- de risico's;
- de weerstandscapaciteit (de algemene reserve).

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in het onderdeel weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Bij investeringsprojecten zijn de reguliere risico's onderdeel van de kostenraming die de basis vormt voor het aan te vragen investeringskrediet.

Wij hanteren voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's een systematiek die het risico uitdrukt in de kans op optreden vermenigvuldigd met het gevolg, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar strategische, compliance (voldoen aan wet en regelgeving) of operationele gevolgen. Daarbij wegen we, indien mogelijk en van toepassing, ook het financiële aspect mee.

Met deze risicosimulatie hebben we bepaald dat het weerstandsvermogen circa € 2,4 miljoen moet zijn. De algemene reserve bedraagt per 31 december 2020 ca. € 10,6 miljoen (inclusief het resultaat 2020) en is derhalve ruimschoots toereikend voor de gesignaleerde risico's.

Als een crisis bijvoorbeeld als gevolg van een natuurramp of een terroristische aanslag zich voordoet, is het de vraag of Hunze en Aa's aansprakelijk kan worden gesteld voor de financiële gevolgen. Het waterschap zal in dergelijke gevallen hoogstwaarschijnlijk over onvoldoende weerstandsvermogen beschikken om de financiële gevolgen te kunnen dragen. De verwachting is dat het Rijk bij een grote crisis zal bijdragen. Dit is bijvoorbeeld geregeld in de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts). Deze wet geeft regels over de tegemoetkoming in schade en kosten in geval van overstromingen door zoet water, aardbevingen en andere rampen en zware ongevallen. Waterschap Hunze en Aa's houdt geen rekening met disproportionele risico's bij het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend zou zijn voor de gevolgen van risico's kan de onbenutte belastingcapaciteit ter dekking worden ingezet, dit leidt tot tariefverhoging.

De laatste actualisatie vond plaats bij de begroting 2021 (zie AB 9 december 2020). Ten opzichte van de begroting 2021 zijn in de paragraaf slechts kleine aanpassingen gedaan.

De belangrijkste risico's zoals die momenteel worden gezien betreffen, ingedeeld naar strategisch, compliance en operationeel:

STRATEGISCH

Omgevingsgerichtheid en imago

Onze omgeving stelt steeds hogere eisen aan de uitvoering van onze taken, terwijl wij in essentie een op inhoud gerichte organisatie zijn en onze kerntaken vaak een lastig te meten of ervaren langetermijneffect hebben. Hierdoor lopen wij de kans om onvoldoende te voldoen aan de eisen en verwachtingen die onze omgeving stelt. Er zal adequaat moeten worden ingespeeld op maatschappelijke ontwikkelingen en het voldoende bewust zijn van de omgeving om bijvoorbeeld projecten te kunnen realiseren. Het heeft onze blijvende aandacht om dit verder te verbeteren.

Beschikbaarheid van ICT / informatievoorziening en de verwerking van persoonsgegevens

De ontwikkelingen in dit vakgebied gaan heel snel en grijpen diep in op de processen. De afhankelijkheid van ICT en van passende informatievoorziening maken de organisatie kwetsbaar. Adequate informatiebeveiliging, digitalisering en basisgegevens zijn noodzakelijk voor zekerheid in de bedrijfsvoering en het voorkomen van datalekken. Ook de rechtmatige verwerking van persoonsgegevens heeft onze aandacht. Hiervoor zijn al maatregelen in uitvoering; ook de komende jaren zullen op dit gebied resultaten worden geboekt. Het uitvoeren van maatregelen "achteraf" sluiten we echter niet uit.

Beschikbaarheid van technologie

Het op de juiste wijze uitvoeren van onze kerntaken is sterk afhankelijk van technische oplossingen, van de mogelijkheid om ontwikkelingen hierin te volgen en om uitval en storingen op te vangen. Voor de komende jaren ligt er daarnaast een grote opgave voor zowel de primaire als de regionale kerntaken. Hiervoor is kennis, kunde en capaciteit nodig die mogelijk niet voldoende in de organisatie aanwezig is. Technisch personeel kan in deze behoefte voorzien, maar het arbeidsaanbod is diffuus waardoor het lastig wordt te voldoen aan de toenemende technische vraagstukken. Deze afhankelijkheid van technologie en de geringe beschikbaarheid van technisch personeel geven een extra risico. Het waterschap geeft in de komende periode dan ook vorm en inhoud aan een bijgestelde personeelsplanning (periode 2021-2024), met de bedoeling om goed en voldoende personeel te krijgen en te houden. We gaan hierbij overigens uit van een stabiele formatie.

Samenwerking

We zoeken de samenwerking met andere waterschappen en met de gemeentes in ons gebied om onze doelen te realiseren. Hierdoor ontstaat een grotere bestuurlijke complexiteit en afstand tot het concrete proces. Een voorbeeld hiervan is de beoogde samenwerking in de waterketen. De samenwerking in de waterketen levert besparingen op zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water. De samenwerking vergt continue aandacht. Zorgpunt hierbij is het besef van urgentie, maar ook de mogelijke wettelijke belemmeringen (zoals de btw en de vennootschapsbelasting).

Fonds Oude leidingen

Het Fonds Oude Leidingen maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke Regeling met waterschap Noorderzijlvest en is bedoeld voor het opruimen van oude en buiten gebruik gestelde persleidingen. Het fonds wordt gevoed via het rendement op het fonds. Het fonds wordt beheerd door Noorderzijlvest. Als de omvang van het fonds ontoereikend is dragen beide waterschappen naar evenredigheid bij in de kosten.

Aanspraken op externe garantstelling door derden

Voor de garantstelling voor een lening van verbonden partijen bestaat het risico dat het waterschap wordt aangesproken. Op dit moment hebben we enkel een garantstelling verstrekt op het doorlopende krediet ten behoeve van de Unie van Waterschappen en de huisvesting van de Unie.

Belasting samenwerking: Noordelijk Belastingkantoor

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Noordelijk Belastingkantoor voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Noordelijk Belastingkantoor kent geen eigen vermogen.

ICT-samenwerking: Het Waterschapshuis

Het waterschap staat garant voor eventuele tekorten van het Waterschapshuis voor zover dit de begrotingspositie overschrijdt. Het Waterschapshuis kent geen eigen vermogen.

Aardbevingen

Ten gevolge van de aardbevingen kan schade ontstaan aan de bestaande infrastructuur. Ook voor de nieuw aan te leggen infrastructuur is het niet duidelijk welke maatregelen genomen moeten worden voor het aardbevingsbestendig bouwen. Naast een technisch risico, is er ook een financieel risico aan verbonden.

Veenkoloniale afvalwaterleiding (VKA)

Voor het transport van zout bedrijfsafvalwater uit de Veenkoloniën is in het verleden een afvalwaterleiding (VKA) naar de Waddenzee aangelegd. Het waterschap beschouwt deze VKA niet als een overheidstaak en hierover heeft enige tijd onenigheid bestaan tussen het waterschap en de betrokken bedrijven. Om dit geschil te beslechten is bij de rechter een oordeel gevraagd over deze kwestie. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beheer en onderhoud van de VKA geen publieke taak van het waterschap is. Daarnaast heeft de rechtbank aangegeven dat het waterschap een redelijke termijn in acht moet nemen voor de overdracht van de VKA, zodat bedrijven hierop kunnen anticiperen. Derhalve eindigt op 1 januari 2022 het beheer en onderhoud voor het waterschap. Tot 1 januari 2022 loopt het waterschap risico met betrekking tot de VKA. De risico's zijn tweeledig: op de eerste plaats is er het milieurisico van een lekkage van zout water en ten tweede is er een financieel risico in de vorm van reparatiekosten.

COMPLIANCE

Juridische procedures, schadeclaims en geschillen met aannemers

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2020 lopen een aantal juridische procedures en schade-claims die ertoe kunnen leiden dat het waterschap aansprakelijk wordt gesteld en tot betaling van deze financiële claims over moet gaan. De verschillende zaken bevinden zich in diverse stadia van de procedure (claims, beroep of hoger beroep). De procedures hebben betrekking op verschillende aansprakelijkheden zoals nadeelcompensatie, meerwerk of schade. Onze inschatting is vooralsnog dat de procedures niet in ons nadeel zullen uitvallen.

Ontwikkelingen rondom Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

We staan in Nederland voor een grote opgave om de stikstofneerslag terug te brengen. In het voorjaar van 2020 heeft het kabinet daarom een aantal maatregelen aangekondigd die leiden tot een vermindering van de stikstofuitstoot. Om duurzaam perspectief voor natuur én economische ontwikkeling mogelijk te maken in Nederland blijven aanvullende stikstofreductiemaatregelen en middelen voor alle sectoren nodig.

Voor de waterschappen is eind 2019 een noodwet opgesteld die ervoor moet zorgen dat de waterveiligheidsprojecten ondanks de strengere stikstofregels door kunnen gaan. De uiteindelijke verdere gevolgen van de PAS voor ons waterschap zijn nog onduidelijk.

OPERATIONEEL

Schade door inzet (nood)bergingsgebieden

Ondanks het feit dat ons watersysteem robuust is kan het in uitzonderlijke gevallen van extreme neerslagsituaties noodzakelijk zijn om (nood)bergingsgebieden in te zetten. In dit geval vindt er door het waterschap moedwillig een beheerste inundatie plaats van deze vooraf ingerichte gebieden. Op basis van afspraken die hierover zijn gemaakt in een schaderegeling zal de daarbij veroorzaakte schade door het waterschap vergoed moeten worden. Hiervoor is in 2010 door het dagelijks bestuur de "Beleidsregel schadevergoeding bergingsgebieden 2010" vastgesteld op grond van de door het algemeen bestuur vastgestelde "Procedureverordening schadevergoeding 2010". De keuze voor (nood)bergingsgebieden is historisch ingegeven door een kosten- batenanalyse. Geconcludeerd is destijds dat inrichting en inzet van bergingsgebieden een bedrijfseconomisch voordeliger variant is dan het bouwen van (overgedimensioneerde) gemalen. De eventueel te maken kosten voor schade is derhalve een direct gevolg van de gemaakte keuze. Hoewel het hier feitelijk om kosten van beheermaatregelen voor een adequaat waterbeheer gaat, is gezien het (onvoorspelbare) karakter van deze post ervoor gekozen deze niet jaarlijks in de begroting (en daarmee in het tarief) op te nemen, maar onderdeel te laten zijn van de risicoparagraaf en de claim op het weerstandsvermogen. Naast inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden met een eigen vastgesteld vergoedingsregime kan het in uitzonderingssituaties noodzakelijk zijn, als de gehele capaciteit is benut, een ander gebiedsdeel aanvullend te inunderen. Gezien het feit dat dit niet is ingericht en gereguleerd met infrastructurele maatregelen, zal de schade naar verwachting hoger zijn dan bij inzet van reguliere (nood)bergingsgebieden, de kans op noodzaak tot inzet is echter vele malen kleiner.

Toetsing primaire kering op aardbevingsbelasting

In 2016 hebben we een toets op de stabiliteit van de primaire kering met betrekking tot de aardbevingen uitgevoerd. De laatste stand van zaken is dat we geen schade van betekenis verwachten als gevolg van aardbevingen. We blijven het volgen maar gaan geen versterkingen op voorhand uitvoeren.

Toetsing regionale keringen

Het Masterplan Kaden zorgt ervoor dat de regionale kaden in ons beheergebied weer voldoen aan de hoogtenormen. Hiervoor is jaarlijks groot onderhoud nodig aan een deel van de kaden. De provincie Groningen heeft in 2014 de uitgangspunten voor het toetsen van de regionale keringen vastgesteld. Uiterlijk 2023 hebben we alle boezemkeringen formeel getoetst (zoals bij de zeedijk), waarbij naast op hoogte ook wordt getoetst op: macro- en microstabiliteit, piping/heave, bekleding en dergelijke. Met de provincie Groningen zijn afspraken gemaakt over het vervolg van de beoordeling van de regionale keringen.

Per afgekeurd kadetraject zal er een verbetermaatregel worden uitgewerkt en als projectvoorstel aan het algemeen bestuur worden aangeboden. Intussen zijn voor de boezemkades bij het Winschoterdiep (en Rensel), de Pekel Aa, het Drents Diep en Tusschenklappen investeringen gedaan of opgenomen in de MJl. Daarnaast verwachten we binnen enkele jaren nog investeringen langs het Winschoterdiep (traject tussen Hoogezand en Winschoten) en bergingsgebied Lappenvoort.

Veenoxidatie

In ons beheergebied hebben we te maken met veenoxidatie. Als gevolg hiervan zakt de grond en moeten we conform het beleid peil-volgt-functie onze waterpeilen aanpassen. In veenoxidatiegebieden heeft het algemeen bestuur het standstill-beginsel aangenomen, waardoor in deze gebieden de absolute waterpeilen gehandhaafd worden.

Door de langdurige periode tussen het vaststellen van de bodemdaling als gevolg van veenoxidatie en het vaststellen van een nieuw peilbesluit treedt vernatting op van de inliggende percelen. Hierdoor kunnen percee-eigenaren een nadeelcompensatieclaim gaan indienen.

Belastingopbrengsten

Door de economische situatie (denk aan faillissementen) kunnen de belastingopbrengsten en kwijtscheldingen zich anders ontwikkelen dan we in de begroting en meerjarenraming meenemen.

Gevolgen maatregelen naar aanleiding van het Covid 19 - Coronavirus

We zijn in 2020 door de gevolgen van het COVID-19 virus abrupt in een onzekere economische situatie terechtgekomen die leidt tot werkloosheid, faillissementen en verslechterde schuldratio's (overheden, bedrijven, gezinnen). Deze onzekerheid is wereldwijd en de centrale overheden en banken proberen met maatregelen de economische gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Onze organisatie heeft diverse maatregelen getroffen om de dienstverlening zo goed mogelijk doorgang te laten vinden. Net als alle waterschappen in Nederland zorgt waterschap Hunze en Aa's voor de instandhouding van de vitale waterinfrastructuur in Nederland. We blijven dijken inspecteren, het waterpeil beheren en afvalwater zuiveren. Zo houden we ons beheergebied droog en ons water veilig. Onze medewerkers werken veel vanuit huis en zijn voor onderlinge afstemming aangewezen op telefonie of digitale oplossingen. Voor al onze processen en werkzaamheden is onze ICT-infrastructuur van groot belang. De directie heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Ook blijven we onze liquiditeitspositie goed bewaken. Onze organisatie loopt derhalve geen risico inzake de continuïteit. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van onze organisatie.

We hebben een beeld van wat corona ons tot nu toe heeft gebracht, maar over wat corona ons nog gaat brengen en welke effecten de coronacrisis in de toekomst zal hebben, weten we niet. De crisis als gevolg van de pandemie raakt het waterschap op veel verschillende manieren. Denk hierbij met name aan de ontwikkeling van (de inbaarheid van) onze belastinginkomsten en de samenwerkingsmogelijkheden met partners.

Daarnaast kunnen de operationele risico's bestuurlijke impact hebben. Voorbeelden hiervan zijn het niet voldoen aan wet- en regelgeving (NBW of KRW), het niet op orde hebben van het watersysteem of niet nakomen van bestuurlijke afspraken (bijv. verwachtingen die gewekt zijn in het Waterbeheerprogramma of in de studie Droge Voeten 2050).

Hoofdstuk 3 i. Verbonden partijen

Het waterschap is uit beleidsoverwegingen samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal partijen.

Definitie verbonden partij: een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie die een bijdrage levert aan onze doelstellingen en waarin het waterschap een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De belangrijkste worden hieronder genoemd.

Gemeenschappelijke regeling met Noorderzijlvest

In de reglementen van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is bepaald dat het waterschap samenwerkt met een of meer andere waterschappen ten behoeve van een doelmatige uitoefening van grootschalige taakonderdelen en dat daartoe een regeling wordt aangegaan.

In de vorm van een gemeenschappelijke regeling wordt voor de volgende onderwerpen samengewerkt met waterschap Noorderzijlvest:

- Het beheer van zuiveringstechnische werken met grensoverschrijdend afvalwater.
- De verwerking van primair zuiveringsslib.
- Het ontwateren van zuiveringsslib.
- De eindverwerking van zuiveringsslib.
- Het beheer van het fonds buiten gebruik gestelde leidingen.
- Het beheer en bediening van coupures te Delfzijl.
- Het laboratorium.

Ontwikkelingen in 2020

Noorderzijlvest

- In 2019 is een begin gemaakt met de vervanging van vijf kamerfilterpersen op RWZI Garmerwolde, met als doel een betere ontwatering van zuiveringsslib. De vijf kamerfilterpersen maken plaats voor drie membraanfilterpersen. In 2020 wordt dit afgerond.
- In 2019 zijn we gestart met een aanbesteding voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib. Dit doen we samen met Noorderzijlvest vanuit de GR. Om het voor de marktpartijen interessanter te maken hebben we Waterschap Drents Overijsselse Delta ook betrokken, zodat we extra slibvolume creëren. Het nieuwe contract zal ingaan op 1-1-2021 en kent een lange looptijd. Mocht er geen gunning kunnen plaatsvinden, om welke reden dan ook, dan hebben we 2020 als buffer om een andere partij te vinden.

Gerealiseerd in 2020?

- In 2020 is de eerste membraanfilterpers in bedrijf genomen. De eerste ontwateringsresultaten vielen tegen. Hierdoor heeft het project behoorlijke vertraging opgelopen. De hoofdaannemer heeft inmiddels een set aan maatregelen toegepast waardoor de gewenste resultaten zijn verbeterd maar voldoet nog niet aan de verwachting/eis. Eind 2020 is een begin gemaakt met de installatie van de tweede membraanfilterpers.
- In januari is een nieuw contract getekend voor de eindverwerking van ontwaterd zuiveringsslib met de SNON (Slibverwerking Noord Oost Nederland). We doen dit met drie waterschappen (Noorderzijlvest, Drents Overijsselse Delta en Hunze en Aa's). Het contract heeft een looptijd van 20 jaar.

Laboratorium

- Het uitbreiden van de analyse van gewasbeschermingsmiddelen met nieuwe stoffen;
- Het opzetten en implementeren van analysemethoden voor medicijnresten;
- Vervangingsinvestering t.b.v. apparatuur voor de analyse van (zware) metalen;
- Onderzoek naar aanschaf en implementatie Total Organic Carbon (TOC) apparatuur t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters.

Gerealiseerd in 2020?

- In overleg met opdrachtgevers van Hunze en Aa's en Noorderzijlvest is de analyse van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater uitgebreid met nieuwe stoffen.
- Methodes voor het analyseren van medicijnresten in oppervlaktewater en afvalwater zijn ontwikkeld en geïmplementeerd.
- Apparatuur voor de analyse van (zware) metalen is aangeschaft en er is in 2020 een start gemaakt met de implementatie en validatie van de analysemethodes.
- Onderzoek naar aanschaf en implementatie Total Organic Carbon (TOC) apparatuur t.b.v. toekomstige analyse heffingsparameters is gestart, maar vanwege Corona en prioriteit geven aan het halen van de analyseplanning is dit onderzoek nog niet afgerond.
- In opdracht van VWS en het RIVM voert het laboratorium sinds oktober 2020 de monsternamen uit naar Covid-19 op alle zuiveringen van zowel Noorderzijlvest als Hunze en Aa's. De monsternamen naar Covid-19 zal in 2021 opgeschaald worden naar 7x per week. Voor het uitvoeren van deze taak krijgen de waterschappen een vergoeding van VWS via de Unie van Waterschappen die als kassier optreedt. Met deze vergoeding kan het laboratorium de monsternamen kostenneutraal uitvoeren.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NZV begroting:	€ 9.024.000,-
Geraamde bijdrage van NZV (lab.) begroting:	€ 1.525.000,-
Geraamde bijdrage aan NZV rekening:	€ 9.018.000,-
Geraamde bijdrage van NZV (lab.) rekening:	€ 1.525.000,-

Gemeenschappelijke regeling Noordelijk belastingkantoor

De waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Wetterskip Fryslân en de gemeente Groningen hebben uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency besloten tot samenwerking bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen in het Noordelijk Belastingkantoor (NBK). Het NBK is een bedrijfsvoeringsorganisatie, als bedoeld in artikel 8, derde lid, in samenhang met artikel 62 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Het Noordelijk Belastingkantoor heeft tot taak het uitvoeren van:

- a. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 113 Waterschapswet die door de deelnemende waterschappen aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- b. heffing en invordering van alle belastingen op grond van artikel 219 Gemeentewet die door deelnemende gemeenten (naast Groningen zijn dat Delfzijl, Appingedam en Loppersum) aan het samenwerkingsverband zijn overgedragen;
- c. de Wet waardering onroerende zaken.

Onder de taken worden mede begrepen de daartoe behorende ondersteunende processen.

Het NBK verzorgt ook de afhandeling van kwijtscheldingsaanvragen voor een groot aantal gemeenten in Noord-Nederland.

Ontwikkelingen in 2020

Het jaar 2020 zal in het teken staan van het (verder) uitvoeren van aanbevelingen van de begin 2019 uitgevoerde externe onderzoeken en de second opinion hierop. Een groot aantal verbeteracties zijn noodzakelijk om uiteindelijk als Noordelijk Belastingkantoor 'in control' te komen.

In 2019 is gestart met het wegwerken van de achterstanden. In 2020 wordt dit verder opgepakt met als doel om eind 2020 het primaire proces op orde te hebben. Nadat de processen weer op orde zijn wordt onderzocht welke structurele formatie noodzakelijk is en waar nog optimalisatiekansen liggen. Dit laatste in relatie tot het aansluiten van nieuwe deelnemers.

Naast het wegwerken van de achterstanden en de afronding van de implementatie van de belastingapplicatie zijn de volgende zes prioriteiten bepaald:

- Aansturing/management stijl
- Bedrijfsvoering processen en kern prestatie indicatoren
- ICT/ applicaties/werkplek/telefonie
- Datakwaliteit
- Ketensamenwerking belastingproces
- Organisatie brede uitwerking missie, visie en kernwaarden in noodzakelijk gedrag

Het management van het NBK gaat deze zes prioriteiten uitwerken. De financiële kaders hiervoor zijn opgenomen in de NBK begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

Gerealiseerd in 2020?

Het Noordelijk Belastingkantoor bestaat nu drie jaar. Het afgelopen jaar was wel het meest bijzondere, omdat ook het NBK en de belastingbetalers te maken kregen met corona en de maatregelen die dit virus met zich meebracht. De dienstverlening naar de belastingbetalers toe is gewoon doorgegaan.

Het afgelopen jaar heeft het Noordelijk Belastingkantoor belangrijke stappen gezet in het verder verbeteren van de bedrijfsvoering. De verbeteracties naar aanleiding van de in 2019 uitgevoerde onderzoeken naar de bedrijfsvoering en de ICT, zijn ingevuld en verbetermaatregelen worden geïmplementeerd of zijn reeds afgerond.

Het NBK heeft dit jaar een groot deel van de doelstellingen uit de werkafspraken gerealiseerd. De reguliere aanslagoplegging ligt op schema en ook de afwikkeling van de bezwaren, kwijtscheldingsverzoeken en contactformulieren. De telefonische bereikbaarheid en het servicelevel zijn sterk verbeterd. Ook het aantal terugbelverzoeken en klachten daalt.

De dwanginvordering is na de zomervakantie gedeeltelijk weer van start gegaan. Door de genomen maatregelen van het bestuur van het NBK, in navolging van landelijke afspraken, heeft de dwanginvordering tot halverwege augustus 2020 stilgelegen. Hierdoor zijn de openstaande posten en de achterstanden in de dwanginvordering hoger dan gebruikelijk. Er is een aangepaste planning voor het wegwerken van deze achterstanden. Gezien de omvang heeft dit ook effecten voor 2021.

Door de maatregelen die landelijk zijn genomen komt een deel van de belastingbetalers in betalingsproblemen. Ondernemers en ZZP'ers konden uitstel van betaling vragen. Particulieren hebben sowieso de mogelijkheid een betalingsregeling aan te vragen. In totaal hebben 984 ondernemers/ZZP'ers in 2020 uitstel van betaling aangevraagd bij het NBK waarvan 205 uit het werkgebied van waterschap Hunze en Aa's.

Vanaf medio december 2020 is het NBK gehuisvest in het gemeentehuis van de voormalige gemeente Haren. Doordat de medewerkers vanwege de coronabeperkingen volledig thuiswerken

heeft de verhuizing plaatsgevonden zonder dat dit gevolgen heeft voor de dienstverlening naar de belastingbetalers toe en hebben de medewerkers gewoon kunnen doorwerken.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan NBK begroting: € 2.456.000,-

Geraamde bijdrage aan NBK rekening: € 2.316.000,-

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)

Als deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Het Waterschapshuis (HWH) nemen we deel aan diverse programma's.

Als waterschap dragen we bij aan de instandhoudingskosten van HWH en nemen we een aantal producten die HWH levert af. De kosten van de instandhouding worden door alle deelnemers gezamenlijk gedragen. De kosten van de projecten worden op basis van deelnameovereenkomsten doorbelast aan de diverse deelnemers/afnemers. Op grond van een afweging op basis van kosteneffectiviteit nemen we producten van Het Waterschapshuis af. Ook nemen we producten af als er sprake is van een gezamenlijk in Univerband afgesproken activiteit of product.

Ontwikkelingen in 2020:

Geen bijzonderheden. HWH blijft ons faciliteren en ondersteunen op de door ons gewenste thema's.

Gerealiseerd in 2020?

Het Waterschapshuis heeft in 2020 een positieve ontwikkeling doorgemaakt op alle speerpunten uit het koersplan. Dit beeld wordt bevestigd in de midterm review die in het najaar is uitgevoerd. Omschreven doel vanuit het koersplan is om naast de samenwerkingsactiviteiten van waterschappen op gebied van bedrijfsvoering ook samenwerking op het terrein van de maatschappelijke vraagstukken (digitale transformatie voorop) optimaal te faciliteren en hiermee als HWH veel publieke waarde te genereren. Hoewel er nog veel stappen op deze weg te maken zijn, komt uit deze review opnieuw het beeld naar voren dat iedereen ervan overtuigd is dat samenwerking loont en de facilitering van HWH daarbij nog meer opbrengt.

Wij onderschrijven dat met de samenwerking in HWH besparingen gerealiseerd worden, maar blijven tegelijkertijd kritisch op onze deelname aan de verschillende projecten. Deze moeten een toegevoegde waarde hebben voor ons waterschap.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan HWH begroting: € 559.000,-

Geraamde bijdrage aan HWH rekening: € 595.000,-

Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking. Het dagelijks bestuur van de Unie bestaat uit een aantal bestuurders (dijkgraven of leden van het dagelijks bestuur van een waterschap) van waterschappen. Besluiten worden genomen in de ledenvergadering waarin alle dijkgraven zitting hebben.

De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd. Het is aan de waterschappen zelf te bepalen

hoe daar mee om te gaan. Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. Het belang van Hunze en Aa's is circa 4%.

Financieel belang:

Geraamde bijdrage aan UvW begroting: € 381.000,-

Geraamde bijdrage aan UvW rekening: € 381.000,-

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

De STOWA is het kenniscentrum van regionale waterbeheerders in Nederland. De kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch en sociaalwetenschappelijk gebied. De STOWA draagt bij aan kennisvergroting van het waterschap over het waterbeheer. Daarnaast ondersteunt STOWA in een aantal gevallen intern onderzoek door ons waterschap. Onze dijkgraaf is bestuurslid in het bestuur van de stichting.

Realisatie 2020

In de uitgebrachte strategienota Energie in synergie van de STOWA is aangegeven dat de STOWA haar onderzoek in de periode 2019-2023 clustert in vijf maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, energietransitie en circulaire economie.

De vijf benoemde opgaven omvatten belangrijke vragen voor de waterbeheerders. Hoe zij die effectief en efficiënt kunnen beantwoorden, is niet op voorhand te zeggen. Daar is kennis en innovatie voor nodig. STOWA gaat hier samen met de waterbeheerders, kennisleveranciers en haar omgeving voor zorgen. Naast kennisontwikkeling en innovatie zijn de overdracht van kennis en het gebruik ervan in de praktijk onmisbare stappen bij het succesvol aanpakken van de uit de opgaven voortvloeiende watervraagstukken. Ook deze laatste stappen zijn een belangrijk aandachtspunt voor STOWA.

Voorbeelden van projecten – per thema – waaraan in 2020 is gewerkt:

Waterveiligheid: voor de regionale waterkeringen wordt gewerkt aan een verkenning van een nieuwe veiligheidsbenadering.

Waterkwaliteit: Het project Micro-verontreinigingen uit afvalwater is samen met Waterschap Vallei en Veluwe de start van de Waterfabriek WILP gecombineerd met een webinar over de voortgang van het programma waarvan inmiddels al een groot aantal haalbaarheidsstudies zijn opgeleverd. De Kennis Impuls Water Kwaliteit heeft ondanks enige vertraging bij een aantal van de tien onderzoeksprojecten belangrijke kennisproducten opgeleverd.

Klimaatadaptatie: dit jaar is een nieuwe versie van de Waterwijzer landbouw opgeleverd, is de kennisbehoefte van de waterbeheerders nog eens geïnventariseerd, en is met het IPO, de VEWIN, RWS de samenwerkingsovereenkomst voor het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium ondertekend.

Energietransitie: De implementatie van aquathermie. Een verkenning van de toepassing van kleine windturbines door waterschappen. Het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen Veenweiden. Het programma met een looptijd van 4 jaar moet de emissie van broeikasgassen onder verschillende omstandigheden in beeld brengen en handvatten bieden voor het gebruik.

Circulaire Economie: het onderzoek naar Kaamera heeft een bruikbaar product opgeleverd en is de eerste productielocatie geopend.

Financieel belang:

Geraamd financieel belang: € 315.000,-

Werkelijk financieel belang: € 345.235,-

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De NWB financiert overheden, instellingen voor de volkshuisvesting, de gezondheidszorg en het onderwijs. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. Waterschap Hunze en Aa's beschikt over 1915 aandelen A en 175 aandelen B met een nominale waarde van € 240.350,-.

De leningenportefeuille van Waterschap Hunze en Aa's bestaat grotendeels uit leningen die bij de NWB zijn afgesloten. Om te kunnen voldoen aan de vermogensseisen die zijn vastgelegd in het Basel III akkoord heeft de NWB in de periode 2011 - 2018 geen dividend uitgekeerd. Ook heeft de NWB in dit kader extra kapitaal aangetrokken. De NWB voldoet momenteel weer aan de vermogensseisen en keert weer dividend uit.

De directie van de NWB streeft naar een bestendig dividendbeleid door de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag, met als drie belangrijkste uitgangspunten:

- de toekomstbestendigheid van de bank;
- het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst;
- periodieke evaluatie van het dividendbeleid.

Naar verwachting zal de NWB in 2020, net als in 2019, dividend uitkeren. In de begroting 2020 gaan wij uit van een dividenuitkering over 2019 van € 700.000,-. Dit is conform de uitkering die wij in 2019 over 2018 hebben ontvangen.

Gerealiseerd in 2020?

Conform aanbeveling van de ECB heeft de NWB, vanwege COVID-19, in 2020 geen dividend uitgekeerd.

Het uit te keren totaalbedrag van € 55 miljoen aan dividend over boekjaar 2019, zoals vastgesteld tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders op 16 april 2020, staat als een verplichting aan de aandeelhouders op de balans van de bank. Het bedrag ad € 55 miljoen vormt ook geen onderdeel meer van het vermogen van de bank. In die zin is het voor de aandeelhouders een vordering, ook al is het bedrag nog niet uitgekeerd. In de jaarrekening is derhalve een vordering opgenomen van € 1.944.000,- aan dividend.

Daarnaast zijn er nog een aantal lichte samenwerkingsverbanden met de waterschappen Drents Overijsselse Delta (Financieel belang: € 457.000,- per saldo te ontvangen. Bedrag rekening 2020: € 428.000) en Vechtstromen (Financieel belang: € 1.212.000,- te betalen. Bedrag rekening 2020: € 1.200.000) inzake het zuiveren over de grens.

Hoofdstuk 3 j. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt op hoofdlijnen bepaald door de samenhang tussen het beheerprogramma, het coalitieakkoord en de begroting. Het bestuur bepaalt het “wat” en de directeur bepaalt het “hoe” qua beleidsvoorbereiding en bedrijfsvoering. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe wij de realisatie van onze doelen willen vormgeven.

De paragraaf bedrijfsvoering gaat in op de volgende onderwerpen:

- 1. Informatie naar maatschappij en veiligheid**
- 2. Personeel en organisatie**
- 3. Lastenontwikkeling - kostenbewust**
- 4. Communicatie**
- 5. Juridisch / inkoop**

1. Informatie naar maatschappij en veiligheid

Vrijwel alle processen van het waterschap hebben te maken met het uitwisselen van informatie, met gegevenshuishouding en ICT. De afgelopen jaren is door onder meer het internet, digitale rekentools en de komst van informatie-applicaties veel werk in sterke mate veranderd. Daarbij hebben analoge systemen plaats gemaakt voor digitale systemen en netwerken. Als waterschap hebben we step-by-step de afgelopen jaren de informatie- en gegevenshuishouding en de ICT binnen alle geledingen van het waterschap aangepast en zoveel mogelijk geactualiseerd.

Vanwege enerzijds de forse landelijke digitale opgaven en anderzijds het gewenste integrale werken en de kostenefficiëntie is dit niet meer genoeg.

Als voorbeeld van het voorgaande zijn te noemen de externe vereisten vanuit wet- en regelgeving en de aansluitverplichting op landelijke programma's en ontwikkelingen. Deze onderdelen zullen hoe dan ook gerealiseerd moeten worden door ons waterschap. Een paar voorbeelden zijn:

- Informatieveiligheid en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming);
- Het aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet;
- Eén omgevingsloket voor vergunningaanvragen;
- Digitale beschikbaarheid van realtime documenten (Waterbeheerprogramma), bedrijfsinformatie en kaarten.

De externe aanleidingen leiden tot interne vereisten die gesteld worden aan een dergelijk integraal gegevenshuishoudingsproces (waaronder enkelvoudige opslag, meervoudig gebruik en data realtime beschikbaar). Daarbij zal het verder inrichten van de ICT architectuur en de website moeten leiden tot een platform waarbij zowel intern als extern effectief kan worden gecommuniceerd met landelijke partners en belanghebbenden.

Acties 2020:

Om uitvoering te geven aan en ons voor te bereiden op de verdergaande digitalisering van de maatschappij is het IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) als leidraad opgesteld. Als routeplanner voor de organisatie. Deze leidraad is ingedeeld in 8 thema's.

Langs deze 8 thema's voeren we ook in 2020 de nodige acties uit.

Daarnaast is de overgang van BIWA naar BIO gerealiseerd in 2020. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is per 1 januari 2019 verplicht en vervangt voor de waterschappen de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen (BIWA).

Gerealiseerd in 2020:

Thema 1. Informatiearchitectuur en systeemarchitectuur

De architectuur van de bestaande situatie is grotendeels in beeld gebracht. De gerealiseerde informatiearchitectuur is gedigitaliseerd vastgelegd in MAVIM. De architectuur is een belangrijke basis voor de advisering die heeft plaatsgevonden binnen diverse projecten.

Thema 2. Informatieveiligheid en privacy

In 2020 hebben verschillende activiteiten en audits plaatsgevonden inzake informatie veiligheid, bewustzijn en de verwerking en het gebruik van persoonsgegevens. In de eerste helft van 2020 is vooral de focus gericht op het digitaal veilig thuiswerken. Dit mede ingegeven door de corona Lockdown. De verbeterpunten die uit de audits naar voren zijn gekomen zijn vertaald naar maatregelen voor 2021. Door systeembeheer zijn de technische maatregelen voor informatieveiligheid en privacy in kaart gebracht naar aanleiding van een rapport van de Universiteit Maastricht en het artikel van FTM (Follow the Money) over Waternet. Dit heeft geresulteerd in een maatregelenplan. De uitvoering is reed gestart en zal in 2021 worden voortgezet.

Thema 3. Basis op orde

Voor het Pilotgebied ZLM (Zuidlaardermeer) is een verkenning gedaan naar kwaliteit en beschikbaarheid van data welke nodig is om de data en werkings- en beperkingengebieden te maken voor de Omgevingswet. De data is qua volledigheid niet op orde en lijnen uit het beheerregister moeten vertaald worden naar vlakken. De kwaliteitseisen van de werkings- en beperkingengebieden zijn in beeld gebracht. Er ligt een nauwe relatie met thema 6 Omgevingswet.

Thema 4. Digitale Dienstverlening

De eerste fase van de nieuwe website is afgerond en staat online. Onze diensten worden op onze site aangeboden middels formulieren. Deels zijn deze aangesloten op DigiD zodat burgers zich via DigiD kunnen legitimeren. De formulieren zijn gekoppeld aan ons zaak- en documentsysteem.

Thema 5. Open overheid

Vershillende datasets zijn toegevoegd aan het Open data portaal. Dit willen we verder uitbreiden door gevalideerde datasets toe te voegen zoals gegevens over het watersysteem, keringen, afvalwaterketen en meetreeksen kwantiteit en kwaliteit.

Thema 6. Omgevingswet

De waterschapsverordening 1.0 en het waterbeheerprogramma zijn nagenoeg klaar. De toepasbare regels zijn uitgewerkt en de kwaliteitseisen voor de werkings- en beperkingengebieden zijn bepaald. Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn de huidige processen in beeld gebracht en zijn de onderdelen die geraakt worden door de Omgevingswet gemarkeerd.

Thema 7. ICT trends en ontwikkelingen

Binnen een aantal teams is het afgelopen jaar ervaring opgedaan met technieken als remote sensing en machine learning. Deze technieken worden ingezet ter ondersteuning van werkzaamheden in primaire processen.

Thema 8. Bedrijfsvoering

Er zijn een aantal projecten gestart zoals de aanschaf van een nieuw financieel pakket en projectadministratie, profossa (software voor het plannen en beheren van het maaiproces) en optimalisatie van processpro (software voor de vergunningen en handhaving).

Van BIWA naar BIO

Alle waterschappen dienen qua informatiebeveiliging vanaf 2020 de beveiligingsstandaarden van de BIO als uitgangspunt te nemen. De BIO geeft voorschriften hoe de informatiebeveiliging geregeld moet worden bij overheidsinstanties. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt qua werkprocessen. Het ene is nu eenmaal belangrijker en kwetsbaarder dan het andere. Om de transitie te maken zijn bij ons diverse aanpassingen doorgevoerd. Dit betrof vooral de directe systeem-beveiliging, privacy en bewustwording. Dit heeft er in 2020 in geresulteerd dat alle hack pogingen zijn ondervangen. De beveiliging is doch een continu aanpassingsproces op basis van risico-analyse. Derhalve is het ook een belangrijk onderdeel van het IBP (Informatie Bedrijfsvoering Plan) waar alle aspecten van onze digitale bedrijfsvoering een plek hebben. Daarbij zal de uitwerking van een thema (bijvoorbeeld het extern aanbieden van onze bedrijfsdata conform wetgeving) directe invloed hebben op de data beveiliging. Kortom een continu aanpassingsproces.

2. Personeel

Een goede taakinvulling kan alleen met een goede kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Ervaren goed opgeleide medewerkers die specifieke kennis en ervaring hebben zijn onmisbaar voor een goede kwaliteit van ons werk. Willen wij onze positie als waterautoriteit waar blijven maken dan betekent dit dat wij blijvend moeten investeren in onze medewerkers. Daarnaast zijn wij op een aantal plekken kwetsbaar waar het om kennis gaat. Dit betekent dat er blijvend wordt ingezet op zowel kennis verdieping als kennisdeling.

Acties 2020:

- Opstellen van de strategische personeelsplanning 2021-2024 (SPP IV).
- Verder ontwikkelen van de benodigde personele competenties.

Gerealiseerd in 2020:

De Strategische Personeelsplanning (SPP IV) is in 2020 voorbereid en zal, met instemming van de ondernemingsraad, zijn definitieve beslag krijgen overeenkomstig het afgesproken formatie-uitgangspunt. Daarmee ligt de formatie wederom voor vier jaar vast overeenkomstig de beleidsuitgangspunten zoals die zijn opgesteld bij de meerjarenraming. De SPP IV heeft naast een kwantitatieve functie tevens een kwalitatief aspect waarbij ontwikkelingen worden vertaald naar het vernieuwen en actualiseren van kennis en kunde.

In 2020 zijn door de corona beperkingen met name diverse E-learning opleidingen gevolgd om de ontwikkelingen in de werkprocessen te kunnen blijven volgen en door te voeren. Dit gold voor het merendeel van de organisatie-onderdelen. Op deze wijze blijven de competenties up to date en zijn opleidingsachterstanden geminimaliseerd.

3. Lastenontwikkeling - kostenbewust

Uitgangspunt hierbij is de laagste kosten voor waterschap Hunze en Aa's met prima kwaliteit en met oog voor de totale maatschappelijke kosten. We realiseren onze beheerplanopgaven in ieder geval binnen maximaal 3% verhoging van de kosten, conform ons huidige coalitieakkoord 2019-2023. Deze opgave wordt zeker uitdagender door alle veranderingen (zowel maatschappelijk als fysiek) die op ons afkomen en waar we tijdig op zullen moeten anticiperen.

Met een gemiddelde lastenontwikkeling (stijging) van +2% in 2020 voldoen wij aan dit aan ons zelf opgelegde uitgangspunt.

4. Communicatie

Het waterbewustzijn is het kernbegrip van waaruit wij communiceren. De extreme droogte in de jaren 2018 en 2019 heeft veel aandacht opgeleverd voor het waterbeheer. Dit willen we vasthouden en uitbouwen. Het vergroten van waterbewustzijn is ook in 2020 de grootste pijler voor onze

communicatie. Het vergroten van de zichtbaarheid is één van de lijnen die we doorzetten naar 2020. Dit is namelijk nooit af. In 2020 vertalen we dit onder andere door naar de bebording in ons gebied.

We passen de vorm van onze communicatie aan naar de nieuwe technische ontwikkelingen: Snelle communicatie, met de inzet van social mediakanalen, virtual reality-omgevingen en films (zowel snelle films als achtergrondreportages). Daarnaast wordt de website aangepast naar deze tijd, geënt op onze dienstverlening.

Naast het overbrengen van een boodschap is het kennen, onderhouden en verbinden met onze relaties van belang. Samen met andere organisaties komen er immers grote opgaven op ons af. Een goede relatie daarbij is van belang. Elkaar weten te vinden en kennis te delen.

We willen echter verder gaan, en ruimte geven voor initiatieven vanuit de omgeving. Dit is ook een hoofdelement van de nieuwe Omgevingswet. Daarnaast blijven we in de projectcommunicatie inzetten op participatie.

Onze medewerkers zijn onze ambassadeurs. In 2020 willen we meer inzetten op interne communicatie, zodat onze medewerkers deze rol goed kunnen vervullen. Een van de onderdelen is het organiseren van bijvoorbeeld mediatrainingen.

Acties 2020:

- Visie ontwikkelen voor public affairs (relatiebeheer);
- Ontwikkelen communicatieplan voor participatievragen;
- Doorzetten van de publiekscampagnes;
- Plan van aanpak interne communicatie;
- Blijven benutten van kansen en mogelijkheden social media, nieuwsberichten, persberichten en nieuwsbrieven;
- Aanhaken bij evenementen of zelf evenementen organiseren;
- Bebording in het gebied actualiseren en mogelijk vervangen.

Gerealiseerd 2020:

Visie ontwikkelen en communicatieplan

In 2020 is met bestuurders, managers, hoofden en medewerkers uitvoerig gesproken over het brede onderwerp 'communicatie bij Hunze en Aa's'. De duiding van deze gesprekken wordt in 2021 betrokken bij het opstellen van een nieuw Beleidsplan Communicatie.

Social media

Waterbewustzijn en zichtbaarheid van het waterschapswerk zijn de kernbegrippen van waaruit we communiceren. De extreme droogte in de jaren 2018, 2019 en wederom 2020 heeft veel aandacht opgeleverd voor het waterbeheer. Tijdens de droogte van 2020 zijn we zichtbaar geweest rondom dit thema. Dat begon al in het voorjaar. Zeker tijdens de hittegolf in augustus, toen we ons tot het uiterste hebben ingespannen om te voorzien in de watervraag, was er veel aandacht in de pers. Ook via onze eigen communicatiekanalen hebben we gecommuniceerd over onze maatregelen ter bestrijding van de droogte. En ditzelfde geldt voor de wijze waarop we om zijn gegaan met de overvloedige neerslag aan het begin van het jaar.

Een belangrijke ontwikkeling in ons streven om waterbewustzijn te stimuleren en het waterschapswerk zichtbaar te maken, is de nieuwe website die in 2020 is opgeleverd en die de komende jaren wordt doorontwikkeld. De website zien we als een centraal communicatiemiddel waarop we in de volle

breedte van ons werk laten zien wat we doen, hoe we dat doen en waarom. Beeldcommunicatie wint daarbij aan belang.

De verbinding met onze omgeving vinden we belangrijk. Met mede-overheden, met grondeigenaren, met terreinbeherende organisaties en met belanghebbenden. Uiteraard heeft de coronacrisis een belemmering ingehouden. Tegelijkertijd zijn we nog steeds in staat gebleken om het contact aan te blijven gaan, bijvoorbeeld rondom de beekbodempverhoging in het Drentsche-Aa-gebied en de kadeversterking Steendam-Tjuchem. Participatie is een belangrijk onderdeel van onze projectcommunicatie.

Interne communicatie

Onze medewerkers zijn onze ambassadeurs. De geplande actie om mediatrainingen te organiseren voor verschillende medewerkers, is op de langere baan geschoven. Dit in afwachting van het einde van de coronacrisis. Meer dan voorheen gebruiken we het personeelsblad om te communiceren over interne ontwikkelingen.

Digitale dienstverlening

In januari 2020 is onze huidige website live gegaan. De site is met name ingericht op digitale dienstverlening. Daarmee volgen we de wet- en regelgeving en actiepunten uit ons IBP. Liefst 85% van de bezoekers van hunzeenaas.nl komt 'iets doen'. Bijvoorbeeld een vergunning aanvragen, een melding doen, vacatures zoeken en zoeken naar directe informatie over belastingen. De site is voor 80% ingericht op digitale dienstverlening. De overige 20% richt zich op profilering; wie zijn we en wat doen we als waterschap Hunze en Aa's.

Bebording

Voor het vergroten van onze zichtbaarheid met bebording op en bij onze eigendommen, zijn de voorbereidingen in 2020 getroffen. Met de vervanging en plaatsing van bebording starten we in 2021. In 2020 is een meerjarige, landelijke waterschaps campagne gelanceerd onder de noemer 'Waterbazen'. Net als de andere waterschappen heeft ook Hunze en Aa's invulling gegeven aan deze campagne. Dit zullen we blijven doen.

Evenementen

Vanwege de coronacrisis hebben we geen open dagen gehouden of deelgenomen aan publieksevenementen. Ook voor de uitvoering van educatieactiviteiten vormde corona een belemmering.

Naast de droogte hebben we in 2020 te maken gehad met een aantal onderwerpen die in de belangstelling stonden, onder meer over windmolens op de zeedijk, bodemdaling door zoutwinning en een strafzaak die het Openbaar Ministerie tegen ons heeft aangespannen over de wijze waarop we in ons muskus- en beverrattenbeheer rekening houden met de beschermde status van de bever.

5. Juridisch / inkoop

Acties 2020:

Om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren benutten we de mogelijkheden binnen de wettelijke aanbestedingsprocedure ten volle om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk werk in de regio blijft. Dit alles zonder dat dit een kostenverhogend effect heeft.

De invoering van de Omgevingswet zal in 2020 veel inzet vragen van de organisatie. De verwachting is dat de Omgevingswet per 1 januari 2021 in werking treedt.

Gerealiseerd in 2020:

Inkoop

Het Waterschap beseft dat (potentiële) leveranciers belangrijke invloed kunnen uitoefenen op het realiseren van de organisatiedoelstellingen. Ons inkoopvolume maakt een aanzienlijk deel uit van de totale uitgaven. Om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren zetten wij het inkoopvolume (daar waar wettelijk mogelijk) ten volle in om er voor te zorgen dat er zoveel mogelijk werk in de regio blijft. In 2020 is 52% van de aanbestedingen gegund aan regionale (Groningen, Friesland & Drenthe) partijen en ging 84% van de gunningen naar MKB bedrijven.

Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is medio 2020 uitgesteld tot – naar het zich laat aanzien – 1 januari 2022.

De huidige keur en de algemene regels zijn in 2020 omgevormd tot de waterschapsverordening. Een van de verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Er is een begin gemaakt met het maken van werkingsgebieden die bij de diverse artikelen van de waterschapsverordening horen. Deze werkingsgebieden zijn nodig om de waterschapsverordening 'op de kaart' te kunnen tonen.

Hoofdstuk 3 k. EMU-saldo

Nederland moet zich als deelnemer aan de Economische en Monetaire Unie houden aan een aantal spelregels. Eén van de spelregels is dat het nationale overheidstekort in een jaar niet meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Als meer dan 3% tekort ontstaat, dreigen sancties vanuit Brussel. Gezien de huidige Covid-19 situatie is hier op het moment uiteraard geen sprake van.

Het overheidstekort wordt niet alleen bepaald door de nationale overheid, ook decentrale overheden dragen bij in het bepalen van het tekort. Van de decentrale overheden spelen de waterschappen hierin een bescheiden rol. Doordat voor het bepalen van het EMU tekort een andere boekhoudmethode wordt toegepast is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

In de Wet HOF zijn de spelregels opgenomen hoe Nederland een EMU-saldo van 0% kan bereiken en welke bijdrage van de decentrale overheden wordt verwacht. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 is een afspraak gemaakt over de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden: er komt een gezamenlijke ruimte van 0,4% (0,27% voor gemeenten, 0,08% voor provincies en 0,05% voor waterschappen) van het BBP.

Voor alle waterschappen samen gaan we uit van een toegestaan tekort van rond de € 416 miljoen, dat is -0,05%. Voor Hunze en Aa's is een "referentiewaarde" te bepalen van ongeveer € 13,1 miljoen.

Uit de berekening van ons EMU saldo blijkt een saldo van € 2,3 miljoen positief. Dit is uiteraard ruim onder onze referentiewaarde van € 13 miljoen negatief.

BEREKENING EMU saldo 2020

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2020
1. EMU exploitatiesaldo	473	-3.387
2. Invloed investeringen		
-/- bruto investeringsuitgaven	19.142	15.000
+ investeringssubsidies	4.380	
+ verkoop materiële en immateriële activa		
+ afschrijvingen	17.417	17.647
3. Invloed voorzieningen		
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	623	585
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie		
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	1.424	985
+ externe vermeerderingen van voorzieningen		
4. Invloed reserves		
-/- betalingen rechtstreeks uit reserves		
+ eventuele externe vermeerderingen van reserves		
5. Deelnemingen en aandelen:		
-/- boekwinst		
+ boekverlies		
EMU SALDO	2.327	-1.140

Hoofdstuk 4. Balans met toelichting

Activa	Balans per	
	2020	2019
<u>Vaste Activa</u>		
- Immateriële vaste activa	8.030.001	8.434.996
- Materiële vaste activa	204.842.123	207.091.529
- Financiële vaste activa	240.350	240.350
	<u>213.112.475</u>	<u>215.766.875</u>
<u>Viottende activa</u>		
- Liquide middelen	8.403	6.713
- Kortlopende vorderingen	26.160.965	29.202.322
- Overlopende activa	13.566.694	13.235.119
	<u>39.736.061</u>	<u>42.444.155</u>
Totaal	<u>252.848.536</u>	<u>258.211.030</u>

31 december (in €)

Passiva	2020	2019
<u>Eigen vermogen</u>		
- Algemene reserves	8.203.731	11.050.250
- Bestemmingsreserves	14.129.787	13.871.787
- Exploitatieresultaat	2.387.035	-674.718
	24.720.553	24.247.319
<u>Voorzieningen</u>		
- Voorzieningen	1.912.942	2.713.806
	1.912.942	2.713.806
<u>Langlopende schulden</u>		
- Langlopende leningen	180.206.614	197.436.144
	180.206.614	197.436.144
<u>Vlottende passiva</u>		
Netto - vlottende schulden		
- Schulden aan leveranciers	2.870.088	3.406.065
- Afdracht belastingen en premies	1.393.322	1.790.025
- Rekening-courant derden / kasgeldleningen	17.164.679	2.020.796
- Aflossingsverplichting 2021 opgenomen geldleningen	17.229.530	17.874.739
- Overige kortlopende schulden	1.132.555	1.191.152
Overlopende passiva	6.218.253	7.530.983
	46.008.427	33.813.762
Totaal	252.848.536	258.211.030

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De balans en exploitatierekening zijn samengesteld conform de verslaggevingsvoorschriften die zijn vastgelegd in het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Vaste activa

Onder de post immateriële vaste activa zijn opgenomen die activa die niet stoffelijk van aard zijn en niet onder de financiële vaste activa zijn opgenomen. Het betreft met name uitgaven in verband met onderzoek en ontwikkeling, aan derden betaalde afkoopsommen, software en licenties en aan derden verstrekte subsidies.

Onder de materiële vaste activa zijn investeringen opgenomen in verbeteringswerken ten behoeve van de primaire taken van het waterschap (keringen, watergangen, kunstwerken) en investeringen ten behoeve van de ondersteunende taken (bedrijfsgebouwen, tractie, automatisering).

Onder de post financiële vaste activa zijn de aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank opgenomen.

De waardering van de vaste activa heeft plaatsgevonden op basis van de historische kostprijs / aanschafwaarde c.q. de verkrijgingsprijs, verminderd met subsidies / bijdragen van derden, bijdragen vanuit de bestemmingsreserves en met de gecumuleerde afschrijvingen. De investeringen worden afgeschreven volgens de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het activum. De afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in het door het algemeen bestuur vastgestelde financieel statuut.

Wettelijk gezien bedraagt de afschrijvingstermijn voor immateriële vaste activa maximaal vijf jaar. Echter in een aantal gevallen wordt hiervan afgeweken. Dit komt met name voor bij afkoopsommen, subsidies en bijdragen in ruilverkavelingen.

Dit zijn over het algemeen bijdragen in bijvoorbeeld onderhoud waterlopen, rioleringen en randvoorzieningen gemeenten. Waar er een directe relatie is tussen de bijdrage en de investering wordt de afschrijvingstermijn van de bijdrage gelijkgesteld aan die van de investering, wanneer deze in eigen beheer zou worden uitgevoerd.

Vorderingen, transitoria en liquide middelen

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een - eventuele - voorziening voor oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en bestemmingsreserves en wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Onder voorzieningen is de voorziening voor voormalig bestuur en personeel opgenomen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende en kortlopende schulden

De schulden zijn tegen nominale waarde gewaardeerd.

Grondslagen ter bepaling van het resultaat

De lasten en baten zijn tegen nominale waarde opgenomen voor zover deze bedragen zijn toe te rekenen aan het verslagjaar. Eventuele afwikkelingsverschillen over voorgaande jaren worden verantwoord in het jaar waarin deze verschillen blijken.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Operational lease

Voor een deel van de bedrijfswagens is een mantelovereenkomst voor full operational lease afgesloten. Per 1 januari 2017 is een nieuwe overeenkomst afgesloten voor de bedrijfswagens. De kosten bedragen ca. € 1.300.000 per jaar. De overeenkomst heeft een looptijd van zes jaar.

Gevolgen maatregelen naar aanleiding van het Covid 19 - Corona virus

De financiële gevolgen voor het boekjaar 2020 van de uitbraak van het COVID-19 virus voor zowel de belastingopbrengsten en de bedrijfsvoering zijn reeds bij de najaarsrapportage aangegeven en verwerkt in deze jaarrekening.

De directie heeft passende maatregelen genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Ook blijven we onze liquiditeitspositie goed bewaken. Onze organisatie loopt derhalve geen risico inzake de continuïteit. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van onze organisatie.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa € 8.030.001

Boekwaarde per 1 januari 2020	8.434.996
- Vermeerderingen en verminderingen; per saldo	400.784
- Afschrijving	-805.779
Boekwaarde per 31 december 2020	<u>8.030.001</u>

De immateriële activa kunnen worden gesplitst in:

- werken in exploitatie	8.026.081
- onderhanden werken	3.920

Boekwaarde per 31 december 2020	<u>8.030.001</u>
---------------------------------	------------------

De vermeerderingen/verminderingen betreffen:

- Onderzoek en ontwikkeling	70.582
- Software	330.203
	<u>400.784</u>

De immateriële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde ultimo 2020	Boekwaarde ultimo 2019
- Onderzoek en ontwikkeling	178.347	190.647
- Bijdragen aan activa in eigendom van:		
- Openbare lichamen	6.935.356	7.387.938
- Rijk	60.604	63.242
- Overigen		
	<u>6.995.960</u>	<u>7.451.180</u>
- Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen	34	34
- Overige immateriële vaste activa		
- Software	671.361	523.776
- Verkiezingen	184.298	269.359
	<u>855.660</u>	<u>793.135</u>
Totaal	<u>8.030.001</u>	<u>8.434.996</u>

Onderzoek en ontwikkeling

Hieronder zijn opgenomen de kosten van diverse KRW onderzoeken.

Bijdrage aan activa in eigendom van openbare lichamen

Betreft de bijdrage aan de gemeenten in de kosten van de aanleg van de randvoorzieningen rioolstelsels en aanleg in landelijke gebieden.

Bijdrage aan activa in eigendom van het Rijk

Hieronder zijn opgenomen de bijdragen in het kader van verdrogingsbestrijding.

Bijdrage aan activa in eigendom van overigen

Betreft de bijdrage in de kosten van diverse ruilverkavelingen.

Geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen

Dit betreft aan derden betaalde afkoopsommen inzake onderhoudsverplichtingen etc.

Software

Dit betreft de aankoop van software.

Verkiezingen

Betreft de waterschapsverkiezingen in 2019.

Overige

Betreft onder meer de kosten van grondwatermodellen.

Voor immateriële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
- Verkiezingen	4 jaar
- Software	4 jaar
- Bijdragen aan derden (subsidies)	10 jaar
- Bijdrage in werken van derden	30 jaar

Materiële vaste activa € 204.842.123

Boekwaarde per 1 januari 2020	207.091.529
- Netto investeringen	14.362.015
- Afschrijving	-16.611.421
Boekwaarde per 31 december 2020	<u>204.842.123</u>

De materiële vaste activa worden als volgt onderverdeeld:

	Boekwaarde 1/1/2020	OHW	Investeringen 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen 2020	Boekwaarde 31/12/2020
Werken in exploitatie:						
- Gronden	111.668	224.526	171.467	12.218		495.443
- Machines en werktuigen	3.687.324		1.052.577	941.920		3.797.982
- Overige bedrijfsmiddelen	1.725.765	84.511	1.501.525	740.591		2.571.210
- Kantoren	9.747.840		181.334	453.390		9.475.784
- Dienstwoningen	148.058			3.488		144.570
- Werkplaatsen	552.274			55.326		496.948
- Waterkeringen	1.806.887		759.083	100.503		2.465.467
- Watergangen en kunstwerken	122.323.284	2.051.693	6.830.376	7.541.022	1.386.592	122.277.739
- Gemalen kwantiteitsbeheer	5.761.292	598		669.317		5.092.573
- Transportgemalen	7.366.452		106.870	705.490		6.767.833
- Transportleidingen	12.005.895			745.720		11.260.175
- Zuiveringsinstallaties	38.559.023		1.018.814	4.581.370		34.996.466
- Wegen	31.517			3.529		27.988
- Overige materiële vaste activa	566.606			57.537		509.069
Totaal werken in exploitatie	204.393.885	2.361.328	11.622.046	16.611.421	1.386.592	200.379.247

	Boekwaarde 1/1/2020	OHW	Investerings 2020	Afschrijving 2020	Bijdragen 2020	Boekwaarde 31/12/2020
Onderhanden werk:						
- Gronden	224.526	-224.526	14.467			14.467
- Overige bedrijfsmiddelen	84.511	-84.511	25			25
- Kantoren	38.345		783.415			821.760
- Waterkeringen	3.630		2.421.171		1.735.687	689.114
- Watergangen en kunstwerken	2.305.067	-2.051.693	3.182.308		1.143.673	2.292.008
- Gemalen	598	-598	571.225			571.226
- Zuiveringsinstallaties	40.967		33.309			74.276
Totaal onderhanden werk	2.697.644	-2.361.328	7.005.921		2.879.360	4.462.876
Totaal materiële vaste activa	207.091.529	0	18.627.967	16.611.421	4.265.952	204.842.123

Onderhanden werk

Het verloop van het onderhanden werk is als volgt:

Boekwaarde per 1 januari 2020	2.697.644
- In 2020 in exploitatie genomen	-2.361.328
- Investerings onderhanden werk 2020	7.005.921
- Subsidies en bijdragen	-2.879.360
Boekwaarde per 31 december 2020	4.462.876

Het totaal aan nog beschikbare kredieten bedraagt per 31 december 2020 € 46 miljoen. In hoofdstuk 3, onderdeel d lopende investeringen, wordt een toelichting gegeven op de projecten. In bijlage 1, kredietoverzicht per 31 december 2020, wordt een overzicht gegeven per project van de nog openstaande kredieten per 31 december 2020.

Voor materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

- Gronden	
- onder gebouwen	geen
- overige gronden	50 jaar
- Machines en werktuigen	5/7/10 jaar
- Overige bedrijfsmiddelen	4/5/10 jaar
- Kantoren	40 jaar
- Dienstwoningen	40 jaar
- Werkplaatsen	25 jaar
- Waterkeringen	30 jaar
- Watergangen en kunstwerken	30 jaar
- Gemalen kwantiteitsbeheer / transportgemalen / zuiveringsinstallaties	
- civiel	30 jaar
- mechanisch	20 jaar
- elektrisch	20 jaar
- automatisering	7 jaar
- Transportleidingen	40 jaar
- Wegen	30 jaar
- Overige materiële vaste activa	divers

Financiële vaste activa € 240.350

De financiële vaste activa betreft het aandelenbezit in de volgende bedrijven:

Het aandelenbezit in de Nederlandse Waterschapsbank N.V.:

- 1.915 aandelen A ad € 115,- nominaal en volgestort	220.225	
- 175 aandelen B ad € 460,- nominaal, waarop 25% gestort	<u>20.125</u>	
		240.350
- Stand 31 december 2020		<u>240.350</u>

VLOTTENDE ACTIVA

Liquide middelen € 8.403

Betreft de volgende saldi per 31-12-2020:

- Kas waterschapshuis en voorschotkassen		2.638
- ING bank		5.764
		<u>8.403</u>

Kortlopende vorderingen € 26.160.965

Betreft:

- Debiteuren belastingen	23.374.356	
- af: voorziening oninbaar	-1.200.000	
- af: overloop kwijtscheldingen	-300.000	
- Nog op te leggen aanslagen	<u>2.620.000</u>	
Totaal belastingdebiteuren		24.494.356
- Debiteuren overig	1.672.343	
- af: voorziening oninbaar	<u>-5.735</u>	
Totaal debiteuren overig		1.666.609
Totaal		<u>26.160.965</u>

Debiteuren belastingen

Het te vorderen bedrag per 31 december 2020 kan als volgt worden gespecificeerd:

- t/m 2016	316.608
- 2017	581.584
- 2018	683.213
- 2019	1.107.386
- 2020	20.685.565
Totaal	<u>23.374.356</u>

Voor de voorziening dubieuze belastingdebiteuren (oninbaarheid) is € 1.200.000 opgenomen. Waarvan € 1 miljoen is gebaseerd op de stand van de openstaande debiteuren afgezet tegen de ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is een extra bedrag aan de voorziening toegevoegd van € 200.000, zijnde een opslag van 20% op de berekende voorziening bij een "normale situatie", voor de verwachte effecten van Covid-19.

Dit is gebaseerd op de verwachte effecten op de economie in de loop van 2021 als we terug gaan naar minder strenge regels en een normalisatie. De bedrijven worden nu nog gesteund met diverse steunpakketten waardoor faillissementen nu nog uitblijven. Bij het wegvallen hiervan is de verwachting dat een deel van de bedrijven alsnog failliet gaat en daardoor ook een stijgend effect zal hebben op de werkloosheid.

Door de opgelopen achterstand in het in behandeling nemen en verwerken van kwijtscheldingen in 2020, is hiervoor een nog te betalen bedrag opgenomen van € 300.000.

Nog op te leggen aanslagen:

- 2018 en 2019	1.090.000
- 2020	1.530.000

Totaal	2.620.000
--------	-----------

Debiteuren overig

Ten aanzien van de vorderingen kan het volgende worden opgemerkt:

- De vorderingen per 31 december 2020 zijn ingeschat op invorderbaarheid en op basis van deze inschatting is de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. De vorderingen zijn direct opeisbaar.

Overlopende activa € 13.566.694

Specificatie:

- Vooruitbetaalde kosten 1.244.122
- Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen van: (betreft te ontvangen subsidies)

	Saldo 1/1/2020	Toevoegingen 2020	Ontvangen 2020	Saldo 31/12/2020	
- de Europese Unie	1.232.845	1.799.960	219.826	2.812.979	
- het Rijk	265.764	323.838	-44.322	633.924	
- provincies	3.215.163	115.060	3.194.991	135.233	
- overige openbare lichamen	62.394	50.967	62.394	50.967	
Totaal	4.776.166	2.289.825	3.432.888		3.633.102

- Overige overlopende activa 8.689.470

13.566.694

Vooruitbetaalde kosten

Dit betreffen kosten waarvan de betaling reeds in het jaar 2020 heeft plaatsgevonden, maar waarvan de kosten betrekking hebben op het jaar 2021.

Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen

Dit betreft subsidies en bijdragen op lopende subsidieprojecten waarvan de subsidies achteraf worden ontvangen.

Overige overlopende activa

Onder overige overlopende activa is onder andere de afdracht van de belastinginning door het NBK over december 2020 opgenomen welke in januari 2021 is ontvangen.

PASSIVA

Eigen Vermogen € 24.720.553

Het eigen vermogen bestaat uit:

	31-12-2020	31-12-2019
- Algemene reserves	8.203.731	11.050.250
- Bestemmingsreserves	14.129.787	13.871.787
- Exploitatieresultaat *)	2.387.035	-674.718
	<u>24.720.553</u>	<u>24.247.319</u>

*) Het nadelig exploitatieresultaat 2019 ad € 674.718 is als volgt bestemd:

- algemene reserve watersysteembeheer; onttrekking van het nadeel	-159.459
- algemene reserve zuiveringsbeheer; onttrekking van het nadeel	-515.259
	<u>-674.718</u>

Algemene reserves

Het verloop in 2020 is als volgt:

	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Stand per 1 januari 2020	9.127.416	1.922.834	11.050.250
- Exploitatieresultaat 2019	-159.459	-515.259	-674.718
- Aanwending 2020	-2.171.801		-2.171.801
Stand per 31 december 2020	<u>6.796.156</u>	<u>1.407.575</u>	<u>8.203.731</u>

Aanwending 2020 Watersysteembeheer

De primitieve begroting 2020 sluit met een aanwending van de algemene reserve van € 2.418.000.

Het geraamd voordeel bij de najaarsrapportage 2020 bedraagt € 246.199. Per saldo bedraagt de geraamde onttrekking aan de algemene reserve watersysteembeheer € 2.171.801.

De rente van de algemene reserves wordt volledig ten gunste van de exploitatie gebracht, met andere woorden, de algemene reserve heeft een inkomensfunctie. Dit houdt in dat indien de algemene reserve (gedeeltelijk) wordt aangewend, dit leidt tot een lagere rentebate en uiteindelijk tot een hogere omslag.

Bestemmingsreserves
De samenstelling is als volgt:

	31-12-2020	31-12-2019
<u>Afkoopsommen</u>		
- Afkoopsommen algemeen	11.168.937	12.137.937
	11.168.937	12.137.937
<u>Bestemmingsreserves</u>		
- Bestemmingsreserve Bodemsaneringen	14.850	14.850
- Bestemmingsreserve HWBP	2.337.000	1.479.000
Bestemmingsreserves Coalitieakkoord:		
- duurzaamheid/innovatie	438.000	240.000
- zichtbaarheid	86.000	
- biodiversiteit	50.000	
- cultuur historisch erfgoed	35.000	
	2.960.850	1.733.850
	14.129.787	13.871.787

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Stand per 1 januari 2020	13.871.787
- Onttrekkingen 2020	-969.000
- Dotaties 2020	1.227.000
Stand per 31 december 2020	14.129.787

Toelichting op de bestemmingsreserves

Afkoopsommen

Bij de begroting 2015 is besloten de afkoopsommen in te zetten om minder te activeren.

Vanaf 2015 worden de eigen uren besteed aan projecten, de bouwrente en beheersmatige ICT investeringen (onder andere aanschaf PC's, software) niet langer geactiveerd. Dit betekent dat deze kosten van jaarlijks € 1,4 miljoen rechtstreeks ten laste van de exploitatie komen. De afkoopsommen betreffen volledig de taak watersysteembeheer. Voor zover deze extra kosten toegerekend worden aan de taak watersysteembeheer worden deze kosten gedekt door afkoopsommen. In 2020 is, conform de begroting, € 969.000 onttrokken aan de afkoopsommen.

Bestemmingsreserve bodemsaneringen

Het restant van € 14.850 van de bestemmingsreserve bodemsaneringen kan worden ingezet voor toekomstige bodemsaneringen.

Bestemmingsreserve Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

In de voorjaarsrapportage 2016 is besloten het jaarlijks verschil tussen de in de begroting opgenomen HWBP bijdrage en de werkelijke HWBP bijdrage te reserveren. Deze bestemmingsreserve willen we gebruiken om in de toekomst ons eigen aandeel in de kosten van nHWBP-projecten te financieren.

Bestemmingsreserves Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is jaarlijks € 1.000.000 opgenomen voor duurzaamheid en innovatie. Dit bedrag is onderverdeeld in € 300.000 in de jaarlijkse exploitatie en € 700.000 per jaar als investering. Het jaarlijks budget in de exploitatie van € 300.000 is o.a. bestemd voor inhuur van kennis voor onderzoek duurzaamheid en innovatie. Deze onderzoeken leiden eventueel tot investeringen.

Aangezien het ene jaar meer of minder als het andere jaar een beroep zal worden gedaan op dit budget is bij de najaarsrapportage 2019 besloten het restant van het jaarlijks budget in een bestemmingsreserve te storten. De meer kosten in een ander jaar worden dan onttrokken aan deze bestemmingsreserve. Dit leidt

dan niet tot financiële schommelingen in de jaren.

Daarnaast is bij de najaarsrapportage 2020 besloten om ook voor de in het Coaltieakkoord opgenomen budgetten voor zichtbaarheid, biodiversiteit en cultuur historisch erfgoed het niet bestede deel van de budgetten in een bestemmingsreserve te storten.

In hoofdstuk 1b "voortgang coalitieakkoord" wordt een uitvoerige toelichting gegeven.

Exploitatieresultaat

Het voordelig exploitatieresultaat ad € 2.387.035 is, in afwachting van een besluit van het algemeen bestuur, afzonderlijk op de balans verantwoord.

Voorzieningen € 1.912.942

De samenstelling is als volgt:

	31-12-2020	31-12-2019
- Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur	1.579.138	2.291.081
- Voorziening voormalig Hefpunt	333.805	422.725
	<u>1.912.942</u>	<u>2.713.806</u>

Wachtgelden/pensioenen voormalig personeel en bestuur

Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2020

2.291.081

Bij:

- Rentebijbeschrijving

57.277

Af:

- Bestedingen 2020

-489.173

- Saldo vrijval/dotatie 2020

-280.047

-769.220

Stand per 31 december 2020

1.579.138

De toekomstige kosten van het voormalig personeel en bestuur zijn als voorziening opgenomen.

Jaarlijks wordt, op basis van de meest actuele gegevens, een berekening gemaakt van de toekomstige kosten.

Deze kosten worden tegen contante waarde in de balans opgenomen. Door de jaarlijkse rentebijbeschrijving groeit de voorziening toe naar het benodigde bedrag. De kosten worden rechtstreeks op de voorziening in mindering gebracht. De herberekening van de voorziening per balansdatum geeft een vrijval in 2020 van € 280.000.

Voorziening voormalig Hefpunt

Stand per 1 januari 2020

422.725

Bij:

- Rentebijbeschrijving

10.568

Af:

- Bestedingen 2020

-91.937

- Verrekening deelnemende waterschappen

-5.286

- Vrijval 2020 (aandeel Hunze en Aa's)

-2.265

-99.488

Stand per 31 december 2020

333.805

Op 2 november 2018 heeft de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling Hefpunt plaatsgevonden. Hierbij is besloten dat de openstaande voorziening oud personeel bij ons waterschap wordt ondergebracht.

Jaarlijks wordt een eventuele mutatie verrekend met de drie deelnemende waterschappen.

Langlopende schulden € 180.206.614

Restant van de leningen per 1 januari 2020	215.310.883
Af: aflossingen 2020	<u>-17.874.739</u>
Restant van de leningen per 31 december 2020	197.436.144
Af: aflossingsverplichting 2021 (kortlopende schuld)	<u>-17.229.530</u>
Langlopende schulden per 31 december 2020	<u><u>180.206.614</u></u>

Langlopende leningen banken

De ten laste van 2020 komende rentelast van de leningen bedraagt € 4.517.756; dit is 2,19% over het gemiddeld opgenomen bedrag aan leningen.

Alle langlopende schulden zijn aangegaan bij binnenlandse banken en financiële instellingen.

Viottende passiva € 46.008.427

Betreft:

Netto -viottende schulden

- Schulden aan leveranciers	2.870.088
- Afdracht belastingen en premies	1.393.322
- Rekening-courant NWB	17.164.679
- Aflossingsverplichting 2021 opgenomen geldleningen	17.229.530
- Overige kortlopende schulden	1.132.555

39.790.174

- Overlopende passiva	6.218.253
-----------------------	-----------

46.008.427

Schulden aan leveranciers € 2.870.088

De post "schulden aan leveranciers" heeft betrekking op nota's die in 2020 zijn ontvangen, maar die ultimo 2020 nog niet zijn betaald.

Afdracht belastingen en premies € 1.393.322

Betreft de in januari 2021 afgedragen belastingheffing en premies over december 2020.

Rekening-courant derden € 17.164.679

Dit betreft het saldo van de NWB per 31 december 2020

Aflossingsverplichting 2021 opgenomen geldleningen € 17.229.530

Langlopende schulden zijn de schulden met een looptijd langer dan één jaar. Onder kortlopende schulden vallen de schulden met een looptijd tot één jaar. De aflossingsverplichting 2021 over de langlopende geldleningen valt derhalve onder de kortlopende schulden.

Overige kortlopende schulden € 1.132.555

Onder "overige kortlopende schulden" zijn de in 2020 aangegane verplichtingen opgenomen die in 2021 worden betaald.

Overlopende passiva € 6.218.253

Specificatie:

- reservering vakantiegeld en restant vakantiedagen					1.042.690
- transitorische rente					2.906.210
- ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (vooruitontvangen subsidies):					
	Saldo	Toevoegingen	Ontvangen	Saldo	
	1/1/2020	2020	2020	31/12/2020	
- het Rijk	35.709	97.000	54.102	78.607	
- provincies	1.604.240	206.216	446.777	1.363.679	
- overige openbare lichamen	1.209.263	671.764	1.499.250	381.777	
Totaal	2.849.212	974.980	2.000.129		1.824.063
- overige					445.290
					<u>6.218.253</u>

Onder "overlopende passiva" zijn ramingen opgenomen van nog af te wikkelen posten over 2020 in 2021.

Onder "vooruitontvangen subsidies" is een aantal reeds ontvangen subsidies opgenomen voor projecten die in 2021 en verder worden uitgevoerd.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist houden. Voor ons waterschap bedraagt het drempelbedrag € 698.638. Dit is 0,75% van € 93 miljoen. Het beleid van ons waterschap is, nu de rente van kort geld historisch laag is, om binnen de wettelijke mogelijkheden, zoveel mogelijk in onze financieringsbehoefte te voorzien met korte financiering. Overtollige middelen komen nauwelijks voor. We zijn wettelijk verplicht te rapporteren over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal.

Hieronder is deze verplichte rapportage opgenomen.

	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
- drempelbedrag buiten schatkist aan te houden	698.638	698.638	698.638	698.638
- ruimte onder het drempelbedrag	674.340	698.638	698.638	698.638
Benutting van het drempelbedrag	24.298	-	-	-

Hoofdstuk 5. Exploitatierekening naar kostendragers

Rekening 2020 watersysteembeheer

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
Netto kosten	47.020	48.375	48.097
Bedrag voor onvoorzien	0	60	60
Algemene opbrengsten (rente)	-568	-567	-552
Netto lasten	46.452	47.868	47.605
Belastingopbrengsten	46.938	46.452	45.877
Kwijtscheldingen	-843	-770	-690
Netto belastingopbrengsten	46.095	45.682	45.187
Resultaat voor bestemming	-356	-2.186	-2.418
Bijdrage reserves	2.168	2.186	2.418
Resultaat nog te bestemmen	1.812	0	0

De taak watersysteembeheer sluit in 2020 met een voordelig resultaat van € 1.812.000. Bij de primitieve begroting is een onttrekking geraamd aan de algemene reserve watersysteembeheer van € 2.418.000 voor stabilisatie van de lastenstijging op 3%. Bij de najaarsrapportage is de onttrekking met € 246.000 afgeraamd tot € 2.172.000.

Het voordelig resultaat ten opzichte van de najaarsrapportage van € 1.812.000 is in hoofdlijnen als volgt:

post onvoorzien	60.000
vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	141.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	526.000
lagere diensten aan en bijdragen van derden	218.000
saldo doorberekeningen	743.000
hogere bijdragen van derden	151.000
diversen	-27.000
	1.812.000

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak watersysteembeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 1.812.000 van de taak watersysteembeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Rekening 2020 zuiveringsbeheer
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
Netto kosten	38.246	38.336	38.712
Bedrag voor onvoorzien	0	50	50
Algemene opbrengsten (rente)	-38	-39	-25
Netto lasten	38.208	38.347	38.737
Belastingopbrengsten	40.368	40.238	40.247
Kwijtscheldingen	-1.585	-1.680	-1.510
Netto belastingopbrengsten	38.783	38.558	38.737
Resultaat voor bestemming	575	211	0
Bijdrage reserves	0	0	
Resultaat nog te bestemmen	575	211	0

De taak zuiveringsbeheer sluit in 2020 met een voordelig resultaat van € 575.000 tegen een verwacht voordelig resultaat bij de najaarsrapportage van € 211.000.
Het voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage van € 364.000 is in hoofdlijnen als volgt:

lagere kapitaallasten	44.000
post onvoorzien	50.000
vrijval voorziening voormalig bestuur en personeel	141.000
hogere diensten aan en bijdragen van derden	-133.000
hogere opbrengst waterschapsbelastingen	191.000
saldo doorberekeningen	148.000
lagere bijdragen van derden	-76.000
diversen	-1.000
	364.000

In de analyse per kostensoort zijn de bovengenoemde afwijkingen reeds toegelicht.

Bestemming van het resultaat van de taak zuiveringsbeheer

Het algemeen bestuur geeft een bestemming aan het rekeningresultaat. Voorgesteld wordt het voordelig resultaat ad € 575.000 van de taak zuiveringsbeheer toe te voegen aan de algemene reserve.

Hoofdstuk 6. Exploitatierkening naar programma's

Kosten per programma

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
Veiligheid	11.950	12.018	11.413
Watersystemen	56.369	56.885	56.259
Organisatie	23.262	24.731	25.091
waarvan doorberekend 1)	6.661	7.154	6.640
	16.601	17.577	18.451
Totaal	84.919	86.479	86.123

1) Een deel van de kosten van het programma organisatie betreffen de kosten van de ondersteunende producten. De ondersteunende producten "informatiebeleid en automatisering" en "huisvesting" worden middels de verdeling van de uurtarieven personeel doorberekend aan de andere producten. Dit houdt in dat deze kosten aan de programma's Veiligheid en Watersystemen zijn toegerekend.

Kosten per programma op kostensoort

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
Veiligheid			
Kapitaallasten	4.695	4.617	4.410
Personeelslasten	1.789	1.761	1.723
Overige lasten/baten	5.466	5.640	5.280
Totaal	11.950	12.018	11.413
Watersystemen			
Kapitaallasten	13.658	13.775	13.907
Personeelslasten	16.319	16.602	16.141
Overige lasten/baten	26.392	26.508	26.211
Totaal	56.369	56.885	56.259
Organisatie			
Kapitaallasten	1.691	1.784	1.867
Personeelslasten	11.820	12.219	12.287
Overige lasten/baten	9.751	10.728	10.937
	23.262	24.731	25.091
waarvan doorberekend	6.661	7.154	6.640
Totaal	16.601	17.577	18.451
Totaal	84.919	86.479	86.123

In hoofdstuk 1, programmaverantwoording, worden de programma's uitgebreid behandeld.

Het resultaat van de jaarrekening is op kostensoortniveau uitgebreid geanalyseerd.

(bedragen x € 1.000)	Veiligheid	Water- systemen	Organisatie	Totaal
Netto lasten jaarrekening	11.950	56.369	16.601	84.919
Netto lasten begroting incl. wijzigingen	12.018	56.885	17.577	86.479
Voordelig	<u>68</u>	<u>516</u>	<u>976</u>	<u>1.560</u>
Voordeel belastingen exclusief kwijtschelding				616
Voordeel ten opzichte van de najaarsrapportage				<u>2.176</u>

Hoofdstuk 7. Rekening naar kosten- en opbrengstesoorten (in €)

nr	omschrijving	rekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
1	rentelasten	5.193.052	5.233.206	5.224.399
2	afschrijvingen	17.417.200	17.586.660	17.646.660
3	personeelslasten	28.833.480	29.005.960	28.940.460
4	goederen	2.664.116	2.666.438	2.568.938
5	energie	3.996.769	4.017.041	3.517.041
6	huren, pachten en lease	1.393.136	1.374.698	1.391.199
7	verzekeringen	265.329	253.323	253.323
8	belastingen	135.523	128.333	128.333
9	onderhoud door derden	4.376.468	4.550.447	4.130.447
10	overige diensten door derden en bijdragen aan derden	27.588.737	28.350.351	28.655.351
11	onvoorzien	0	110.538	110.538
12	toevoeging aan voorzieningen	622.718	702.000	585.000
13	ten laste van reserves			
	Totaal	92.486.528	93.978.995	93.151.688

nr	omschrijving	rekening 2020	begroting incl. wijzigingen 2020	begroting 2020
1	rentebaten	606.282	606.182	577.375
2	dividend	1.943.978	1.944.000	708.000
3	baten in verband met salarissen en sociale lasten	102.425	76.453	76.453
4	opbrengsten goederen, werken en diensten voor derden	3.108.167	3.071.432	3.050.932
5	opbrengst uit eigendommen	67.331	64.883	64.883
6	waterschapsbelastingen Af: kwijtscheldingen	87.306.474 2.428.125	86.690.176 2.450.200	86.123.176 2.200.200
		84.878.348	84.239.976	83.922.976
7	bijdrage van derden	1.970.918	2.016.069	1.364.069
8	onttrekking aan voorzieningen	282.313	0	
9	Resultaat voor bestemming	-473.234	1.960.000	3.387.000
10	onttrekking aan reserves (per saldo)	1.913.801	2.170.801	3.387.000
11	Resultaat nog te bestemmen	-2.387.035	-210.801	0
	Totaal	92.486.528	93.978.995	93.151.688

Hoofdstuk 8. Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2015 is de Wet Verlaging Bezoldigingsmaximum WNT in werking getreden.

De WNT kent het begrip topfunctionaris, dit wordt omschreven in artikel 1.1, onderdeel b. Voor bepaalde publieke lichamen is opgesomd welke functies kwalificeren als topfunctionaris. Zo is voor waterschappen de functie van secretaris-directeur aangewezen als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Maximale bezoldigingsnorm en ontslaguitkering

De WNT kent een maximale bezoldigingsnorm voor een topfunctionaris. Indien de maximale bezoldigingsnorm wordt overschreden, is er sprake van een onverschuldigde betaling, die teruggevorderd moet worden.

De maximale bezoldiging mag in 2020 voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 201.000. Indien geen sprake is van een voltijds dienstverband, zal de maximale bezoldigingsnorm pro rata moeten worden aangepast.

Indien de functie van topfunctionaris wordt vervuld anders dan op grond van een dienstbetrekking, komen partijen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die hoger is dan € 282.600. De eerste zes maanden mag deze maximaal € 26.800 per maand zijn. Voor de maanden zeven tot en met twaalf maximaal € 20.300 per maand. De partijen komen voor de duur van de functievervulling tot en met twaalf kalendermaanden geen bezoldiging overeen die meer bedraagt dan € 193 per uur.

Ook kent de WNT voor topfunctionarissen een maximale ontslagvergoeding die partijen kunnen overeenkomen. Deze is gelijk aan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, maar niet meer dan € 75.000. Alleen indien sprake is geweest van een ontslagprocedure via de rechter kan sprake zijn van een ontslagvergoeding die uitgaat boven de norm.

Overzicht met aangewezen topfunctionarissen:

Functie(s)	Secretaris-Directeur
Naam	Dhr. H. Küpers
Duur dienstverband in 2020	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2020 (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Individueel WNT-maximum 2020	€ 201.000
Bezoldiging 2020	
Beloning	€ 160.690
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.125

Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.394
Subtotaal	€ 183.209
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging 2020	€ 183.209
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2019	
Duur dienstverband in 2019	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2019 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2019	
Beloning	€ 153.240
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 1.951
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.621
Totaal bezoldiging 2019	€ 175.812
Individueel WNT-maximum 2019	€ 194.000

De bovengenoemde bedragen zijn conform de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) voor Waterschappen.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Hunze en Aa's

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Waterschap Hunze en Aa's te Veendam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van Waterschap Hunze en Aa's op 31 december 2020 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;

zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van het Waterschap zelf, zoals opgenomen in het normenkader dat door het algemeen bestuur van Waterschap Hunze en Aa's op 14 februari 2018 is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de exploitatierekening over 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het Controleprotocol accountantscontrole dat is vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 14 februari 2018 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Hunze en Aa's zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 920.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapsbesluit.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 92.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording, de voortgang coalitieakkoord, het verslag ter verantwoording van het financieel beheer en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder het Normenkader voor de rechtmatigheidscontrole zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Waterschap Hunze en Aa's op 14 februari 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het Controleprotocol accountantscontrole dat is vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 14 februari 2018, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dat baten en lasten, alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
 - Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap.
 - Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsinstanties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsinstanties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 25 mei 2021

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. D.E. Engwerda RA

Hoofdstuk 10. Vaststelling Jaarrekening 2020

De jaarrekening 2020, met een voordelig resultaat van € 2.387.035 aangeboden door het Dagelijks Bestuur op 25 mei 2021.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van het waterschap Hunze en Aa's, op 23 juni 2021.

, dijkgraaf

, secretaris-directeur

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2020

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
028 HIRHaren	7.265.147	-119.500	7.145.647		6.314.284	6.314.284	831.363
033 HIRW'olde	3.553.533	-160.000	3.393.533		3.366.316	3.366.316	27.217
076 HIRMidGron	2.000.000		2.000.000		1.118.766	1.118.766	881.234
115 LI Laaghalen	492.000	192.735	684.735		211.036	211.036	473.699
184 Landinr.O'doorn	675.000		675.000		432.259	432.259	242.741
208 Uitvoering waterplannen	1.600.000	437.897	2.037.897		22.000	22.000	2.015.897
230 Aanleg Meerstad	4.000.000		4.000.000				4.000.000
246 Westerwoldse Aa CA	2.224.850	3.012.949	5.237.799		4.354.723	4.354.723	883.076
306 EHS	2.200.000	-52.500	2.147.500		1.677.385	1.677.385	470.115
413 Realiseren overstromingsvlakte Hunze	2.041.000	-7.150	2.033.850		1.607.012	1.607.012	426.838
417 Verdrogingsbestrijding	147.735	309.458	457.193	46.500		46.500	410.693
496 Grootonderhoud sluizen 2020	250.000		250.000	34.727	187.821	222.548	27.452
500 Masterplan kaden	67.172.553	-5.853.199	61.319.354	507.718	45.496.093	46.003.811	15.315.543
612 Nieuwbouw laboratorium	2.500.000	2.500.000	5.000.000	26.995	4.766.762	4.793.757	206.243
677 Deurzerdiep-Anreepdiep	1.363.000	-54.247	1.308.753		864.816	864.816	443.937
692 Herprofileren boezemkades	550.000		550.000	5.000	513.228	518.228	31.772
701 Verbindingskanaal Oosterhorn	100.000		100.000		90.651	90.651	9.349
707 Duurswold Noord	4.715.500	-1.800	4.713.700		4.048.536	4.048.536	665.164
708 KRW maatregelen	300.000	150.000	450.000	75.061	299.890	374.951	75.049
711 Onderhoudsmachines 2020	172.425		172.425	172.425		172.425	
715 Baggeren Kieldiep	500.000		500.000				500.000
716 Baggeren Ruiten Aa kanaal en Bourtangten kan.	1.000.000	500.000	1.500.000	25.265	1.494.566	1.519.831	-19.831
723 RWZI's groot onderhoud 2020	710.000		710.000	63.821	646.987	710.808	-808
725 Inrichting Haansplassen	2.763.000		2.763.000		2.758.994	2.758.994	4.006
728 Uitbreiding netwerktopslag GEO info	55.000		55.000		18.146	18.146	36.854
732 Stedelijk waterbeheer 2019	100.000		100.000	64.468	15.881	80.349	19.651
733 Stedelijk waterbeheer 2020	100.000		100.000		32.702	32.702	67.298
740 BHP NVO	3.962.400	-1.011.000	2.951.400	295.053	370.055	665.108	2.286.292
741 BHP Vispassages	375.000	177.454	552.454	149.399	77.452	226.851	325.603
742 Maatregel waterlichaam Dr. Aa	3.915.000	-1.905.000	2.010.000	234.801	41.093	275.894	1.734.106

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2020

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
744 Maatregel waterlichaam Hunze	8.391.500	-2.699.000	5.692.500	345.521	346.008	691.529	5.000.971
745 Maatregel waterlichaam Zuidlaardermeer	2.565.000		2.565.000				2.565.000
746 Landmeetapparatuur	20.000		20.000				20.000
747 IM 2019	625.000		625.000		451.325	451.325	173.675
748 IM 2020	1.025.000		1.025.000		936.365	936.365	88.635
749 Renovatie RGM's 2020-2021	570.000		570.000	221.751	358.700	580.451	-10.451
751 Vervanging onderhoud beheerssysteem	200.000	75.000	275.000	19.170	199.629	218.799	56.201
755 Boezemkades Winschoterdiep Pekel Aa	5.200.000		5.200.000	7.350	3.864.884	3.872.234	1.327.766
757 Versterken dijk Wildervankkanaal/Tusschenki	945.000	440.000	1.385.000	270.459	672.476	942.935	442.065
758 Boezemkades oeverfixaties	1.400.000		1.400.000	16.195	1.226.526	1.242.721	157.279
763 Vervangen daken	150.000		150.000				150.000
770 Vervanging ketels waterschapshuis	770.000		770.000		645.291	645.291	124.709
773 DAW	1.400.000	750.000	2.150.000		906.725	906.725	1.243.275
776 Duurzame energie	1.728.000		1.728.000	120.485	1.541.323	1.661.808	66.192
788 Digitale handtekening	50.000		50.000		3.920	3.920	46.080
794 BRO Geotech archief 2020	40.000		40.000		30.324	30.324	9.676
795 Geo info & Metadata 2020	30.000		30.000		9.593	9.593	20.407
796 BGT 2e tranche	400.000		400.000		391.835	391.835	8.165
798 Apparatuur debietmetingen	220.000		220.000		130.542	130.542	89.458
799 Trommelzeven RWZI Gieten en Assen	100.000		100.000	5.484	74.276	79.760	20.240
810 Zonnecarports parkeerterrein		555.000	555.000				555.000
811 Duurzaamheid	4.000.000	-3.808.000	192.000				192.000
819 Visveiligheid maatregel gem. Duurswold	100.000		100.000		28.526	28.526	71.474
821 Aanpassing RGM Hoogezand	302.500		302.500	42.609	212.526	255.135	47.365
822 Kadetraject Tjuchem	125.000		125.000				125.000
823 Maatregelen Hondshalstermeer	450.000	-225.000	225.000	84.706	137.955	222.661	2.339
831 Baggeren kanalen en stedelijk gebied	500.000		500.000		11.957	11.957	488.043
832 Energiezuinige maatregelen Veele	170.000		170.000				170.000
833 Financieelsysteem en projectadministratie	200.000		200.000				200.000
837 Slibbuffer RWZI Gieten	100.000		100.000				100.000

Bijlage 1: Kredietoverzicht per 31 december 2020

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
852 Droogte maatregelen	792.000		792.000	107.685	522.837	630.522	161.478
871 Terrein waterschapshuis	170.000		170.000		156.811	156.811	13.189
Totaal projecten	149.542.143	-6.795.903	142.746.240	2.942.648	93.687.808	96.630.456	46.115.784

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2020

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
253 WB 21 Maatregelen Tussenwater	2.334.100		2.334.100		2.278.131	2.278.131	55.969
314 Uitv.plan stedelijk waterbeheer	520.000		520.000		520.000	520.000	0
426 Baggeren stedelijk gebied 2020	225.000		225.000		50.516	50.516	174.484
428 Onderzkt KRW/WB21	56.500		56.500		37.855	37.855	18.645
467 Groot onderhoud stuwen 2020	200.000		200.000		199.019	199.019	981
602 Vervangen hekwerk zeedijk 2020	50.000		50.000		50.113	50.113	-113
604 HIROVK	250.000		250.000		68.143	68.143	181.857
620 Zoek en vind GIS 2019	20.000		20.000		17.477	17.477	2.523
624 WKK Scheemda	62.500		62.500		62.411	62.411	89
636 Renovatie RGM's 2015-2019	1.800.000		1.800.000		1.803.153	1.803.153	-3.153
647 Schouwbare schouwsloten 2020	30.000		30.000		7.180	7.180	22.820
684 Grootonderhoud RWZI's 2019	600.000		600.000		599.737	599.737	263
685 Onderhoudsmachines 2019	165.933		165.933		165.933	165.933	0
696 Biogasveiligheid	1.746.000		1.746.000		1.744.004	1.744.004	1.996
711 Onderhoudsmachines 2020	1.200.000	-172.425	1.027.575		886.644	886.644	140.931
712 Vervangen diverse beschoeiingen 2020	500.000		500.000		500.000	500.000	0
713 Oplossen knelpunten landelijk gebied 2020	250.000		250.000		181.677	181.677	68.323
718 Grootonderhoud zeeobjecten	200.000		200.000		195.741	195.741	4.259
719 IM 2018	425.000		425.000		424.143	424.143	857
721 Lokaliseren kabels 2019 en 2020	90.000		90.000		96.119	96.119	-6.119
724 WKK Assen	62.500		62.500		62.411	62.411	89
739 Laboratorium apparatuur 2020	200.000		200.000		193.332	193.332	6.668
746 Landmeetapparatuur	25.000		25.000		25.237	25.237	-237
756 Boezemkades Drents diep	2.120.000		2.120.000		2.058.843	2.058.843	61.157
765 Vervangen gemaal Weerdijk	287.000		287.000		293.227	293.227	-6.227
772 Vervanging telemetrie onderstations	1.575.000		1.575.000		1.574.888	1.574.888	112
793 Open informatie portaal 2019 en 2020	50.000		50.000		50.000	50.000	0
801 Vervangen telemetrie onderstations kwan 2020	100.000		100.000		99.916	99.916	84
802 Vervangen telemetrie onderstations kwal 2020	100.000		100.000		100.154	100.154	-154
820 Laboratorium apparatuur 2019	200.000		200.000		221.219	221.219	-21.219

Bijlage 2: Overzicht afgesloten projecten 2020

	Krediet	Krediet wijziging	Totaal krediet	Verplichting	Besteding	Besteding + verpl.	Restant krediet
824 Baggeren stedelijk gebied 2019	225.000		225.000		232.134	232.134	-7.134
839 Beheer BGT 2020	50.000		50.000		50.850	50.850	-850
848 Wateraansluiting Foxhol	35.000		35.000		35.695	35.695	-695
849 Watersysteem modellering	60.000		60.000		60.000	60.000	0
851 Herstel vispassages Hongerige Wolf en Sans Souci	230.000		230.000		240.757	240.757	-10.757
Totaal projecten	16.044.533	-172.425	15.872.108	0	15.186.659	15.186.659	685.449